

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη
Φορολογική & Χρηματοοικονομική Διοίκηση
Στρατηγικών Αποφάσεων

**Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
στη Φορολογική και Χρηματοοικονομική Διοίκηση
Στρατηγικών Αποφάσεων**

Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων

Διπλωματική Εργασία

**Αποτελεσματικότητα του ελέγχου στη καταπολέμηση της
φοροδιαφυγής**

Της

**Παπαργόρη Βασιλίκης του Βασιλείου
Επιβλέπων Καθηγητής: Δρογαλάς Γεώργιος**

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος στη
Φορολογική και Χρηματοοικονομική Διοίκηση Στρατηγικών Αποφάσεων

Θεσσαλονίκη,

Σεπτέμβριος 2021

Ευχαριστίες

Για την εκπόνηση της παρούσας διπλωματικής θα ήθελα να ευχαριστήσω πρώτα από όλους την οικογένειά μου για την απεριόριστη στήριξη ηθική και υλική, καθώς επίσης και για την κατανόηση, ενθάρρυνση και υπομονή που μου δείχνει πάντα.

Θερμές ευχαριστίες θα ήθελα να εκφράσω ιδιαίτερα στον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Δρογαλά για την εξαιρετική καθοδήγηση του, τη συνεργασία και τις πολύτιμες συμβουλές του για την συγγραφή της παρούσας διπλωματικής. Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους καθηγητές του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Φορολογική, Λογιστική και Χρηματοοικονομική Διοίκηση Στρατηγικών Αποφάσεων για την καθοδήγηση τους σε όλη τη διάρκεια των σπουδών.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους μου τους φίλους για την στήριξή τους, ιδιαίτερα την φίλη μου Ζήνα για τις συμβουλές της, αλλά και όλους όσους με βοήθησαν με τη συμμετοχή τους στην έρευνα.

Περίληψη

Σε μια εποχή, που ειδικά τα τελευταία χρόνια, κυριαρχεί η οικονομική αστάθεια, εξαιτίας κυρίως της μακροχρόνιας οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κρίσης που αντιμετωπίζει η χώρα μας, το πρόβλημα του φαινομένου της φοροδιαφυγής φαίνεται να παραμένει μείζον. Πρωταρχικός στόχος κάθε κυβέρνησης είναι η εξεύρεση αποτελεσματικότερων τρόπων πάταξης του φαινομένου. Ο φορολογικός έλεγχος αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα εργαλεία του κράτους στην προσπάθεια αυτή, καθώς επίσης και μία από τις σημαντικότερες πηγές εσόδων του. Σκοπός της παρούσας διπλωματικής αρχικά, είναι η κατανόηση του φαινομένου της φοροδιαφυγής, της έκτασής του, καθώς και των παραγόντων που την προκαλούν, αλλά και αυτών που συμβάλλουν στην καταπολέμησή της. Επιπλέον, η εν λόγω εργασία στοχεύει στην κατανόηση των διαδικασιών του φορολογικού ελέγχου, καθώς επίσης και της συμβολής νέων τεχνικών ελέγχου που θα βοηθήσουν στη μεγαλύτερη αποτελεσματικότητά του. Εκτός από τη θεωρητική προσέγγιση πραγματοποιήθηκε εμπειρική έρευνα με διαμοιρασμό ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου με σκοπό τη διερεύνηση της συσχέτισης μεταξύ της «αύξησης της φοροδιαφυγής», των «παραγόντων που την εντείνουν», των «παραγόντων που την καταπολεμούν», και της «αποτελεσματικότητας του φορολογικού ελέγχου». Επιπλέον, για την επεξεργασία των δεδομένων, χρησιμοποιήθηκε η ανάλυση πολλαπλής παλινδρόμησης, με απώτερο σκοπό την εξέταση των ερευνητικών υποθέσεων, που αναπτύχθηκαν. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι ο η αύξηση της φοροδιαφυγής σχετίζεται θετικά με τους παράγοντες που την εντείνουν και δεν σχετίζεται θετικά με τους παράγοντες που την καταπολεμούν.

Λέξεις-κλειδιά: Φοροδιαφυγή, Καταπολέμηση Φοροδιαφυγής, Φορολογικός Έλεγχος, Τεχνικές Ελέγχου

Abstract

In an era when financial instability is prevailing, mainly because of the long-term economic and financial crisis we are facing in our country, the problem of tax evasion seems to remain major. The primary goal of any government is to find more effective ways to combat this phenomenon. Tax audit is one of the most important tools that can be used by the State in this endeavor, as well as one of the most important sources of revenue. The purpose of this dissertation is, initially, to provide an overview of the phenomenon, to identify the factors leading to tax evasion, but also to pinpoint the factors that contribute to fight against it. This dissertation also introduces tax audit procedures, as well as new tax audit techniques that can contribute to greater effectiveness. Besides the theoretical approach, empirical research was carried out via the deployment of an electronic questionnaire, in order to investigate the correlation between the 'increase in tax evasion', 'factors that intensify tax evasion', 'factors that combat tax evasion' and 'tax audit effectiveness'. Regarding data processing, multiple regression analysis was used, in order to examine the research questions that were developed. The results of the survey showed that the increase in tax evasion is positively related to the factors that intensify it and not positively the factors that combat it.

Keywords: Tax evasion, Fight against tax evasion, Tax audit, Tax audit Techniques

Πίνακας Περιεχομένων

Πίνακας Πινάκων	7
Πίνακας Διαγραμμάτων	8
Εισαγωγή	10
Αναγκαιότητα διπλωματικής εργασίας	11
Σκοπός διπλωματικής εργασίας	11
Διάρθρωση διπλωματικής εργασίας	11
1ο Κεφάλαιο : Φοροδιαφυγή - Θεωρητική προσέγγιση	14
1.1 Εισαγωγή	14
1.2 Έννοια της φοροδιαφυγής	14
1.3 Διάκριση φοροδιαφυγής - φοροαποφυγής - παραοικονομίας	15
1.4. Περιπτώσεις Ποινών Φοροδιαφυγής βάσει του ΚΦΔ	16
1.5 Αίτια φοροδιαφυγής	17
Νομοθετικές/πολιτικές αιτίες	17
Γραφειοκρατικές/Οργανωτικές Αιτίες	18
Τεχνολογικές Αιτίες	19
Διαρθρωτικές Αιτίες	20
Πολιτισμικές Αιτίες	20
1.6 Συνέπειες Φοροδιαφυγής	22
Οικονομικές επιπτώσεις	22
Κοινωνικές Επιπτώσεις	23
1.7. Αποτύπωση φαινομένου φοροδιαφυγής στην Ελλάδα	23
Αυτοαπασχολούμενοι	24
Μισθωτοί	24
Νομικά Πρόσωπα	25
2ο Κεφάλαιο : Ελεγκτική διαδικασία και Φορολογικός έλεγχος - θεωρητική προσέγγιση	26
2.1 Εισαγωγή	26
2.2 Έννοια του ελέγχου-ελεγκτικής επιστήμης	26
2.3 Είδη ελέγχου	27
2.3.1 Εσωτερικός Έλεγχος	27
2.3.2. Εξωτερικός Έλεγχος	28
2.4 Φορολογικός Έλεγχος	31
2.4.1 Είδη ελέγχου	32
2.4.2 Διαδικασία Φορολογικού ελέγχου	32
2.4.3 Έμμεσες Τεχνικές ελέγχου	33

2.5 Σύγχρονα Πληροφοριακά Συστήματα που βοηθούν στη διαδικασία του φορολογικού ελέγχου	36
2.5.1 Πληροφοριακό σύστημα ELENXIS	36
2.5.2 Πληροφοριακό σύστημα Φορολογικών Ηλεκτρονικών Μηχανισμών (ΦΗΜ)	37
2.5.3 Πληροφοριακό Σύστημα Ηλεκτρονικών Βιβλίων (myDATA)	38
2.6 Φορολογικό πιστοποιητικό	39
2.6.1 Γενικές πληροφορίες βάσει άρθρου 65Α του Ν.4174/2013	39
2.6.2 Αναλυτικό περιεχόμενο Ετήσιου Πιστοποιητικού	40
Κεφάλαιο 3 : Επισκόπηση Ερευνών	43
3.1 Εισαγωγή	43
3.2 Αυξηση ποσοστού φοροδιαφυγής στην Ελλάδα	43
3.3 Παράγοντες που εντείνουν τη φοροδιαφυγή	44
3.4 Παράγοντες που συμβάλλουν στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής	45
3.5 Αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελεγκτικού μηχανισμού	46
Κεφάλαιο 4: Μεθοδολογία έρευνας	48
4.1 Εισαγωγή	48
4.2 Τρόπος διεξαγωγής της έρευνας - Πληθυσμός	48
4.3 Δομή ερωτηματολογίου	48
4.4 Μεθοδολογία Στατιστικής Ανάλυσης	51
Κεφάλαιο 5: Αποτελέσματα έρευνας	52
5.1 Εισαγωγή	52
5.2 Παρουσίαση αποτελεσμάτων περιγραφικής στατιστικής	52
5.3 Ανάλυση πολλαπλής παλινδρόμησης	82
Κεφάλαιο 6: Συμπεράσματα, Περιορισμοί και Προτάσεις για μελλοντική έρευνα	87
6.1 Συμπεράσματα	87
6.2 Περιορισμοί έρευνας	88
6.3 Προτάσεις για μελλοντική έρευνα	89
Βιβλιογραφία	90
Ελληνική Βιβλιογραφία	90
Νομοθετικό πλαίσιο	90
Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία	91
Ηλεκτρονική Βιβλιογραφία	93
Παράρτημα	94

Πίνακας Πινάκων

Πίνακας 1. Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 1.....	53
Πίνακας 2. Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 2.....	54
Πίνακας 3. Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 3	55
Πίνακας 4. Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 4.....	57
Πίνακας 5. Περιγραφικά στατιστικά για τη ερώτηση 5	58
Πίνακας 6. Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 6	59
Πίνακας 7. Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 7	60
Πίνακας 8. Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 8	62
Πίνακας 9. Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 9	63
Πίνακας 10. Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 10.....	64
Πίνακας 11. Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 11.....	65
Πίνακας 12. Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 12.....	67
Πίνακας 13. Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 13.....	68
Πίνακας 14. Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 14.....	69
Πίνακας 15. Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 15.....	71
Πίνακας 16. Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 16.....	72
Πίνακας 17. Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 17.....	73
Πίνακας 18. Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 18.....	75
Πίνακας 19. Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 19.....	76
Πίνακας 20. Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 20.....	77
Πίνακας 21. Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 21.....	78
Πίνακας 22. Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 22.....	79
Πίνακας 23. Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 23.....	81
Πίνακας 24. Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 24.....	82
Πίνακας 25. Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 25.....	83
Πίνακας 26. Ανάλυση αξιοπιστίας Cronbach's a	85
Πίνακας 27. Παρουσίαση μέσων όρων, τυπικών αποκλίσεων των μετασχηματιζόμενων μεταβλητών.....	86
Πίνακας 28. Χαρακτηρισμός μεταβλητών.....	87
Πίνακας 29. R-SQUARE analysis	87

Πίνακας 30. ANOVA analysis.....	88
Πίνακας 31. Coefficients.....	88

Πίνακας Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 1.....	54
Διάγραμμα 2: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 2.....	55
Διάγραμμα 3: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 3.....	56
Διάγραμμα 4: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 4.....	57
Διάγραμμα 5: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 5.....	58
Διάγραμμα 6: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 6.....	59
Διάγραμμα 7: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 7.....	60
Διάγραμμα 8: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 8.....	61
Διάγραμμα 9: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 9.....	63
Διάγραμμα 10: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 10.....	64
Διάγραμμα 11: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 11.....	65
Διάγραμμα 12: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 12.....	66
Διάγραμμα 13: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 13.....	67
Διάγραμμα 14: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 14.....	69
Διάγραμμα 15: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 15.....	70
Διάγραμμα 16: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 16.....	71
Διάγραμμα 17: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 17.....	72
Διάγραμμα 18: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 18.....	74
Διάγραμμα 19: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 19.....	75
Διάγραμμα 20: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 20.....	76
Διάγραμμα 21: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 21.....	77
Διάγραμμα 22: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 22.....	78

Διάγραμμα 23: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 23.....	80
Διάγραμμα 24: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 24.....	81
Διάγραμμα 25: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 25.....	82

Εισαγωγή

Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Τα τελευταία χρόνια, η συνεχής αστάθεια που παρουσιάζει η ελληνική οικονομία δημιουργεί ανησυχία στις ελληνικές αρχές, οι οποίες προσπαθούν να βρουν λύσεις για εξυγίανση της κατάστασης. Ένα από τα βασικότερα προβλήματα που έχουν να αντιμετωπίσουν είναι αυτό της φοροδιαφυγής, το οποίο παίρνει ολοένα και μεγαλύτερες οικονομικές και κοινωνικές προεκτάσεις, με τις ταμειακές επιπτώσεις στα δημόσια έσοδα να δημιουργούν έντονο πονοκέφαλο στην εκάστοτε κυβέρνηση. Το συνεχώς μεταβαλλόμενο φορολογικό περιβάλλον, η πολυνομία που επικρατεί, η πολύπλοκες γραφειοκρατικές διαδικασίες, η έλλειψη εκσυγχρονισμένης τεχνολογικής υποδομής και η διάρθρωση που παρουσιάζει η ελληνική οικονομία ενισχύουν την ένταση του φαινομένου της φοροδιαφυγής και γενικώς των οικονομικών εγκλημάτων.

Στην προσπάθεια της εκάστοτε κυβέρνησης για την πιο αποτελεσματική αντιμετώπιση του φαινομένου της φοροδιαφυγής βασικό εργαλείο είναι ο φορολογικός έλεγχος, ο οποίος είναι καθοριστικής σημασίας, καθώς συμβάλλει στην αύξηση των δημοσίων εσόδων, ενώ παράλληλα στοχεύει στην επιτάχυνση της οικονομικής ανάπτυξης και στη δίκαιη κατανομή των φορολογικών βαρών μέσα από διαδικασίες που περιγράφονται στον Ν. 4174/2013, κώδικα φορολογικής διαδικασίας. Για την επίτευξη της αποτελεσματικότητας του φορολογικού ελέγχου γίνονται συνεχείς προσπάθειες από την φορολογική διοίκηση για εντατικοποίηση των φορολογικών ελέγχων, θέσπιση νέων αυστηρότερων φορολογικών μέτρων, βελτίωση και ενίσχυση των ήδη υφιστάμενων και κυρίως για υιοθέτηση νέων τεχνικών, όπως είναι η εισαγωγή των έμμεσων τεχνικών ελέγχου και η εισαγωγή του φορολογικού πιστοποιητικού. Υψίστης σημασίας σ' αυτή την προσπάθεια αποτελεί ο εκσυγχρονισμός των διαδικασιών ελέγχου με την εισαγωγή πληροφοριακών συστημάτων. Ήδη τα τελευταία χρόνια γίνονται σημαντικά βήματα για ψηφιακό μετασχηματισμό της Φορολογικής Διοίκησης σε σχέση με τον έλεγχο των επιχειρήσεων και των φυσικών προσώπων.

Αναγκαιότητα διπλωματικής εργασίας

Η διάσταση του φαινομένου της φοροδιαφυγής τόσο σε εθνικό επίπεδο, όσο και σε παγκόσμιο είναι εμφανής και οι λόγοι για τους οποίους επιβάλλεται η μελέτη του φαινομένου της φοροδιαφυγής είναι σχεδόν προφανείς, εξαιτίας της κοινωνικής του διάστασης, της επίδρασής του σε επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης και παραγωγικότητας. Στερεί σημαντικά έσοδα από τον κρατικό προϋπολογισμό, ενώ παράλληλα αυξάνει τις ανάγκες για εξωτερικό δανεισμό. Πολλές έρευνες μαρτυρούν τα αυξημένα ποσοστά φοροδιαφυγής και τις επιπτώσεις σε πολλούς κλάδους της οικονομίας. Γι αυτό, το κράτος είναι αναγκαίο να συγκροτήσει ένα ελεγκτικό μηχανισμό ικανό να περιστέλλει τη φοροδιαφυγή. Στην παρούσα εργασία θα δοθεί βαρύτητα στην εύρεση των παραγόντων που συντελούν στην δημιουργία ενός πιο αποτελεσματικού ελεγκτικού μηχανισμού. Κατά πόσο νέες τεχνικές ελέγχου όπως το φορολογικό πιστοποιητικό, οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου, το νέο πληροφοριακό σύστημα myData, αλλά και γενικότερα η κυριαρχία των πληροφοριακών συστημάτων στον έλεγχο θα συμβάλλουν στην αποτελεσματικότητα του για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής.

Σκοπός διπλωματικής εργασίας

Σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι να εξετάσει κατά πόσο ο φορολογικός έλεγχος είναι αποτελεσματικός στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής. Το παραπάνω αντικείμενο θα εξεταστεί μέσω τόσο θεωρητικής διερεύνησης, όσο και μέσα από την ανάλυση εμπειρικών δεδομένων που προκύπτουν από τη διεξαγωγή έρευνας. Επιπλέον, η εν λόγω διπλωματική εργασία θα εξετάσει τρεις βασικές ερευνητικές υποθέσεις, οι οποίες θα αναλυθούν εκτενέστερα στο τρίτο κεφάλαιο.

Διάρθρωση διπλωματικής εργασίας

Η παρούσα εργασία απαρτίζεται από έξι κεφάλαια. Αρχικά, αναφέρονται ορισμένες εισαγωγικές παρατηρήσεις σχετικά με το θέμα το οποίο πραγματεύεται. Στην συνέχεια αναλύεται η αναγκαιότητα, η συνεισφορά, ο σκοπός και η διάρθρωση της .

Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζεται το πρώτο μέρος του θεωρητικού πλαισίου της διπλωματικής εργασίας. Πιο συγκεκριμένα, αναλύεται το εννοιολογικό πλαίσιο σχετικά με τη φοροδιαφυγή . Στη συνέχεια του κεφαλαίου μεταξύ άλλων δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στην

ανάλυση των αιτιών της φοροδιαφυγής και στο τέλος του κεφαλαίου παρουσιάζεται η αποτύπωση του φαινομένου στην ελληνική πραγματικότητα.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, παρουσιάζεται το δεύτερο και τελευταίο μέρος της θεωρητικής προσέγγισης του θέματος. Αρχικά, αναλύεται το εννοιολογικό πλαίσιο της ελεγκτικής διαδικασίας και στη πορεία γίνεται πιο αναλυτική παρουσίαση της διαδικασίας του φορολογικού ελέγχου. Στη συνέχεια του κεφαλαίου γίνεται παράθεση κάποιων σύγχρονων πληροφοριακών συστημάτων που βοηθούν στη διαδικασία του φορολογικού ελέγχου και τέλος μια μικρή παρουσίαση στη συνεισφορά του φορολογικού πιστοποιητικού.

Εν συνεχεία, στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται η επισκόπηση ερευνών. Πιο συγκεκριμένα, αναλύονται ορισμένες επιστημονικές προσεγγίσεις αναφορικά με την το υψηλό ποσοστό φοροδιαφυγής στην Ελλάδα. Στη συνέχεια, ακολουθεί η παρουσίαση ορισμένων επιστημονικών θέσεων αναφορικά με τους παράγοντες που εντείνουν το φαινόμενο της φοροδιαφυγής, αλλά και αυτούς παίζουν καθοριστικό ρόλο στην πάταξή της. Έπειτα, ακολουθεί η ανάλυση επιστημονικών άρθρων αναφορικά με την αποτελεσματικότητα του ελεγκτικού φορολογικού μηχανισμού. Τέλος, θα πρέπει να τονιστεί πως σχηματίστηκαν και τρεις βασικές ερευνητικές υποθέσεις αναφορικά με το κύριο αντικείμενο της εργασίας.

Το τέταρτο κεφάλαιο εμπεριέχει την αναλυτική περιγραφή σχετικά με τη δομή και αναλυση του εμπειρικού σκέλους της εργασίας. Πιο συγκεκριμένα, παρουσιάζεται λεπτομερώς ο τρόπος κατά τον οποίο διεξήχθη η έρευνα, καθώς επίσης και ο πληθυσμός στον οποίο απευθύνεται. Στη συνέχεια, γίνεται αναφορά και αναλυτική περιγραφή της δομής που έχει το ερωτηματολόγιο της εμπειρικής έρευνας, και τέλος αναλύεται η μεθοδολογία στατιστικής ανάλυσης που ακολουθήθηκε για την επεξεργασία των δεδομένων που συλλέχθηκαν.

Στο πέμπτο κεφάλαιο παρατίθενται και αναλύονται τα αποτελέσματα της έρευνας που προέκυψαν από την επεξεργασία των ερωτηματολογίων. Πιο συγκεκριμένα, αρχικά, χρησιμοποιείται η περιγραφική στατιστική και παρουσιάζονται για την κάθε ερώτηση του ερωτηματολογίου περιγραφικά δεδομένα τόσο με τη μορφή πινάκων, όσο και τη μορφή διαγραμμάτων. Στη συνέχεια ακολουθεί ο έλεγχος της αξιοπιστίας και αμέσως μετά ο

έλεγχος συσχετίσεων των μεταβλητών. Τέλος, παρατίθενται τα αποτελέσματα που προέκυψαν από τη διενέργεια ανάλυσης πολλαπλής παλινδρόμησης, ώστε να αξιολογηθεί η ορθότητα των ερευνητικών υποθέσεων, που διατυπώθηκαν στο τρίτο κεφάλαιο της εργασίας.

Στο έκτο και τελευταίο κεφάλαιο της εν λόγω διπλωματικής εργασίας αναλύονται τα σημαντικότερα συμπεράσματα που προκύπτουν από την ανάλυση του εμπειρικού σκέλους της εργασίας. Το εν λόγω κεφάλαιο ολοκληρώνεται με την παράθεση των βασικών περιορισμών της διπλωματικής αλλά και των προτάσεων για διενέργεια μελλοντικής έρευνας.

1ο Κεφάλαιο : Φοροδιαφυγή - Θεωρητική προσέγγιση

1.1 Εισαγωγή

Σε αυτό το κεφάλαιο αναλύεται το πρώτο μέρος του θεωρητικού πλαισίου της διπλωματικής εργασίας. Πιο συγκεκριμένα, στην αρχή του κεφαλαίου εξετάζεται το εννοιολογικό πλαίσιο της φοροδιαφυγής και αναφέρονται κάποιες περιπτώσεις ποινών που επιβάλλονται σε αδίκημα φοροδιαφυγής. Στη συνέχεια αναλύονται εννοιολογικές προσεγγίσεις αναφορικά κυρίως με τα αίτια της φοροδιαφυγής, αλλά αφιερώνεται και μέρος για αναφορά των βασικών συνεπειών της . Το κεφάλαιο ολοκληρώνεται με την ανάλυση της διάστασης του φαινομένου στην ελληνική πραγματικότητα.

1.2 Έννοια της φοροδιαφυγής

Είναι σκόπιμο πριν την ανάλυση του φαινομένου της φοροδιαφυγής, να γίνει μία προσπάθεια προσέγγισής του ορισμού και της εν γένει σημασίας του. Εξαιτίας της έκτασης, της πολυπλοκότητας καθώς και της διαχρονικότητας του φαινομένου, πολλοί φορείς έχουν ασχοληθεί ήδη με την μελέτη του.

Καταφεύγοντας στο νομικό πλαίσιο, και σύμφωνα με τον αναφερόμενο ορισμό στο άρθρο 66 του Ν. 4174/2013 «Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας» (ΚΦΔ), η φοροδιαφυγή χαρακτηρίζεται ως ποινικό αδίκημα. Πριν ψηφιστεί ο Ν. 4174/2013, η φοροδιαφυγή ρυθμιζόταν από το άρθρο 18 του Ν. 2523/1997, το οποίο καταργήθηκε με το άρθρο 71 § 1 του Ν 4337/2015.

Η φοροδιαφυγή αδιαμφισβήτητα αποτελεί παράβαση της φορολογικής νομοθεσίας, και δυνάμει του άρθρου 66 § 1 του ΚΦΔ, ορίζεται ως 'η κάθε πράξη που αποσκοπεί στην ολική ή μερική αποφυγή φορολογικής υποχρέωσης'. Απαντάται σε διάφορες μορφές και εκφάνσεις, και πιο συγκεκριμένα: α) ηθελημένη απόκρυψη εισοδημάτων και άλλων φορολογικών αντικειμένων κατά τη δήλωση και τον υπολογισμό του οφειλόμενου φόρου, β) εμφάνιση εικονικών στοιχείων, γ) υποβολή ανακριβούς φορολογικής δήλωσης ή και μη υποβολή αυτής, δ) νόθευση βιβλίων και στοιχείων και τέλος ε) με τη μη απόδοση φόρου (κατά βάσει ΦΠΑ, παρακρατούμενων φόρων και τελών-εισφορών) στις αρμόδιες αρχές.

Σε συνέχεια του παραπάνω ορισμού της φοροδιαφυγής, πρέπει να διευκρινιστεί η έννοια του εικονικού στοιχείου. Σύμφωνα με το άρθρο 66 § 5 του ΚΦΔ, *‘εικονικό είναι το φορολογικό στοιχείο που εκδίδεται για συναλλαγή ανύπαρκτη στο σύνολό της, ή για μέρος αυτής, ή για συναλλαγή στην οποία το ένα από τα συμβαλλόμενα μέρη που αναγράφονται στο στοιχείο δεν είναι συμβατό φορολογικά πρόσωπο, υπό την έννοια ότι δεν έχει δηλωθεί η έναρξη του επιτηδεύματός του ούτε τα στοιχεία του είναι θεωρημένα στη Φορολογική Διοίκηση’*. Επίσης, είναι το στοιχείο που φέρεται ότι εκδόθηκε ή έχει ληφθεί από εικονική εταιρία ή άλλη οποιασδήποτε μορφής νομική οντότητα ή από φυσικό πρόσωπο για το οποίο αποδεικνύεται ότι είναι παντελώς αμέτοχο με τη συγκεκριμένη συναλλαγή, οπότε στην τελευταία αυτή περίπτωση η ποινική δίωξη ασκείται κατά του πραγματικού υπευθύνου που υποκρύπτεται.

Δεν είναι εικονικό ένα φορολογικό στοιχείο το οποίο φέρεται ότι εκδόθηκε ή ελήφθη από τον αποβιώσαντα ή συνταξιοδοτηθέντα επιτηδευματία, εφόσον αφορά πραγματική συναλλαγή που έχει καταχωρηθεί στα βιβλία τόσο του λαμβάνοντα όσο και του εκδώσαντα το στοιχείο, πριν από κάθε είδους φορολογικό έλεγχο και η αξία αυτού έχει συμπεριληφθεί στις δηλώσεις ΦΠΑ και φορολογίας εισοδήματος, ενώ παράλληλα έχει γίνει η απόδοση των φόρων που προκύπτουν από το στοιχείο αυτό.

1.3 Διάκριση φοροδιαφυγής - φοροαποφυγής - παραοικονομίας

Στη συνέχεια της ανάλυσης του ορισμού της φοροδιαφυγής, είναι χρήσιμο να προχωρήσουμε στη διάκριση της εν λόγω έννοιας από αυτές της φοροαποφυγής και της παραοικονομίας, καθώς τα τρία φαινόμενα συγχέονται συχνά μεταξύ τους. Αρχικά, βασική διαφορά μεταξύ φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής είναι η εκάστοτε συμπεριφορά του φορολογουμένου, ώστε να καταφέρει τη μη επιβολή φόρου. Στην πρώτη περίπτωση, η αποφυγή της φορολογικής επιβάρυνσης γίνεται με κατευθείαν παράβαση των φορολογικών διατάξεων με τους τρόπους που ορίζει το άρθρο 66 § 1 του ΚΦΔ και αναφέρθηκαν παραπάνω. Αντίθετα, στη δεύτερη περίπτωση της φοροαποφυγής γίνεται εκμετάλλευση των νομοθετικών κενών και διενεργούνται τεχνητές διευθετήσεις, παραβαίνοντας όχι το γράμμα αλλά το πνεύμα του νόμου. Η φοροαποφυγή ορίζεται αναλυτικότερα στο άρθρο 38 του Ν.4174/2013.

Η μεγαλύτερη σύγχυση, όμως, παρατηρείται μεταξύ της έννοιας της φοροδιαφυγής και της παραοικονομίας, οδηγώντας σε ανακριβή αποτελέσματα κυρίως κατά τη μέτρηση τους. Είναι αναγκαίο να διευκρινιστεί ότι η φοροδιαφυγή δεν ταυτίζεται αναγκαστικά, όπως οι περισσότεροι πιστεύουν, με την παραοικονομία, αλλά αποτελεί ένα μέρος της. Η

παραοικονομία αποτελεί το σύνολο της οικονομικής δραστηριότητας η οποία δεν καταγράφεται στους εθνικούς λογαριασμούς και αφορά νόμιμες δραστηριότητες (π.χ. αδήλωτη εργασία σε νόμιμες δραστηριότητες) αλλά και παράνομες δραστηριότητες (π.χ. λαθρεμπόριο). Αξίζει να σημειωθεί ότι μέρος της παραοικονομίας, παρά το γεγονός ότι επίσημα δεν καταγράφεται, καταλήγει στην καταβολή φόρων εξαιτίας μεταγενέστερων συναλλαγών στη φανερή οικονομία.

1.4. Περιπτώσεις Ποινών Φοροδιαφυγής βάσει του ΚΦΔ

Καθώς η φοροδιαφυγή αποτελεί ποινικό αδίκημα, το νομικό πλαίσιο προβλέπει ποινές κατά παράβαση. Για τον ορισμό της ποινής λαμβάνεται υπόψη τόσο το ύψος του ποσού που αποκρύφτηκε ή δεν αποδόθηκε αλλά και η διάρκεια της απόκρυψης ή μη απόδοσης ή ανακριβούς απόδοσης ή διακράτησης (άρθρο 66 § 6 του ΚΦΔ).

Σύμφωνα με το άρθρο 68 § 1 του ΚΦΔ, σε περίπτωση τέλεσης ή προσπάθειας τέλεσης του εγκλήματος της φοροδιαφυγής συντάσσεται μηνυτήρια αναφορά από τα Όργανα της Φορολογικής Διοίκησης ή από τη Διεύθυνση Οικονομικής Αστυνομίας της Ελληνικής Αστυνομίας ή από τον Γενικό Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων, και η ποινική δίωξη ασκείται αυτεπαγγέλτως. Για τα ποινικά αδικήματα της φοροδιαφυγής, κατά το άρθρο 68 § 4 του ΚΦΔ, αρμόδιο δικαστήριο είναι, κατά περίπτωση, το μονομελές ή το τριμελές πλημμελειοδικείο ή το μονομελές εφετείο κακουργημάτων της έδρας της αρμόδιας για τη φορολόγηση ΔΟΥ.

Για τα εγκλήματα φοροδιαφυγής, σύμφωνα με το άρθρο 66 § 1 και § 3 του ΚΦΔ, προβλέπεται φυλάκιση τουλάχιστον δύο (2) ετών όταν :

α) ο φόρος που αναλογεί στα φορολογητέα εισοδήματα ή στα περιουσιακά στοιχεία που έχουν αποκρυφτεί υπερβαίνει ανά φορολογικό ή διαχειριστικό έτος τις εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ ανά είδος φόρου

ή

β) αν το προς απόδοση ποσό του κύριου φόρου, τέλους ή εισφοράς που δεν αποδόθηκε ή αποδόθηκε ανακριβώς ή συμψηφίστηκε ή εξέπεσε ή διακρατείται υπερβαίνει ανά φορολογικό έτος τις πενήντα χιλιάδες ευρώ (50.000), εφόσον αφορά φόρο προστιθέμενης αξίας ή τις εκατό χιλιάδες ευρώ (100.000) ανά είδος φόρου, τέλους ή εισφοράς σε κάθε άλλη περίπτωση.

Αντίθετα, επιβάλλεται κάθειρξη, αν το ποσό του φόρου, τέλους ή εισφοράς της προηγούμενης παραγράφου υπερβαίνει ανά φορολογικό έτος τις εκατό χιλιάδες ευρώ (100.000), εφόσον αφορά φόρο προστιθέμενης αξίας, ή τις εκατόν πενήντα χιλιάδες ευρώ (150.000) σε κάθε άλλη περίπτωση φόρου, τέλους ή εισφοράς (άρθρο 66 § 4 του ΚΦΔ).

Για όποιον εκδίδει ή αποδέχεται εικονικά φορολογικά στοιχεία, ανεξάρτητα από το αν διαφεύγει ή μη την πληρωμή φόρου, προβλέπεται τιμωρία με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών (3) μηνών, εκτός και αν τα φορολογικά στοιχεία χρησιμοποιήθηκαν για τη διάπραξη ή την υποστήριξη εγκλήματος φοροδιαφυγής, οπότε ο δράστης τιμωρείται μόνο για την τελευταία ως αυτουργός ή συμμετοχος (άρθρο 66 § 5 του ΚΦΔ).

1.5 Αίτια φοροδιαφυγής

Με βάση τις διαχρονικές μελέτες πάνω στο φαινόμενο της φοροδιαφυγής εξάγονται κάποιοι βασικοί παράγοντες που συντελούν στην εμφάνιση και εξέλιξη του φαινομένου της φοροδιαφυγής. Μπορούν να διαχωριστούν σε τέσσερις κατηγορίες:

- Νομοθετικές/πολιτικές αιτίες
- Γραφειοκρατικές/οργανωτικές αιτίες
- Τεχνολογικές αιτίες
- Διαρθρωτικές αιτίες
- Πολιτισμικές αιτίες

Νομοθετικές/πολιτικές αιτίες

Από τη φύση της η φορολογική νομοθεσία είναι δαιδαλώδης. Το κύριο χαρακτηριστικό του φορολογικού συστήματος είναι η πολυπλοκότητα του. (OECD, 2013) Οι συνεχείς αναθεωρήσεις και τροποποιήσεις της φορολογικής νομοθεσίας, καθώς και η έκδοση εγκυκλίων και υπουργικών αποφάσεων για περαιτέρω ερμηνεία με στόχο την κάλυψη κενών, δημιουργούν ηθελημένες και μη παρερμηνείες του νόμου. Οι φορολογούμενοι δυσκολεύονται να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους, καθώς αδυνατούν να παρακολουθήσουν τις αλλεπάλληλες αλλαγές εδαφίων και παραγράφων του νόμου. Επίσης, σε πολλές περιπτώσεις εκδίδονται για το ίδιο φορολογικό ζήτημα περισσότερες από μία

ερευνητικές εγκύκλιοι, χωρίς να υιοθετείται απαραίτητα η ίδια ερμηνεία από τη φορολογική διοίκηση. Για όλους τους παραπάνω λόγους, δημιουργείται ένα αίσθημα ανασφάλειας δικαίου, το οποίο εντείνεται εξαιτίας των 'ατομικών λύσεων' που δίνονται από τη φορολογική διοίκηση. Οι 'ατομικές λύσεις' είναι έγγραφες απαντήσεις στα ερωτήματα που τίθενται από τους φορολογούμενους. Οι απαντήσεις-απόψεις διατυπώνονται κατόπιν ατομικής ερμηνείας του εκάστοτε υπαλλήλου της φορολογικής διοίκησης. Αυτό, όμως, έχει ως αποτέλεσμα ο φορολογούμενος σε μετέπειτα έλεγχο να βρίσκεται εκτεθειμένος στην πιθανότητα να του επιβληθεί πρόστιμο, καθώς διαφορετικοί φορείς, π.χ. του ελέγχου της φορολογικής διοίκησης, δίνουν άλλη ερμηνεία στο συγκεκριμένο ζήτημα. Παράλληλα, ο συνδυασμός πολυνομίας και πολυπλοκότητας του φορολογικού συστήματος, καθώς και η συνεχής έκδοση ερμηνευτικών και ατομικών λύσεων από διάφορους φορείς της φορολογικής διοίκησης, δημιουργούν τόσο ανασφάλεια όσο και αδυναμία στους ίδιους τους υπαλλήλους της να εφαρμόσουν την νομοθεσία, καθώς αδυνατούν να τη γνωρίζουν και να παρακολουθούν τις συνεχείς αλλαγές κατά περίπτωση. Εξαιτίας λοιπόν της ανασφάλειας που δημιουργείται λόγω της προαναφερόμενης κατάστασης, πολλοί φορολογούμενοι βρίσκουν την ευκαιρία να την εκμεταλλευτούν, ώστε να επωφεληθούν από τα κενά και τη σύγχυση της ίδιας της φορολογικής διοίκησης ως προς κάποια ζητήματα. (Βασαρβάνη, 2011)

Γραφειοκρατικές/Οργανωτικές Αιτίες

Εκτός από τη φορολογική νομοθεσία, εξίσου δαιδαλώδης είναι και η γραφειοκρατία. Το Ελληνικό Δημόσιο, και κατά περίπτωση η Φορολογική Διοίκηση, αναλώνεται στην τήρηση διαδικασιών που προβλέπονται σε πολυάριθμα νομοθετήματα και υπουργικές αποφάσεις. (OECD, 2011) Η τυπολατρία που κυριαρχεί στη Διοίκηση καθώς και ο διασκορπισμός αρμοδιοτήτων σε διάφορες υπηρεσίες και φορείς οδηγεί, τόσο στον μη έγκαιρο και συνάμα ελλιπή εντοπισμό των φορολογικών παραβάσεων, όσο και στην ταλαιπωρία κάθε φορολογούμενου. Σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ (2013), η αναποτελεσματικότητα που παρατηρείται στη λειτουργία του δημοσίου τομέα είναι μια συνιστώσα των παραπάνω, με κοινό παρονομαστή την κακή οργάνωση του.

Τα τελευταία χρόνια γίνονται προσπάθειες για τη σύσταση μιας πιο αποτελεσματικής Φορολογικής Διοίκησης. Γίνονται προσπάθειες με στόχο τη συγκέντρωση κάποιων διαδικασιών σε συγκεκριμένες δημόσιες υπηρεσίες αλλά και δημιουργία νέων διευθύνσεων για την κάλυψη παλαιών και νέων αναγκών. Για παράδειγμα, σε μια διεύθυνση όπως η Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών (ΔΕΔ), η οποία θεσπίστηκε για την άμεση επίλυση

φορολογικών υποθέσεων μέσω κυρίως ενδικοφανών προσφυγών πριν εισαχθούν ενώπιον της Δικαιοσύνης, παρατηρείται ακόμα και σήμερα ο αντίκτυπος των οργανωτικών και γραφειοκρατικών προβλημάτων του συστήματος. Πιο αναλυτικά, καθημερινά η ΔΕΔ συγκεντρώνει πλήθος προσφυγών για τις οποίες εντός 120 ημερών από την υποβολή τους πρέπει να εκδοθεί απόφαση. Αν για οποιοδήποτε λόγο εντός της ανωτέρω προθεσμίας δεν εκδοθεί απόφαση, συνάγεται σιωπηρά απόρριψη της ενδικοφανούς προσφυγής από τη ΔΕΔ. Συμπερασματικά, η τελική εκδίκαση μιας υπόθεσης και η τελική επιβολή της ποινής καθυστερούν σημαντικά με βασικό αντίκτυπο την καθυστέρηση στην είσπραξη των φόρων και προστίμων.

Τεχνολογικές Αιτίες

Ένας από τους βασικούς παράγοντες ενίσχυσης του φαινομένου της φοροδιαφυγής είναι η έλλειψη εκσυγχρονισμένης τεχνολογικής υποδομής. (OECD, 2011) Η απουσία ψηφιακής φορολογικής διοίκησης δυσχεραίνει ακόμα περισσότερο της γραφειοκρατική διαδικασία, τη συστηματική τήρηση, οργάνωση, επεξεργασία πληροφοριών και κατ' επέκταση τη δημιουργία μιας ολοκληρωμένης εικόνας για κάθε φορολογούμενο. Επιπλέον, η ανεπαρκής μηχανογράφηση δημιουργεί προβλήματα στη διασταύρωση των πληροφοριών που αφορούν κάθε φορολογούμενο και νομική οντότητα, ιδιαίτερα στη διενέργεια φορολογικών ελέγχων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το γεγονός ότι μόλις το 2013 δόθηκε η δυνατότητα ηλεκτρονικής υποβολής δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος, ενώ μόλις το 2011 τέθηκε σε λειτουργία το πληροφοριακό σύστημα ELENXIS με το οποίο οι ελεγκτές μπορούν να αξιοποιούν τεχνικές ανάλυσης κινδύνου και να έχουν μια πλήρη εικόνα κατά τον έλεγχο σε μία επιχείρηση. Ακόμα και σήμερα υπάρχουν πολλά προβλήματα εξαιτίας της δυσλειτουργικότητας των ολοκληρωμένων πληροφοριακών συστημάτων της ΓΓΔΕ, καθώς επίσης και της έλλειψης έγκαιρης ενημέρωσης των πληροφοριακών συστημάτων στις νέες νομοθεσίες και παραμετροποιήσεις του νόμου. Παρόλα αυτά, τα τελευταία δύο χρόνια κυρίως, εξαιτίας των νέων συνθηκών που δημιούργησε η πανδημία, παρατηρείται ψηφιοποίηση μεγάλους μέρους των διαδικασιών τόσο του ευρύτερου δημοσίου τομέα όσο και της φορολογικής διοίκησης.

Διαρθρωτικές Αιτίες

Η διάρθρωση της οικονομίας στη χώρα μας παρουσιάζει μεγάλο αριθμό μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων, καθώς και αυτοαπασχόλησης. Σύμφωνα με διάφορες έρευνες, μάλιστα, η Ελλάδα παρουσιάζει διπλάσια ποσοστά σε αυτοαπασχόληση συγκριτικά με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Η διάρθρωση αυτή αναπτύχθηκε διαχρονικά ως επακόλουθο των κινήτρων ή μη που δόθηκαν από την πολιτεία, ευνοώντας την άνθιση της φοροδιαφυγής, καθώς δυσχεραίνεται η δυνατότητα φορολογικών ελέγχων. Ο έλεγχος των αντίστοιχων εισοδημάτων αποτελούν εξαιρετικά πολύπλοκη και δύσκολη διαδικασία και συγχρόνως ευνοούν την απόκρυψη εισοδημάτων εκ μέρους των αυτοαπασχολουμένων (IMF, 2013). Επιπλέον, σύμφωνα με τους Bueh και Schneider το 2016, η συμβολή της αυτοαπασχόλησης στην ανάπτυξη της φοροδιαφυγής και κατ' επέκταση της παραοικονομίας είναι μεγάλη καθώς επεξηγεί το $\frac{1}{3}$ περίπου του συνόλου τους.

Πολιτισμικές Αιτίες

Οι πολιτισμικές αιτίες ή αλλιώς φορολογική κουλτούρα, όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται από τους Ernst και Young το 2016 στη μελέτη τους σχετικά με τη φοροδιαφυγή στην Ελλάδα, αποτελούν καθοριστικό παράγοντα της φοροδιαφυγής καθώς οι φορολογούμενοι πολίτες δίνουν μεγάλη σημασία ως προς την ποιότητα του κράτους και την ανταποδοτικότητά του, αλλά και ως προς τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους απέναντι σε αυτό.

Η μελέτη του Schneider το 2015, σχετικά με τη φοροδιαφυγή, την παραοικονομία και τη διαφθορά στην Ελλάδα και σε άλλες χώρες του ΟΟΣΑ, επιβεβαιώνει την καθοριστική συμβολή του κράτους στην διαμόρφωση της ηθικής των πολιτών περί τη φορολογία (φορολογική ηθική). Η ποιότητα των δημοσίων φορέων ως προς τη διαφθορά και τις παράνομες δραστηριότητες φαίνεται στα ποσοστά φοροδιαφυγής αλλά και στη συγκέντρωση των δημοσίων εσόδων που καταγράφονται στη χώρα. Πιο συγκεκριμένα, πιο χαμηλά ποσοστά φοροδιαφυγής και παραοικονομίας σημειώνονται σε χώρες που συγκεντρώνουν υψηλά δημόσια έσοδα με μικρούς φορολογικούς συντελεστές, λιγότερους νόμους και λιγότερη διαφθορά. Οι ανωτέρω διαπιστώσεις αντικατοπτρίζονται και στην ανάλυση στοιχείων της Παγκόσμιας Τράπεζας που αφορούν τη δημόσια διακυβέρνηση ως την αποτελεσματικότητα των δημοσίων υπηρεσιών, της κυβέρνησης και του δείκτη διαφθοράς στη χώρα μας σε σύγκριση με τις υπόλοιπες χώρες της Ε.Ε.

Επιπλέον, όπως φαίνεται και από τις δύο μελέτες του Schneider, το 2012 και 2015, σημαντικό ρόλο διαδραματίζει η ανταποδοτικότητα του κράτους στη διαμόρφωση της φορολογικής ηθικής των πολιτών. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της μελέτης τα ποσοστά φοροδιαφυγής και παραοικονομίας αυξάνονται όσο αυξάνεται η επιβάρυνση των πολιτών με φόρους και ασφαλιστικές εισφορές ή όσο οι νόμοι γίνονται πιο αυστηροί. Αντίθετα αναπτύσσεται μια αντιστρόφως ανάλογη σχέση, όταν το κράτος προβαίνει στις παραπάνω προσφερόμενες υπηρεσίες καθώς μειώνεται το αίσθημα ηθικής των πολιτών. Οι φορολογούμενοι είναι περισσότερο διατεθειμένοι να καταβάλουν τους φόρους που τους αναλογούν, όταν λαμβάνουν ως ανταπόδοση από το κράτος καλής ποιότητας υπηρεσίες, διότι δεν αισθάνονται ότι το κράτος τους εξαπατά ή τους εκμεταλλεύεται.

Στο σημείο αυτό είναι αναγκαίο να γίνει μια διάκριση των κινήτρων που ωθούν τους πολίτες να καταβάλλουν τους φόρους που τους αναλογούν. Πολλοί φορολογούμενοι παρακινούνται είτε από την πεποίθηση πως η καταβολή των φόρων τους είναι κοινωνικά ορθή πράξη, είτε από το φόβο της ενδεχόμενης τιμωρίας. Ο φόβος που δημιουργείται στους φορολογούμενους σε μια ενδεχόμενη τιμωρία τους κάνει να καταβάλουν τους φόρους γιατί πρέπει, και όχι γιατί το θέλουν.

Αντίθετα, η πεποίθηση των πολιτών σε ένα δίκαιο φορολογικό σύστημα και σε μία ευρύτερα διαφανή και δίκαιη κρατική εξουσία προς το συμφέρον τους τείνει να περιορίσει τη φοροδιαφυγή, ενισχύοντας τη συμμόρφωση τους ως προς την καταβολή των φόρων τους. (Slemrod, 2007),

Τέλος, σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποίησε η διαNEOσις τον Απρίλιο του 2015, σχετικά με τη φοροδιαφυγή στην Ελλάδα, στο ερώτημα αναφορικά με το ύψος της φορολογίας και την ύπαρξη ενός ισχυρού κράτους πρόνοιας, το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων απάντησε ότι πρέπει να υπάρχουν υψηλή φορολογία και ισχυρό κράτος πρόνοιας για όλους, ενώ μικρότερο ποσοστό θεωρεί ότι η φορολογία πρέπει να είναι χαμηλή, ακόμη και αν αυτό ισοδυναμεί με λιγότερη κρατική μέριμνα. Σε άλλη ερώτηση, που αφορά τις αιτίες που εξηγούν τη μεγάλη έκταση της φοροδιαφυγής στην Ελλάδα, το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων (36,6%) απάντησε ότι ευθύνεται η απουσία φοροελεγκτικών μηχανισμών, το 32,3% των ερωτηθέντων θεώρησε ότι σημαντικότερη αιτία είναι η έλλειψη ανταποδοτικότητας από την πλευρά του κράτους και το 29,9% θεωρεί υπεύθυνη την κουλτούρα του ελληνικού λαού.

1.6 Συνέπειες Φοροδιαφυγής

Το φαινόμενο της φοροδιαφυγής είναι ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ελληνικές αρχές. Κάποιες από τις επιπτώσεις του φαινομένου είναι εύκολα αντιληπτές (πχ οικονομικές συνέπειες) και κάποιες όχι (πχ κοινωνικές συνέπειες). Επίσης, κάποιες επιπτώσεις εντοπίζονται βραχυχρόνια ενώ κάποιες άλλες μακροπρόθεσμα. Είναι σημαντικό να αναλυθούν και να διερευνηθούν ώστε να γίνει αντιληπτό από όλους το μέγεθος του φαινομένου και η διαχρονικότητα του τόσο στην οικονομία όσο και σε ατομικό επίπεδο, με βασικό σκοπό να κατανοηθεί η επιτακτικότητα εύρεσης λύσεων για αποτελεσματικότητα ελέγχου, αλλά και ατομικής συμμόρφωσης. (Βασαρδάνη, 2011).

Οικονομικές επιπτώσεις

Η πιο άμεσα διακριτή επίπτωση της φοροδιαφυγής είναι η συμβολή της στη μείωση της αποτελεσματικότητας της οικονομίας. Ο κρατικός προϋπολογισμός στερείται σημαντικά έσοδα με αποτέλεσμα να περιορίζεται αισθητά η δυνατότητα χρηματοδότησης των κρατικών δαπανών και επενδύσεων από εσωτερικές πηγές. Με αυτόν τον τρόπο δημιουργείται η ανάγκη καταφυγής σε εξωτερικό δανεισμό. Ο εξωτερικός δανεισμός ταυτίζεται συνήθως με σχετικά υψηλά επιτόκια τα οποία συμβάλλουν σημαντικά στην αύξηση του δημοσίου χρέους. Παράλληλα, για την κάλυψη των δημόσιων ελλειμμάτων που δημιουργούνται από τη φοροδιαφυγή παρατηρείται αύξηση των φορολογικών συντελεστών. Επιπλέον, η διαχρονική φοροδιαφυγή επηρεάζει τη δομή της οικονομίας καθώς επιδρά στις αποφάσεις σχετικά με την προσφορά και ζήτηση εργασίας κατά κλάδο ή επάγγελμα όπως επίσης και στην κατανομή εισοδήματος μεταξύ κατανάλωσης- επένδυσης- αποταμίευσης, στις τιμές και το ρυθμό αύξησης των εισαγωγών.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το συμπέρασμα που εξάγεται από στοιχεία που δημοσιεύτηκαν από τον OECD το 2011, δηλαδή «Εάν η Ελλάδα εισέπραττε τον ΦΠΑ, τις ασφαλιστικές εισφορές και το φόρο εισοδήματος με την αποτελεσματικότητα των χωρών του ΟΟΣΑ κατά μέσο όρο, τα φορολογικά έσοδα θα αυξάνονταν σχεδόν κατά 5% του ΑΕΠ». Αυτή η διαπίστωση αντικατοπτρίζει την τεράστια επιρροή της φοροδιαφυγής στην οικονομία και την ανάπτυξη της.

Κοινωνικές Επιπτώσεις

Η έκταση της φοροδιαφυγής ως κοινωνικό φαινόμενο δεν είναι εύκολα αντιληπτή συγκριτικά με τις οικονομικές συνέπειες της. Σύμφωνα με την Βασαρδάνη το 2011, η κοινωνική προέκταση του φαινομένου οφείλεται στο γεγονός ότι διευρύνονται οι κοινωνικές ανισότητες. Αυτό δεν είναι άμεσα αντιληπτό, αλλά σε βάθος χρόνου η κατανομή και διανομή του διαθέσιμου εισοδήματος επηρεάζει τη δομή τόσο της οικονομίας όσο και της κοινωνίας. Παράλληλα όμως θίγεται η αναδιανεμητική λειτουργία της προοδευτικής φορολογίας από τα πλουσιότερα προς τα φτωχότερα στρώματα, καθώς αυξάνονται τα φορολογικά βάρη των νομοταγών φορολογούμενων. Με λίγα λόγια θίγεται η δίκαιη και ίση μεταχείριση φορολογούμενων με παρόμοιο εισόδημα. Με δεδομένη αυτή την κατάσταση πολλές κυβερνήσεις έχοντας δυσκολία στην είσπραξη των άμεσων φόρων και προκειμένου να αυξήσουν τα φορολογικά τους έσοδα καταφεύγουν στην αύξηση των έμμεσων φόρων. Με αυτόν τον τρόπο όμως πλήττονται ακόμη περισσότερο τα χαμηλότερα και μεσαία στρώματα και οι φορολογικά συνεπείς. Γίνεται σαφές ότι το ατομικό όφελος από την φοροδιαφυγή μπορεί να μεταφραστεί σε άμεσο και έμμεσο κόστος στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο το οποίο καταβάλλει τους φόρους που του αναλογούν.

1.7. Αποτύπωση φαινομένου φοροδιαφυγής στην Ελλάδα

Για να δούμε καλύτερα την αποτύπωση του φαινομένου της φοροδιαφυγής στην ελληνική πραγματικότητα είναι αναγκαίο να γίνει η προσέγγιση σύμφωνα με τη διάρθρωση της ελληνικής οικονομίας. Αρχικά, η πρώτη διακριση αναφέρεται σε φυσικά και σε νομικά πρόσωπα. Έπειτα στα φυσικά πρόσωπα, κρίνεται σκόπιμο να γίνει διάκριση μεταξύ μισθωτών και αυτοαπασχολούμενων. (διαΝΕΟσις, 2016)

Σχεδόν όλες οι έρευνες που ασχολούνται με τη φοροδιαφυγή στην Ελλάδα διαπιστώνουν ότι το μεγαλύτερο μέρος της καταλαμβάνει η φοροδιαφυγή στο ΦΠΑ. Πιο συγκεκριμένα, η φοροδιαφυγή που διαπιστώνεται στο ΦΠΑ είναι απόρροια μιας αλληλουχίας γεγονότων και συμπεριφορών. Η πιο διαδεδομένη αναφέρεται στην μη έκδοση παραστατικών στοιχείων (αποδείξεων), ή στην έκδοση ανακριβών στοιχείων από επιχειρήσεις κατά τη διαδικασία αγοραπωλησιών, παροχής και λήψης υπηρεσιών. Ως αποτέλεσμα, στις συναλλαγές που πραγματοποιούνται με τους παραπάνω τρόπους ο ΦΠΑ εισπράττεται χωρίς ωστόσο να

αποδίδεται στο Ελληνικό Δημόσιο. Οι πρακτικές αυτές παρατηρούνται σε μεγαλύτερο βαθμό στις μικρές επιχειρήσεις και στους αυτοαπασχολούμενους.

Αυτοαπασχολούμενοι

Στη διάρθρωση της ελληνικής οικονομίας παρατηρούνται μεγάλα ποσοστά αυτοαπασχόλησης, μάλιστα διπλάσιας με αυτά του ευρωπαϊκού μέσου όρου (IMF, 2013). Αυτό το γεγονός Γεγονός που εντείνει το φαινόμενο της φοροδιαφυγής, καθώς, σε αντίθεση με τους μισθωτούς, η φοροδιαφυγή στους αυτοαπασχολούμενους δεν είναι εύκολα ανιχνεύσιμη. Τα ποσοστά των μη δηλωθέντων εισοδημάτων των αυτοαπασχολούμενων αγγίζουν διαχρονικά τουλάχιστον το ποσοστό του 50%, σε αντίθεση με το ποσοστό των μισθωτών, το οποίο ανέρχεται το πολύ μέχρι το 1% (Matsaganis και Flevotomou, 2010).

Σύμφωνα με τους Artavanis, Morse και Tsourtsoura το 2015, η μεγαλύτερη φοροδιαφυγή στους αυτοαπασχολούμενους παρατηρείται κυρίως στον ιατρικό κλάδο, στο κατασκευαστικό, στον εκπαιδευτικό, στον κλάδο παροχής λογιστικών – χρηματοοικονομικών υπηρεσιών καθώς και στο κλάδο παροχής νομικών υπηρεσιών. Η φοροδιαφυγή των αυτοαπασχολούμενων στις παραπάνω επαγγελματικές κατηγορίες είναι σαφώς πιο δύσκολο να εντοπιστεί, καθώς τα εισοδήματα από την εργασία τους δηλώνονται σύμφωνα με τα αντίστοιχα παραστατικά στοιχεία που εκδίδουν οι ίδιοι σε κάθε τους συναλλαγή.

Μισθωτοί

Όπως ήδη αναφέρθηκε παραπάνω, στους μισθωτούς καταλογίζεται μικρό ποσοστό φοροδιαφυγής εξαιτίας της μη δυνατότητας απόκρυψης εισοδημάτων από τη μισθωτή τους εργασία, καθώς οι ετήσιες αποδοχές των μισθωτών δηλώνονται πλέον αυτόματα από τον εργοδότη, είτε πρόκειται για τον ιδιωτικό είτε για τον δημόσιο τομέα, στις φορολογικές αρχές. Παρόλα αυτά εντοπίζονται περιπτώσεις όπου κατόπιν αμοιβαίας συνεννόησης μεταξύ εργοδοτών και εργαζομένων αποκρύπτεται μέρος ή συνολο τους μισθού του εργαζόμενου, με αποτέλεσμα να ωφελούνται όχι μόνο οι ίδιοι οι εργαζόμενοι, αφού δεν φορολογούνται για τα εισοδήματά τους, αλλά ωφελούνται και οι εργοδότες, αφού αποφεύγουν την καταβολή των ασφαλιστικών εισφορών των εργαζομένων τους. (Βασαρδάνη, 2011). Οι παραπάνω πρακτικές είναι δύσκολο να ανιχνευθούν, ειδικά σε επιχειρήσεις μικρής κλίμακας, πόσο μάλλον όταν γίνεται λόγος για αδήλωτη εργασία.

Νομικά Πρόσωπα

Εκτός από τα φυσικά πρόσωπα φοροδιαφυγή παρατηρείται και στις επιχειρήσεις. Κατα κύριο λόγο η φοροδιαφυγή εντοπίζεται και στους έμμεσους φόρους αλλά και στο φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων.

Οι πιο συνηθισμένες πρακτικές που παρατηρούνται είναι η έκδοση και η λήψη εικονικών τιμολογίων, μεταξύ κυρίως μικρομεσαίων επιχειρήσεων, στοχεύοντας κυρίως στη μη καταβολή ή μείωση του φόρου εισοδήματος, του ΦΠΑ, αλλά και στη λογιστική εμφάνιση πλασματικών ζημιών. Η πιο διαδεδομένη πρακτική, που ακολουθούν οι επιχειρήσεις για τη μη καταβολή έμμεσων φόρων (κυρίως αναφερόμαστε στο ΦΠΑ) ή για την καταβολή μειωμένου φόρου, αναφέρεται κυρίως στη διόγκωση του ΦΠΑ των εισροών (εξόδων), ο οποίος συμψηφίζεται με το ΦΠΑ των εκροών (εσόδων) χρησιμοποιώντας στοιχεία από ανύπαρκτες αγορές και προσωπικές δαπάνες. Από την άλλη πλευρά, η πρακτική που κατα κύριο λόγο χρησιμοποιούν για τη μη καταβολή ή η καταβολή μειωμένων άμεσων φόρων γίνεται μέσω της μείωσης των κερδών που εμφανίζει η επιχείρηση. Αυτό οι επιχειρήσεις το επιτυγχάνουν είτε με αύξηση των δαπανών ή είτε του κόστους πωληθέντων, ώστε να προκαλέσουν μεταβολή των αποτελεσμάτων χρήσης (μείωση των κερδών, μείωση ή μηδενισμός της ζημίας). (ΥΠΕΕ Αρ. Πρ. 1506/30.01.07, Οδηγός ελέγχου πλαστών, εικονικών και νοθευμένων φορολογικών στοιχείων)

Μια άλλη μεγάλη κατηγορία, στην οποία συναντάμε διάφορες πρακτικές φοροδιαφυγής στο ΦΠΑ των νομικών προσώπων, παρατηρείται στον τομέα των ενδοκοινοτικών συναλλαγών που διενεργούνται με επιχειρήσεις άλλων κράτος-μέλος της Ε.Ε. Οι πιο χαρακτηριστικές περιπτώσεις που παρατηρούνται είναι η πραγματοποίηση ψευδών ενδοκοινοτικών παραδόσεων εμπορευμάτων, η πραγματοποίηση ενδοκοινοτικών αποκτήσεων αγαθών οι οποίες είτε δεν δηλώνονται στις σχετικές δηλώσεις είτε δηλώνονται με διαφορετική αξία, η τέλεση απάτης τύπου «Καρουζέλ» , αλλά και οι περιπτώσεις «εταιρειών χωρίς υπόσταση» (shell corporations), που στοχεύουν στις εικονικών συναλλαγών, ώστε να καταχηρώσουν την επιστροφή φόρου χωρίς ουσιαστικά όμως να έχει πραγματοποιηθεί κάποια συναλλαγή (OECD, 2006).

2ο Κεφάλαιο : Ελεγκτική διαδικασία και Φορολογικός έλεγχος - θεωρητική προσέγγιση

2.1 Εισαγωγή

Σε αυτό το κεφάλαιο αναλύεται το δεύτερο μέρος του θεωρητικού πλαισίου της διπλωματικής εργασίας. Πιο συγκεκριμένα, στην αρχή του κεφαλαίου εξετάζεται το εννοιολογικό πλαίσιο της ελέγχου, γίνεται διαχωρισμός και παρουσιάζονται πιο αναλυτικά τα είδη του ελέγχου. Στη συνέχεια, πιο συγκεκριμένα, αναλύεται ο φορολογικός έλεγχος . Έπειτα γίνεται λόγος για τα σύγχρονα πληροφοριακά συστήματα που διευκολύνουν τη διαδικασία του φορολογικού ελέγχου. Το κεφάλαιο ολοκληρώνεται με μια μικρή ανάλυση για το φορολογικό πιστοποιητικό .

2.2 Έννοια του ελέγχου-ελεγκτικής επιστήμης

Η ελεγκτική επιστήμη αποτελεί μία μετεξέλιξη της λογιστικής επιστήμης. Ως ξεχωριστή επιστήμη εμφανίζεται για πρώτη φορά στη Μ.Βρετανία της βιομηχανικής επανάστασης (εταιρικός νόμος 1812) λόγω της ανάγκης για ανεξάρτητο έλεγχο σε λογαριασμούς επιχειρήσεων, οι οποίες απευθύνονται σε ευρύ επενδυτικό κοινό. Από τις αρχές του 20ου αιώνα στις Η.Π.Α. καθιερώνεται και εξελίσσεται η ελεγκτική πρακτική, όπως την γνωρίζουμε σήμερα. Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται ραγδαία αύξηση τόσο στην διενέργεια ελέγχων παγκοσμίως, όσο και αύξηση των ανθρώπων που δραστηριοποιούνται σε διάφορους ελεγκτικούς οργανισμούς (ελεγκτικές εταιρίες, κρατικές υπηρεσίες ελέγχου, ευρωπαϊκές εποπτικές αρχές, διεθνείς οργανισμούς).

Σύμφωνα με το Οικονομικό Επιμελητήριο της Ελλάδας, ο ορισμός του ελέγχου είναι: *«το σύνολο κανόνων, αρχών και ενεργειών με βάση τις οποίες διενεργείται κάθε λογιστικός-διαχειριστικός έλεγχος με σκοπό τη διατύπωση αιτιολογημένων συμπερασμάτων σχετικά με κάποια οικονομική διαχείριση»*. Ο έλεγχος, με άλλα λόγια, αποτελεί μία συστηματική διαδικασία συλλογής και επεξεργασίας δεδομένων από τον ελεγχόμενο οργανισμό, τα οποία αποτελούν τα ελεγκτικά τεκμήρια, της αξιολόγησης και ανάλυσης τους σύμφωνα με τα ελεγκτικά πρότυπα, και της κοινοποίησης τους στα ενδιαφερόμενα μέλη. (Messier et al., 2008)

Η Ελεγκτική είναι ένας ξεχωριστός επαγγελματικός κλάδος των διοικητικών – οικονομικών επιστημών που πραγματεύεται τους γενικούς κανόνες, όρους και προϋποθέσεις για τη διενέργεια ελέγχου σε κάθε επιχείρηση – οικονομική μονάδα – φορέα που στοχεύει στη διαφύλαξη και σωστή διαχείριση των οικονομικών πόρων, καθώς και στην ανάπτυξη και αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού (Παπαστάθης, 2003).

2.3 Είδη ελέγχου

Μπορούμε να διακρίνουμε δύο μεγάλες κατηγορίες ελέγχου, ανάλογα με το πρόσωπο του ελεγκτή:

- α) τον **εσωτερικό έλεγχο**, ο οποίος διενεργείται από πρόσωπα εξαρτημένα από την ίδια την οικονομική μονάδα
- β) τον **εξωτερικό έλεγχο**, που διενεργείται από ειδικούς επαγγελματίες ελεγκτές που δεν πρέπει να έχουν καμία εξάρτηση από την οικονομική μονάδα

2.3.1 Εσωτερικός Έλεγχος

Ο εσωτερικός έλεγχος, σύμφωνα με το ινστιτούτο εσωτερικών ελεγκτών, ορίζεται ως μία ανεξάρτητη δραστηριότητα η οποία πρέπει να διέπεται από αντικειμενικότητα και είναι σχεδιασμένη να προσθέτει αξία, να συμβουλεύει και να βελτιώνει τις λειτουργίες του οργανισμού. Βοηθάει τον οργανισμό στην επίτευξη των αντικειμενικών του σκοπών, καθώς συντελεί στην αποτίμηση και βελτίωση της αποτελεσματικότητας, της διαχείρισης κινδύνων και των διαδικασιών διοίκησης του.

Υπάρχουν συγκεκριμένες διαδικασίες για την διενέργεια του εσωτερικού ελέγχου, οι οποίες ορίζονται σύμφωνα με τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα. Επίσης, βασική προϋπόθεση για την διενέργεια του είναι η διασφάλιση της ανεξαρτησίας του τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου, βάσει οργανογράμματος της επιχείρησης και στελέχωσης του με ειδικά καταρτισμένο προσωπικό.

Ο εσωτερικός έλεγχος, θεσπίστηκε πρώτη φορά νομοθετικά βάσει του Ν.2396/96, ενώ σύμφωνα με τον Ν.3016/2002, καθιερώνεται στην Ελλάδα ο εσωτερικός έλεγχος ως υποχρεωτικός για όλες τις εισηγμένες εταιρείες. Η υπηρεσία του εσωτερικού ελέγχου, που θεσπίστηκε ότι πρέπει να υπάρχει στις συγκεκριμένες επιχειρήσεις, στελεχώνεται από ελεγκτές που διορίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο της επιχείρησης και διέπονται από

ανεξαρτησία κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, καθώς ιεραρχικά δεν υπάγονται σε καμία υπηρεσιακή μονάδα της επιχείρησης. Σημαντική για την εξέλιξη του εσωτερικού ελέγχου στην Ελλάδα θεωρείται η θέσπιση του Ν.3492/2006. Θεωρήθηκε καινοτόμος καθώς ήταν η πρώτη προσπάθεια για μαζική εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου στον Δημόσιο Τομέα. Πιο αναλυτικά, προβλέπει σύσταση Μονάδων Εσωτερικού Ελέγχου σε όλα τα Υπουργεία, τις Περιφέρειες της χώρας, καθώς και στους εποπτευόμενους από αυτά φορείς με προϋπολογισμό άνω των 3.000.000 ευρώ. Τελευταία εξέλιξη αποτελεί η θέσπιση του Ν. 4795/2021 (Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου του Δημόσιου Τομέα, Σύμβουλος Ακεραιότητας στη δημόσια διοίκηση και άλλες διατάξεις για τη δημόσια διοίκηση και την τοπική αυτοδιοίκηση) που έχει σκοπό την εγκαθίδρυση του θεσμού του Συμβούλου Ακεραιότητας στη Δημόσια Διοίκηση, προκειμένου να ενισχυθούν οι μηχανισμοί λογοδοσίας και ακεραιότητας στους φορείς του δημόσιου τομέα, συμβάλλοντας στην επίτευξη των στόχων τους βάσει των αρχών της καλής διακυβέρνησης και της χρηστής διοίκησης, σύμφωνα με τα διεθνή ελεγκτικά πρότυπα και τις προβλέψεις του ν. 4622/2019 .

2.3.2. Εξωτερικός Έλεγχος

Ο εξωτερικός έλεγχος διενεργείται από έναν ανεξάρτητο ως προς την ελεγχόμενη οικονομική μονάδα επαγγελματία, συνήθως τον ορκωτό λογιστή. Αρχικά, ο επαγγελματίας αυτός δεν πρέπει να έχει υπαλληλική σχέση με την ελεγχόμενη οικονομική μονάδα προς την οποία προσφέρει τις υπηρεσίες του και γενικότερα πρέπει να πληροί το κριτήριο της ανεξαρτησίας.

Ο εξωτερικός ελεγκτής ακολουθεί ελεγκτικές διαδικασίες που προβλέπονται βάσει των Διεθνών Προτύπων Ελέγχου (ΔΠΕ), με σκοπό να συλλέξει και να αξιολογήσει αντικειμενικά την πληρότητα, ποιότητα, συνέπεια και νομιμότητα των παρεχόμενων λογιστικών πληροφοριών.

Πρώτη φορά στην Ελλάδα, ο έλεγχος και ειδικότερα ο εξωτερικός έλεγχος, ορίστηκε με το Ν.2190/1920, όπου προβλέπεται εξωτερικός ελεγκτής στις ανώνυμες εταιρίες. Οι διατάξεις του Ν.2190/1920 «περί ανωνύμων εταιριών» ήταν τελείως τυπικές, λόγω ανυπαρξίας οργανωμένου ελεγκτικού επαγγέλματος καθώς διορίζονταν ως ελεγκτές πρόσωπα οποιουδήποτε επαγγέλματος και ανεξάρτητα της μόρφωσής τους, και εξαιτίας του οικογενειακού χαρακτήρα των ελληνικών επιχειρήσεων της εποχής.

Στη συνέχεια, με τη θέσπιση του Ν.3329/55, αναγνωρίστηκε η ελεγκτική ως επαγγελματική δραστηριότητα και συστάθηκε το Σώμα Ορκωτών Λογιστών (Σ.Ο.Λ.) το 1956. Στο Σ.Ο.Λ.

ανατέθηκε ο έλεγχος των οικονομικών καταστάσεων των μεγάλων- αρχικά- και στη συνέχεια των μικρομεσαίων ανωνύμων εταιριών. Επίσης, εξασφαλίστηκε απόλυτα η ανεξαρτησία της επαγγελματικής γνώμης του Ορκωτού Λογιστή.

Από το έτος 1992 και μετά, επικράτησε στην Κυβέρνηση η άποψη της οργάνωσης του ελεγκτικού επαγγέλματος σύμφωνα με τα πρότυπα της Ευρωπαϊκής Ένωσης , δηλαδή σε ελεγκτικές εταιρείες σύμφωνα με το Π.Δ. 226/1992 «περί συστάσεως, οργανώσεως και λειτουργίας του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών, καθώς και περί των όρων εγγραφής σε ειδικό Μητρώο και ασκήσεως επαγγέλματος του Ορκωτού Ελεγκτή». Έτσι, ορίστηκαν μεταξύ άλλων η σύσταση του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (Σ.Ο.Ε.Λ.) που αποτελούνταν από επαγγελματίες ελεγκτές με προσωπική ανεξαρτησία που εγγράφονται σε ειδικό Μητρώο.

Οι Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές ελέγχουν ιδιωτικούς οργανισμούς και επιχειρήσεις, ανεξαρτήτως της νομικής τους μορφής (ιδρύματος, εταιρείας ή άλλου νομικού προσώπου δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου), καθώς επίσης και τον δημόσιο τομέα (δήμοι, δημοτικές επιχειρήσεις, πανεπιστήμια, νοσοκομεία, κτλ.). Είναι πρόσωπα με αυξημένα επαγγελματικά προσόντα , που ασκούν το έργο τους με διαφάνεια, ώστε να διασφαλίζεται η εγκυρότητα και αξιοπιστία των πορισμάτων των ελέγχων που διενεργούν, σύμφωνα με τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα και τους όρους που τίθενται από την εσωτερική και εξωτερική νομοθεσία.

Ο εξωτερικός έλεγχος διακρίνεται σε δύο βασικές κατηγορίες :

- α) στους ελέγχους οικονομικών καταστάσεων που διεξάγονται από ανεξάρτητους ορκωτούς ελεγκτές
- β) στους ελέγχους συμμόρφωσης που διεξάγονται από τους κυβερνητικούς ελεγκτες

Πιο αναλυτικά:

Έλεγχος από ανεξάρτητους ορκωτούς ελεγκτές

Ο έλεγχος των οικονομικών καταστάσεων αποτελεί την πιο συνηθισμένη κατηγορία ελέγχου που πραγματοποιούν οι ορκωτοί ελεγκτές. Σύμφωνα με το Δ.Π.Ε. 200 (ΕΛΤΕ, 2010), ο ελεγκτής πρέπει να διασφαλίσει ότι οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις είναι απαλλαγμένες από λάθη και να εκφράσει τη γνώμη του. Επιπλέον, πρέπει να προβεί σε γνωστοποίηση των ευρημάτων του και των σημαντικότερων θεμάτων ελέγχου, παρέχοντας πρόσθετη πληροφόρηση στους σκοπούμενους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων, ώστε να τους

βοηθήσει να κατανοήσουν τα θέματα εκείνα που, κατά τη προσωπική του κρίση, ήταν ύψιστης σημασίας κατά τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων της τρέχουσας περιόδου.

Με την κοινοποίηση των ευρημάτων πρέπει να διασφαλιστεί:

- η ανεξαρτησία πραγματοποίησης του ελέγχου
- ότι οι καταστάσεις πρέπει να έχουν καταρτιστεί σύμφωνα με ένα πλαίσιο

Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (Δ.Π.Χ.Α) και ακολουθούν τα εκάστοτε πρότυπα

λογιστικής απεικόνισης (εθνικά, διεθνή)

- η ανιχνευση και δημοσιοποίηση εταιρικής απάτης ή παράνομων πράξεων, όπως φορολογικές

παραβάσεις

- η αξιολόγηση του εσωτερικού ελέγχου της επιχείρησης

Έλεγχος από κυβερνητικούς ελεγκτές

Οι έλεγχοι συμμόρφωσης που διεξάγονται από τους κυβερνητικούς ελεγκτές διαφέρουν από αυτούς που πραγματοποιούνται από τους ανεξάρτητους ορκωτούς λογιστές. Βασική διαφορά είναι ότι το πλαίσιο δράσης και οι διαδικασίες ελέγχου δεν καθορίζονται σύμφωνα με τα γενικά αποδεκτά πρότυπα ελέγχου, αλλά κατά βάση από νόμους και υπουργικές αποφάσεις. Αυτό παράλληλα αποτελεί και το μεγαλύτερο μειονέκτημα καθώς η χώρα χαρακτηρίζεται από πολυνομία και πολυπλοκότητα στις γραφειοκρατικές διαδικασίες. Επίσης το γεγονός ότι το κρατικό ελεγκτικό δυναμικό είναι διάσπαρτο σε διάφορα σώματα και υπηρεσίες δυσχεραίνει την αποτελεσματικότητα του κρατικού ελεγκτικού μηχανισμού. Το 2007 έγινε μια προσπάθεια υιοθέτησης κοινών ελεγκτικών πρακτικών από τα κυβερνητικά όργανα με αποτέλεσμα τη σύνταξη εγχειριδίου ελέγχου από το Γραφείο του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης.

Οι υπηρεσίες και τα σώματα που ασκούν τους κρατικούς ελέγχους στην χώρα μας μπορούν να χωριστούν σε δύο κατηγορίες:

- α) στις υπηρεσίες που ασκούν ελέγχους συμμόρφωσης κυρίως σε ιδιώτες και ιδιωτικές επιχειρήσεις,

β) στις υπηρεσίες που ασκούν ελέγχους συμμόρφωσης στο ίδιο το κράτος (κεντρική κυβέρνηση, Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου)

Στην πρώτη κατηγορία υπάγονται οι φορολογικές υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομικών, δηλαδή η Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (ΔΟΥ), το Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (ΣΔΟΕ), τα τελωνεία, η Υπηρεσία Οικονομικής Αστυνομίας και Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος, η Υπηρεσία Ερευνών και Διασφάλισης Δημοσίων Εσόδων (ΥΕΔΔΕ) και άλλες υπηρεσίες που υπάγονται σε άλλα υπουργεία, όπως το Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας (Σ.Ε.Π.Ε.)

Στη δεύτερη κατηγορία υπάγονται σώματα και υπηρεσίες επιθεώρησης που αποτελούν τμήματα εσωτερικού ελέγχου στο Δημόσιο Τομέα, για παράδειγμα ο Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης, το Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης και άλλα.

2.4 Φορολογικός Έλεγχος

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω ο φορολογικός έλεγχος αποτελεί μέρος του εξωτερικού ελέγχου και έχει στόχο τη τήρηση και συμμόρφωση της φορολογικής νομοθεσίας από τον εκάστοτε οργανισμό. Σύμφωνα με το Ν.4174/2013, οι ελεγκτές διενεργούν τις κατάλληλες ελεγκτικές διαδικασίες ώστε να διασταυρώνουν την εκπλήρωση ή μη των φορολογικών υποχρεώσεων από νομικά και φυσικά πρόσωπα. Προσπαθούν να εκτιμήσουν την πραγματική κατάσταση ώστε να καθορίσουν τις υποχρεώσεις του φορολογούμενου και να διαπιστώσουν την καταβολή ή μη του οφειλόμενου φόρου.

Ακόμα, έχουν δικαίωμα να θέτουν ερωτήματα στον ίδιο το φορολογούμενο ή νομικό πρόσωπο αλλά και σε τρίτους, να ελέγχουν όλα τα λογιστικά βιβλία και στοιχεία, καθώς και τις οικονομικές καταστάσεις. Τέλος, μπορούν να διερευνούν τις εγκαταστάσεις που λαμβάνουν χώρα οι επιχειρηματικές δραστηριότητες. (άρθρο 23)

Επιπλέον, ο νομοθέτης δίνει στον φορολογικό ελεγκτή σημαντικές εξουσίες, όπως η άρση του τραπεζικού απορρήτου κατά τη διάρκεια διενέργειας του ελέγχου. Αντίθετα προβλέπει την ύπαρξη εγγυήσεων και διαφάνειας απέναντι στο φορολογούμενο, καθώς και υποχρέωσης του να συνεργάζεται πλήρως και να διευκολύνει το έργο του ελεγκτή.

2.4.1 Είδη ελέγχου

Η πρώτη διακριση του ελέγχου σχετίζεται με τον τόπο που λαμβάνει χώρα, καθώς η εκπλήρωση του ελέγχου μπορεί να γίνει είτε από τα γραφεία της Φορολογικής Διοίκησης, είτε με επιτόπιο φορολογικό έλεγχο.

Ο φορολογικός έλεγχος διακρίνεται επίσης σε πλήρη και μερικό. Ο πλήρης έλεγχος είναι οριστικός. Διενεργείται για όλες τις φορολογίες και όλα τα φορολογικά αντικείμενα καθώς και για εισφορές και τέλη. Αντίθετα, μερικός είναι ο έλεγχος που δεν συγκεντρώνει τα χαρακτηριστικά του πλήρη. Ο μερικός έλεγχος μπορεί να είναι επιτόπιος ή να διενεργείται από τα γραφεία της Διοίκησης, ενώ ο πλήρης είναι κυρίως επιτόπιος. Η απόφαση για διενέργεια πλήρους επιτόπιου ελέγχου πρέπει να συνοδεύεται με έγγραφη ειδοποίηση στο φορολογούμενο από τη φορολογική Διοίκηση. Σύμφωνα με το άρθρο 23 του Ν.4174/2013, Η διενέργεια κάθε άλλου ελέγχου γίνεται χωρίς προειδοποίηση. (άρθρο 23, Ν.4174/2013)

2.4.2 Διαδικασία Φορολογικού ελέγχου

Δυνάμει του Ν.4174/2013, για να ξεκινήσει η διαδικασία του ελέγχου πρέπει πρώτα να γίνει η επιλογή των υποθέσεων ελέγχου ύστερα από απόφαση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων με βάση κριτήρια ανάλυσης κινδύνου και στοιχεία από εξωτερικές και εσωτερικές πηγές πληροφόρησης. (Ν.4174/2013, άρθρο 23) Η απόφαση του Διοικητή για διενέργεια ελέγχων εκδίδεται έως το τέλος κάθε έτους και καθορίζει τόσο των αριθμό των μερικών και πλήρων ελέγχων που πρέπει να διενεργηθούν κατα προτεραιότητα μέσα στο επόμενο έτος, όσο και το αντίστοιχο ποσοστό ελέγχων για φορολογικά έτη, χρήσεις, υποθέσεις που αφορούν στην τελευταία πενταετία. (άρθρο 26)

Κατά τον Ν.4174/2013, για την πραγματοποίηση ενός ελέγχου πρέπει πρώτα να εκδοθεί σχετική εντολή ελέγχου, η οποία πρέπει να κοινοποιηθεί στο φορολογούμενο. Η εν λόγω σχετική εντολή ελέγχου, πρέπει να εμπεριέχει συγκεκριμένα στοιχεία τόσο του φορολογούμενου, όσο και πληροφορίες σχετικά με τον έλεγχο (όπως ποιά είναι η διάρκεια του ελέγχου, η φορολογική περίοδος που καλύπτει, και ο χαρακτηρισμός του ως πλήρη ή μερικό). Σε πολλές περιπτώσεις, κατά την έκδοση της εντολής ελέγχου οι ελεγκτικές αρχές σε συνεργασία με τις εισαγγελικές αρχές προβαίνουν σε δέσμευση κινητής και ακίνητης περιουσίας του ελεγχόμενου έως την οριστική περαίωση του ελέγχου στην προσπάθεια διασφάλισης του Δημοσίου.

Ο ελεγχόμενος ή η ελεγχόμενη οντότητα, έπειτα, πρέπει να προσκομίσει σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα όλα τα στοιχεία που απαιτούνται και έχουν ζητηθεί από τους ελεγκτές (αντιγραφα βιβλίων και στοιχείων, ηλεκτρονικά αρχεία, στοιχεία καταθέσεων λογαριασμών κτλ).

Εν συνεχεία, έπειτα από την επεξεργασία των στοιχείων που προσκομίστηκαν, οι ελεγκτές κοινοποιούν το 'Προσωρινό Σημείωμα Διαπιστώσεων Ελέγχου' στο οποίο αναλύονται όλα τα στοιχεία που λαμβάνει υπόψη ο έλεγχος καθώς και όσα απορρίπτει (με την απαραίτητη αιτιολογία) και γίνεται προσωρινός διορθωτικός προσδιορισμός φόρου. Δίδεται προθεσμία είκοσι ημερών για κατάθεση εγγράφων αντιρρήσεων από τον ελεγχόμενο σχετικά με τις διαπιστώσεις του ελέγχου. Με το πέρας του εικοσαημέρου, οι ελεγκτές έχουν ένα μήνα για την επεξεργασία των νέων στοιχείων και την έκδοση της τελικής 'Έκθεσης Ελέγχου' και οριστικής πράξης διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου. Σε περίπτωση μη υποβολής απόψεων από τον φορολογούμενο ορίζεται στην εκπνοή της προθεσμίας που ορίζεται εντός των πρώτων είκοσι ημερών. Η οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου βασίζεται σε έκθεση ελέγχου, η οποία περιλαμβάνει αιτιολογημένα τα γεγονότα, τα στοιχεία και τις διατάξεις τις οποίες έλαβε υπόψη της η Φορολογική Διοίκηση για τον προσδιορισμό του φόρου, βάσει του άρθρου 28.

Κατά την ολοκλήρωση του ελέγχου και τη βεβαίωση του φόρου στον ελεγχόμενο, δίνεται επιπλέον η δυνατότητα, εντός ενός μήνα, να καταθέσει ενδικοφανή προσφυγή στη Δ.Ε.Δ. της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων, η οποία εντός τεσσάρων μηνών δεσμεύεται να εξετάσει τους ισχυρισμούς του ελεγχόμενου.

2.4.3 Έμμεσες Τεχνικές ελέγχου

Σύμφωνα με το άρθρο 27 του Ν.4174/2013, ο διορθωτικός ή προληπτικός προσδιορισμός της φορολογητέας ύλης από την Φορολογική Διοίκηση μπορεί να πραγματοποιηθεί και με την εφαρμογή μιας ή περισσότερων από τις κατωτέρω τεχνικές ελέγχου:

- α) της αρχής των αναλογιών,
- β) της ανάλυσης ρευστότητας του φορολογούμενου,
- γ) της καθαρής θέσης του φορολογούμενου,
- δ) της σχέσης της τιμής πώλησης προς το συνολικό όγκο κύκλου εργασιών και

ε) του ύψους των τραπεζικών καταθέσεων και των δαπανών σε μετρητά.

Με τις παραπάνω τεχνικές μπορούν να προσδιορίζονται έμμεσα τα φορολογητέα εισοδήματα των φορολογουμένων, τα ακαθάριστα έσοδα, οι εκροές και τα φορολογητέα κέρδη των υπόχρεων, βάσει των γενικά παραδεκτών αρχών και τεχνικών της ελεγκτικής. Αποτελούν εργαλεία που εδώ και χρόνια υιοθετούνται από την Αμερικανική Φορολογική Υπηρεσία (IRS).

Οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου αποτελούν ένα συμπληρωματικό εργαλείο ελέγχου στις ‘παραδοσιακές’ μεθόδους ελέγχου, καθώς προσδιορίζουν τη φορολογητέα ύλη με βάση την κινητή και ακίνητη περιουσία, τα εισοδήματα και της πραγματικές δαπάνες των φορολογούμενων, πέρα από τα δεδομένα των τηρούμενων βιβλίων και στοιχείων των φορολογικών δηλώσεων που στηρίζονται οι ‘παραδοσιακές’.

Σύμφωνα με το νόμο (ΠΟΛ.1050/17.2.2014), στον έλεγχο υπάγονται υποθέσεις που δεν έχουν ελεγχθεί και σχετίζονται με την φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων και ατομικών επιχειρήσεων για τις οποίες ισχύει μία ή περισσότερες περιπτώσεις, όπως προβλέπεται στο άρθρο 3 της εγκυκλίου αυτής. Πιο συγκεκριμένα, αν προκύπτει αδικαιολόγητος πλουτισμός, αν παρουσιάζονται μεγάλες δαπάνες που δεν δικαιολογούνται από τα δηλωθέντα εισοδήματα του φορολογούμενου φυσικού προσώπου ή/και της επιχείρησης στην οποία μπορεί να συμμετέχει, αν τα φυσικά πρόσωπα είναι μέλη εταιρειών (οποιασδήποτε μορφής) με ζημιογόνα αποτελέσματα, αν δεν τηρούνται ή δεν επιδεικνύονται τα βιβλία και τα στοιχεία ΚΒΣ/ΚΦΑΣ και τέλος αν υφίστανται πληροφορίες για παράνομα ή/και αδήλωτα εισοδήματα/αγορές/δαπάνες (Δαλιάνης Γ.- Αρτσίτα Γ., 2019).

Από τις παραπάνω έμμεσες τεχνικές ελέγχου έχουν εκδοθεί οδηγίες εφαρμογής μόνο για τις τρεις. Πιο συγκεκριμένα, για την β) της ανάλυσης ρευστότητας του φορολογούμενου, γ) της καθαρής θέσης του φορολογούμενου, και ε) του ύψους των τραπεζικών καταθέσεων και των δαπανών σε μετρητά.

Αναλυτικότερα,

β) η τεχνική ανάλυσης ρευστότητας στοχεύει στον προσδιορισμό της φορολογητέας ύλης αναλύοντας τα έσοδα (φορολογητέα και μη), τις αγορές και τις δαπάνες (επαγγελματικές, ατομικές, οικογενειακές), καθώς και τις αυξομειώσεις των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων του φορολογούμενου φυσικού προσώπου. Δημιουργείται ένα ισοζύγιο με μία στήλη που απεικονίζονται οι πηγές κεφαλαίων/εσόδων, δηλαδή κάθε μορφής έσοδα που

έχουν εισπραχθεί στη διάρκεια της ελεγχόμενης περιόδου, και μία ακόμη στήλη ανάλωσης κεφαλαίων/εσόδων με όλες τις πραγματοποιηθείσες αναλώσεις για την ίδια περίοδο. Η διαφορά που προκύπτει μεταξύ των δύο στηλών θεωρείται μη δηλωθείσα φορολογητέα ύλη, η οποία αν δεν δικαιολογείται υπόκειται σε φορολόγηση.

γ) η τεχνική της καθαρής θέσης, στοχεύει στον προσδιορισμό της φορολογητέας ύλης λαμβάνοντας υπόψη τα περιουσιακά στοιχεία, τα διαθέσιμα κεφάλαια, τις απαιτήσεις, τις υποχρεώσεις καθώς και τα εισοδήματα που αποκτώνται από άλλες πηγές κάνοντας αναδρομή στα παλαιότερα οικονομικά στοιχεία και γεγονότα του φορολογούμενου. Σε αυτή την κατηγορία συντάσσεται ο πίνακας ενεργητικού και παθητικού για όλες τις φορολογικές περιόδους, όπου ελέγχονται σύμφωνα με την αμέσως προηγούμενη από την πρώτη ελεγχόμενη φορολογική περίοδο. Στο ενεργητικό περιλαμβάνονται περιουσιακά στοιχεία και καταθέσεις κατά τη λήξη της φορολογικής περιόδου και στο παθητικό περιλαμβάνονται οι αντίστοιχες υποχρεώσεις. Η διαφορά ενεργητικού-παθητικού αποτελεί την καθαρή θέση. Αφού γίνει αφαίρεση της καθαρής θέσης έναρξης από την λήξης κάθε φορολογικής περιόδου, αναπροσαρμόζοντας περιπτώσεις απόκτησης περιουσιακών στοιχείων άνευ ανταλλάγματος και εκποίησης αυτών, με τις δαπάνες ατομικές και οικογενειακές κάθε είδους, συγκρίνονται με τα δηλωθέντα εισοδήματα. Η διαφορά που προκύπτει θεωρείται μη δηλωθείσα φορολογητέα ύλη, η οποία αν δεν δικαιολογείται, υπόκειται σε φορολόγηση.

ε) Τέλος, η τεχνική του ύψους των τραπεζικών καταθέσεων και δαπανών με μετρητά ασχολείται με τον προσδιορισμό της φορολογητέας ύλης παρακολουθώντας την κίνηση των κεφαλαίων του φορολογούμενου αλλά και του συζύγου και όλων των προστατευόμενων μελών του που δημιουργήθηκαν είτε με την κατάθεση τους σε χρηματοπιστωτικούς λογαριασμούς είτε με την ανάλωση τους σε διάφορες συναλλαγές με χρήση μετρητών. Πιο συγκεκριμένα, από τις συνολικές τραπεζικές καταθέσεις της ελεγχόμενης περιόδου αφαιρούνται τα κατατεθειμένα ποσά που αφορούν μη υποκείμενα σε φορολογία έσοδα. Στο καθαρό αυτό υπόλοιπο των τραπεζικών καταθέσεων προστίθενται καταβολές σε μετρητά για αγορές-δαπάνες και αφαιρούνται τα έσοδα που δεν υπόκεινται σε φορολογία και δεν έχουν κατατεθεί σε λογαριασμούς. Η διαφορά που προκύπτει στη σύγκριση με τα συνολικά δηλωθέντα εισοδήματα θεωρείται μη δηλωθείσα φορολογητέα ύλη, η οποία αν δεν δικαιολογείται υπόκειται σε φορολόγηση. (Δαλιάνης και Αρτσίτα, 2019).

2.5 Σύγχρονα Πληροφοριακά Συστήματα που βοηθούν στη διαδικασία του φορολογικού ελέγχου

Τα παρακάτω πληροφοριακά συστήματα που θα αναλυθούν αποτελούν πολύ σημαντικό βήμα ψηφιακού μετασχηματισμού της Φορολογικής Διοίκησης σε σχέση με τον έλεγχο των επιχειρήσεων.

2.5.1 Πληροφοριακό σύστημα ELENXIS

Το Υπουργείο Οικονομικών στην προσπάθεια του να ανταποκριθεί στις σύγχρονες ανάγκες ανέπτυξε ένα ολοκληρωμένο πληροφοριακό σύστημα ελεγκτικών υπηρεσιών το «ELENXIS» το οποίο βασίζεται σε τεχνικές που υιοθετούνται και από φορολογικές διοικήσεις άλλων κρατών. Αποτελεί ένα σύστημα ανάλυσης και διαχείρισης κινδύνων, στόχευσης φορολογικών ελέγχων και διενέργειας αυτών. Μέσω του συγκεκριμένου πληροφοριακού συστήματος οι ελεγκτικές υπηρεσίες της ΑΑΔΕ έχουν πρόσβαση σε όλες τις βάσεις φορολογικών δεδομένων της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων. Βρίσκεται σε παραγωγική λειτουργία από τα τέλη του 2012.

Σκοπός του είναι η αύξηση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας του ελεγκτικού έργου για τις ελεγκτικές υπηρεσίες, η αναβάθμιση της ποιότητας του ελεγκτικού έργου μέσω της βέλτιστης αξιοποίησης όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων, καθώς και η ταυτόχρονη απλοποίηση των γραφειοκρατικών μηχανισμών και μείωση του συνολικού χρόνου ελέγχου, με απώτερο στόχο την πάταξη της φοροδιαφυγής και την δημιουργία κλίματος συμμόρφωσης στον πολίτη.

Υλοποιείται πάνω σε τρεις λειτουργικές περιοχές:

Α. Στόχευση ελέγχων και επιλογή των υποθέσεων, βάσει στρατηγικού σχεδιασμού και ανάλυσης κινδύνων των υποθέσεων προς έλεγχο. Διασταυρώνονται φορολογικά και τελωνειακά στοιχεία με άλλα οικονομικά στοιχεία και πληροφορίες που παρέχει η διαλειτουργικότητα με άλλα πληροφοριακά συστήματα του Υπουργείου Οικονομικών αλλά και αυτά άλλων φορέων. Υποστηρίζεται η αυτόματη δημιουργία υπόθεσης ελέγχου από το υποσύστημα αυτό προς το υποσύστημα διαχείρισης των ελέγχων. Περιέχει επίσης πληροφορίες από όλα τα πρωτογενή συστήματα TAXIS, TAXISnet, ICISnet κλπ.

Β. Διαχείριση ελέγχων, με ανάθεση υποθέσεων, παρακολούθηση της διενέργειας των ελέγχων και απολογισμό του ελέγχου. Αυτοματοποιούνται η δημιουργία και ο κύκλος ζωής των υποθέσεων ελέγχου. Οι υποθέσεις ελέγχου μπορούν να αναδεικνύονται είτε μέσω στόχευσης είτε να δημιουργούνται τοπικά από τις περιφερειακές ελεγκτικές υπηρεσίες.

Γ. Διενέργεια ελέγχου, με προετοιμασία και ολοκλήρωση του ελέγχου, γνωστοποίηση αποτελεσμάτων ελέγχου και ανατροφοδότηση αποτελεσμάτων. Τυποποιείται με τη χρήση συγκεκριμένων ελεγκτικών βημάτων και υποστηρίζεται με αυτοματισμούς υπολογισμών. Δημιουργείται ένας ηλεκτρονικός φάκελος στον οποίο φορτώνονται όλες οι πληροφορίες για τον ελεγχόμενο, για το διάστημα της εντολής ελέγχου, που αφορούν σε δεδομένα όλων των αντικειμένων ελέγχου, και παρέχονται αυτόματοι υπολογισμοί (εκκαθαρίσεις), καθώς επίσης δημιουργούνται αυτόματα όλα τα έντυπα που παράγει ο έλεγχος. Τα αποτελέσματα του ηλεκτρονικού φακέλου υποβάλλονται αυτόματα στο υποσύστημα διαχείρισης των ελέγχων ώστε να υπάρχει ολοκληρωμένη η πληροφόρηση για την κάθε υπόθεση και να διευκολύνεται ο απολογισμός του ελεγκτικού έργου.

Με το ELENXIS καλύπτονται οι επιχειρησιακές απαιτήσεις των παρακάτω ελεγκτικών υπηρεσιών της Α.Α.Δ.Ε.: φορολογικές ελεγκτικές υπηρεσίες, τελωνειακές ελεγκτικές υπηρεσίες, οικονομική επιθεώρηση, διεύθυνση επίλυσης διαφορών, διεύθυνση προγραμματισμού και αξιολόγησης ελέγχων και ερευνών, και υπηρεσία ελέγχου διασφάλισης δημοσίων εσόδων.

2.5.2 Πληροφοριακό σύστημα Φορολογικών Ηλεκτρονικών Μηχανισμών (ΦΗΜ)

Με βάση τις διατάξεις της ΠΟΛ.1166/2018, το πληροφοριακό σύστημα των ΦΗΜ συγκεντρώνει αποδείξεις λιανικής, τιμολόγια και παντός άλλου είδους παραστατικά τα οποία διαβιβάζονται σε αυτό. Σκοπός του συστήματος είναι:

- η αυτοματοποίηση στη συγκέντρωση δεδομένων από τις συναλλαγές,
- ο εντοπισμός επιχειρήσεων που δεν εκδίδουν αποδείξεις και δεν διαβιβάζουν τα παραστατικά χονδρικής και λιανικής.
- η δυνατότητα ελέγχου από τις ελεγκτικές υπηρεσίες των παραστατικών της δοθείσης επιχείρησης άνευ επισκέψεως, αλλά από τον υπολογιστή του γραφείου τους ή ακόμα και από το κινητό τους τηλέφωνο.
- η ελεύθερη πρόσβαση για οποιονδήποτε θέλει να κάνει έλεγχο αυθεντικότητας ληφθέντων τιμολογίων και αποδείξεων λιανικής

Οι εφαρμογές του ΠΣ των ΦΗΜ και ενσωματώνουν διάφορες λειτουργίες, ανάλογα με την ιδιότητα του χρήστη (κατασκευαστές και εγκαταστάτες ΦΗΜ, επιχειρήσεις, πολίτες, ελεγκτές). Παρέχονται δυνατότητες ελέγχου μέσω των οποίων, οι χρήστες μπορούν να πάρουν αναφορές για οποιονδήποτε ΑΦΜ ή ΦΗΜ επιθυμούν να ελέγξουν.

Ακόμα, σύμφωνα με τις σχετικές αποφάσεις του Διοικητή της Α.Α.Δ.Ε. (Α.1024/2020, Α.1102/2020, Α.1175/2020), αναβαθμίζονται οι φορολογικές ταμειακές μηχανές και ΑΔΗΜΕ που έλαβαν έγκριση με τις διατάξεις των τεχνικών προδιαγραφών της ΠΟΛ.1220/2012. Κατά την ολοκλήρωση της αναβάθμισης, οι ΦΗΜ. πρέπει να εκδίδουν αποδείξεις με QR code και να αποστέλλουν τα δεδομένα συναλλαγών σε ρυθμιζόμενα από το Π.Σ. των Φ.Η.Μ. σε τακτά χρονικά διαστήματα (συχνότητα από 1 λεπτό έως 24 ώρες). Τα δεδομένα του QR code, που παρουσιάζουν στοιχεία της απόδειξης, μπορούν να διαβάζονται σε smartphone. Η έκδοση στοιχείων λιανικής πώλησης από μη αναβαθμισμένο Φ.Η.Μ. συνιστά παράβαση των σχετικών διατάξεων του Ν.4174/2013.

2.5.3 Πληροφοριακό Σύστημα Ηλεκτρονικών Βιβλίων (myDATA)

Οι όλες οι οντότητες ανεξαρτήτως μεγέθους, τρόπου έκδοσης και τήρησης των λογιστικών τους αρχείων, υποχρεούνται με βάση τις διατάξεις του άρθρου 15Α του Ν.4174/2013 και κατ' εφαρμογή της Α.1138/2020, να διαβιβάζουν ψηφιακά στην πλατφόρμα ηλεκτρονικών βιβλίων της Α.Α.Δ.Ε. με την ονομασία myDATA (my Digital Accounting & Tax Application):

1. Τα παραστατικά εσόδων και εξόδων της οντότητας
2. Το χαρακτηρισμό των συναλλαγών που καλύπτονται από τα προαναφερθέντα παραστατικά εσόδων/εξόδων
3. Τις εγγραφές τακτοποίησης εσόδων/εξόδων που διαμορφώνουν το τελικό λογιστικό και φορολογικό αποτέλεσμα κάθε φορολογικού έτους. Από τις εγγραφές αυτές, διαβιβάζονται διακριτά οι εγγραφές μισθοδοσίας και αποσβέσεων και συγκεντρωτικά οι λοιπές εγγραφές τακτοποίησης εσόδων/εξόδων που διενεργούνται στο τέλος της περιόδου.

Τα προαναφερθέντα δεδομένα διαβιβάζονται μέσω:

1. Παρόχων Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Τιμολόγησης.
2. Προγραμμάτων εμπορικού /λογιστικού λογισμικού ERP που χρησιμοποιούν οι οντότητες για συνδέονται με την Α.Α.Δ.Ε.
3. Ειδικής φόρμας καταχώρησης της εφαρμογής των ηλεκτρονικών βιβλίων μέσω του διαδικτυακού τόπου της Α.Α.Δ.Ε.,
4. Φορολογικών Ηλεκτρονικών Μηχανισμών (Φ.Η.Μ.) για τις λιανικές συναλλαγές

Τα Ηλεκτρονικά Βιβλία ΑΑΔΕ αποτελούν μια πρωτοποριακή ψηφιακή πλατφόρμα καθώς ενισχύουν τη διαφάνεια των συναλλαγών και τιμολόγησης αγαθών των επιχειρήσεων και την αυτοματοποίηση εκπλήρωσης φορολογικών τους υποχρεώσεων. Επιπλέον, τις απαλλάσσουν από διάφορες υποχρεώσεις που έχουν σήμερα, όπως η υποβολή Καταστάσεων Πελατών – Προμηθευτών (ΜΥΦ).

Τέλος, στόχος των ηλεκτρονικών βιβλίων είναι να λειτουργούν ως μηχανισμός οικειοθελούς συμμόρφωσης και πρόληψης της φοροδιαφυγής και του λαθρεμπορίου, αλλά και διευκόλυνσης των συνεπών επιχειρήσεων στην επιστροφή των φόρων που δικαιούνται.

2.6 Φορολογικό πιστοποιητικό

2.6.1 Γενικές πληροφορίες βάσει άρθρου 65Α του Ν.4174/2013

Ένα ακόμα εργαλείο στη διενέργεια φορολογικού ελέγχου και κατ' επέκταση στην αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής, είναι το φορολογικό πιστοποιητικό.

Σύμφωνα με το άρθρο 65Α του Ν.4174/2013, προβλέπεται ότι το ετήσιο Φορολογικό Πιστοποιητικό αφορά ανώνυμες εταιρίες (ΑΕ), εταιρίες περιορισμένης ευθύνης (ΕΠΕ), ιδιωτικές κεφαλαιουχικές εταιρίες καθώς και τα υποκαταστήματα αλλοδαπών επιχειρήσεων, στις οποίες υποχρεωτικά διενεργείται έλεγχος στις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις από Νόμιμους Ελεγκτές και ελεγκτικές εταιρίες. Εκδίδεται μετά από έλεγχο που διενεργείται, παράλληλα με τον υποχρεωτικό έλεγχο, ως προς την εφαρμογή των φορολογικών διατάξεων σε φορολογικά αντικείμενα. Εξαιρέση στην έκδοση του φορολογικού πιστοποιητικού αποτελούν οι ΑΕ, οι ΕΠΕ, οι ιδιωτικές κεφαλαιουχικές εταιρίες και τα υποκαταστήματα αλλοδαπών επιχειρήσεων όπου τα ακαθάριστα έσοδα δεν υπερβαίνουν το ποσό των εκατόν πενήντα χιλιάδων ευρώ ετησίως.

Κατά την §2 του άρθρου 65Α, πρέπει να καταγράφονται λεπτομερώς στο πιστοποιητικό οι φορολογικές παραβάσεις, καθώς και η μη απόδοση ή ανακριβής απόδοση φόρων που εντοπίζονται στα τηρούμενα βιβλία και στοιχεία, κατά τη διενέργεια του ελέγχου. Αν τα φορολογικά δεδομένα που προκύπτουν για τις επιχειρήσεις που υπόκεινται σε έλεγχο συμφωνούν με την αρμόδια ελεγκτική φορολογική αρχή, το εν λόγω πιστοποιητικό αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα των εκθέσεων ελέγχου της ως άνω αρχής. Η διαπίστωση ή μη στο φορολογικό πιστοποιητικό παραβάσεων της φορολογικής νομοθεσίας μπορεί να λαμβάνεται υπόψη κατά την επιλογή υποθέσεων προς έλεγχο κατά τις διατάξεις του άρθρου 26 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας.

Η διαδικασία, ο τρόπος και ο τύπος έκδοσης του Φορολογικού Πιστοποιητικού και οποιαδήποτε άλλη λεπτομέρεια γι αυτό καθορίζεται στην ΠΟΛ.1124/18.6.2015 (Καθορισμός της διαδικασίας εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 65Α του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (Ν.4174/2013, ΦΕΚ.170Α'), σχετικά με το Ετήσιο Πιστοποιητικό που εκδίδεται από νόμιμους ελεγκτές και ελεγκτικά γραφεία εγγεγραμμένα στο δημόσιο μητρώο του Ν.3693/2008 (ΦΕΚ.174Α')). Το πρόγραμμα ελέγχου πραγματοποιείται επί συγκεκριμένων φορολογικών αντικειμένων, εκδίδεται από τη Γενική Γραμματεία Δημοσίων Εσόδων (Γ.Γ.Δ.Ε.) κατόπιν γνωμοδότησης της Επιτροπής Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων (Ε.Λ.Τ.Ε.) και είναι σύμφωνο με τα οριζόμενα στο Διεθνές Πρότυπο Εργασιών Διασφάλισης 3000, "Έργα Διασφάλισης πέραν ελέγχου ή Επισκόπησης Ιστορικής Οικονομικής Πληροφόρησης". Πιο αναλυτικά, τα σημαντικότερα κεφάλαια του προγράμματος ελέγχου είναι οι προϋποθέσεις - περιορισμοί διενέργειας του ελέγχου, Φορολογία Εισοδήματος, Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.), Φορολογία Ακινήτων, Δήλωση Στοιχείων Ακινήτων (Ε9) και Ενιαίος Φόρος Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝ.Φ.Ι.Α.), τέλος χαρτοσήμου και Φόρος Συγκέντρωσης Κεφαλαίου, Παρακρατούμενοι φόροι, Ενδοομιλικές Συναλλαγές, Ηλεκτρονικό Εμπόριο.

2.6.2 Αναλυτικό περιεχόμενο Ετήσιου Πιστοποιητικού

Το Ετήσιο Φορολογικό Πιστοποιητικό αποτελείται από την «Έκθεση Φορολογικής Συμμόρφωσης» και το «Προσάρτημα αναλυτικών πληροφοριακών στοιχείων». Πιο αναλυτικά, στην Έκθεση Φορολογικής Συμμόρφωσης πρέπει να αναλύονται όλα τα αντικείμενα που ορίζονται στο πρόγραμμα ελέγχου. Στο «Προσάρτημα Αναλυτικών Πληροφοριακών Στοιχείων» το οποίο είναι αναπόσπαστο μέρος της Έκθεσης Φορολογικής

Συμμόρφωσης, περιλαμβάνονται πληροφοριακά στοιχεία για την ελεγχόμενη επιχείρηση, καθώς και η ανάλυση των ευρημάτων που προκύπτουν από τον έλεγχο της εφαρμογής των φορολογικών διατάξεων βάσει του άρθρου 3 ΠΟΛ 1124/18.6.2015.

Κατά την σύνταξη της Έκθεσης Φορολογικής Συμμόρφωσης οι Νόμιμοι Ελεγκτές και τα ελεγκτικά γραφεία υποχρεούνται στην τήρηση αναλυτικού φακέλου τεκμηρίωσης του διενεργηθέντος ελέγχου, ενώ μέρος της ελεγκτικής τεκμηρίωσης αποτελεί υποχρεωτικά το «Προσάρτημα αναλυτικών πληροφοριακών στοιχείων». Στον αναλυτικό φάκελο τεκμηρίωσης περιλαμβάνονται οι εργασίες προγραμματισμού, εκτέλεσης και ολοκλήρωσης του ελέγχου φορολογικής συμμόρφωσης, καθώς και η ελεγκτική εργασία των Νόμιμων Ελεγκτών, τα ευρήματα του ελέγχου, είτε αυτά αφορούν την πλήρη συμμόρφωση της ελεγχόμενης επιχείρησης με τη φορολογική νομοθεσία, είτε αφορούν παραβάσεις σε επιμέρους τομείς. Επιπλέον, σημαντικό μέρος της ελεγκτικής τεκμηρίωσης αποτελεί το συμπληρωμένο πρόγραμμα ελέγχου, υπογεγραμμένο από τον υπεύθυνο Νόμιμο Ελεγκτή. Για κάθε ελεγκτικό βήμα, που περιγράφεται στο πρόγραμμα ελέγχου, θα πρέπει να υπάρχει αντίστοιχη παραπομπή στο φάκελο ελέγχου. Ο αναλυτικός φάκελος τεκμηρίωσης πρέπει υποχρεωτικά να διατηρείται από τους Νόμιμους ελεγκτές για όσο χρόνο έχει υποχρέωση η επιχείρηση να διαφυλάσσει τα βιβλία και στοιχεία της, και υποχρεούνται να παρέχουν το σχετικό φάκελο τεκμηρίωσης οποτεδήποτε αυτός ζητηθεί από τις αρμόδιες ελεγκτικές υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομικών, καθώς και οποιαδήποτε πληροφορία κρίνεται απαραίτητη για τη σύνταξη της έκθεσης ελέγχου τους. (άρθρο 4,ΠΟΛ 1124/18.6.2015)

Η Έκθεση Φορολογικής Συμμόρφωσης, ανάλογα με τον τύπο του συμπεράσματος της, διακρίνεται στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- α) Έκθεση Φορολογικής Συμμόρφωσης χωρίς επιφύλαξη, όταν δεν προκύπτουν παραβάσεις της φορολογικής νομοθεσίας,
- β) Έκθεση Φορολογικής Συμμόρφωσης με θέματα έμφασης, όταν προκύπτουν θέματα για τα οποία αμφισβητείται η φορολογική τους μεταχείριση,
- γ) Έκθεση Φορολογικής Συμμόρφωσης με επιφύλαξη, όταν προκύπτουν θέματα με επιφύλαξη
- δ) Έκθεση Φορολογικής Συμμόρφωσης με αρνητικό συμπέρασμα ή αδυναμία έκφρασης συμπεράσματος, για την περίπτωση που διαπιστώνονται παραβάσεις της φορολογικής νομοθεσίας, ή για την περίπτωση που δεν τους παρασχέθηκαν οι αναγκαίες πληροφορίες σχετικά με τον διενεργηθέντα έλεγχο εφαρμογής των φορολογικών διατάξεων, αντίστοιχα.

Στο συγκεκριμένο τύπο, οι νόμιμοι εκπρόσωποι της ελεγχόμενης επιχείρησης, καθώς και ο λογιστής-φοροτεχνικός που υπογράφει τις οικονομικές καταστάσεις, υποχρεούνται, εντός πέντε ημερών από την κοινοποίηση του πιστοποιητικού, να εκθέσουν εγγράφως τις απόψεις τους αναφορικά με τα ευρήματα του διενεργηθέντος ελέγχου, όπως ειδικότερα προβλέπεται στο άρθρο 5, ΠΟΛ 1124/18.6.2015.

Μετά την υποβολή της δήλωσης φόρου εισοδήματος και το αργότερο μέχρι τη δέκατη ημέρα του δέκατου μήνα, από τη λήξη της ελεγχόμενης διαχειριστικής περιόδου, υποβάλλεται στην ελεγχόμενη επιχείρηση σχέδιο του Ετήσιου Φορολογικού Πιστοποιητικού. Στην συνέχεια η ελεγχόμενη επιχείρηση πρέπει να διατυπώσει εγγράφως προς το Νόμιμο Ελεγκτή τις παρατηρήσεις της επί των ευρημάτων του ελέγχου, και εντός δεκαπέντε ημερών από την ημερομηνία υποβολής σε αυτήν του Σχεδίου της Έκθεσης Φορολογικής Συμμόρφωσης. Έπειτα το Ετήσιο Φορολογικό Πιστοποιητικό γνωστοποιείται εγγράφως στην ελεγχόμενη επιχείρηση και οριστικοποιείται με την ηλεκτρονική υποβολή του στη σχετική βάση δεδομένων που τηρεί η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ), σύμφωνα με το άρθρο 3 ΠΟΛ 1124/18.6.2015.

Κεφάλαιο 3 : Επισκόπηση Ερευνών

3.1 Εισαγωγή

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο πραγματοποιείται η παρουσίαση ορισμένων σημαντικών προσεγγίσεων και ερευνών αναφορικά με το θέμα της παρούσας διπλωματικής εργασίας. Αρχικά, παρουσιάζονται ορισμένες έρευνες που μαρτυρούν το υψηλό ποσοστό φοροδιαφυγής που υπάρχει στην Ελλάδα. Στη συνέχεια, αναφέρονται ερευνητικές προσπάθειες και μελέτες σχετικά με τους παράγοντες που εντείνουν την φοροδιαφυγή και σε αυτούς που βοηθούν στη καταπολέμηση της. Τέλος, το κεφάλαιο ολοκληρώνεται με την ανάλυση ερευνών, αναφορικά με την τους παράγοντες και τις τεχνικές που συμβάλλουν στην αύξηση της αποτελεσματικότητας του ελέγχου. Στο τέλος κάθε κεφαλαίου παρουσιάζονται αντίστοιχα οι ερευνητικές υποθέσεις που αφορούν την παρούσα εργασία.

3.2 Αύξηση ποσοστού φοροδιαφυγής στην Ελλάδα

Η φοροδιαφυγή δεν αποτελεί ένα καινούργιο φαινόμενο, αντιθέτως είναι ένα φαινόμενο που απασχολεί πολλές οικονομίες, καθώς εμφανίζεται με διαφορετική ένταση και μορφή σε κάθε μία από αυτές. Το πρόβλημα της φοροδιαφυγής στην Ελλάδα παραμένει μείζον παρά τις συνεχείς προσπάθειες για πάταξη του (OECD, 2016), με πρωταρχικό στόχο της εκάστοτε κυβέρνησης να αναζητεί τρόπους καταπολέμησης του φαινομένου, που στερεί σημαντικά έσοδα στο κράτος. Για την φοροδιαφυγή έχουν ασχοληθεί πολλοί ερευνητές, έχουν δοθεί πολλοί ορισμοί και έχουν γίνει πολλές μελέτες τόσο στην Ελλάδα, όσο και στο εξωτερικό. Σύμφωνα με τον Oguttu το 2015, φοροδιαφυγή αποτελεί κάθε παράνομη πράξη ή παράλειψη του φορολογουμένου, η οποία έχει σκοπό τη μείωση της φορολογικής του επιβάρυνσης ή την αποφυγή καταβολής βεβαιωμένων φόρων που του αναλογούν. Επίσης, βάσει της ελληνικής φορολογικής νομοθεσίας Ν. 4174/2013 «Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας», η φοροδιαφυγή χαρακτηρίζεται ως ποινικό αδίκημα που διαπράττει όποιος αποκρύπτει από τα όργανα της Φορολογικής Διοίκησης φορολογητέα ύλη, είτε παραλείποντας στοιχεία, είτε υποβάλλοντάς ανακριβή στοιχεία. Επιπλέον, σύμφωνα με μία έρευνα που πραγματοποίησε η

διαΝΕΟσις σε συνεργασία με την Ernst και Young το 2016, συγκεντρώθηκαν δεδομένα και αναφορές σχετικά με την εκτίμηση της έκτασης της φοροδι-

αφυγής στην αυτοαπασχόληση, στα εισοδήματα φυσικών προσώπων και στο ΦΠΑ. Πιο αναλυτικά, εκτιμάται ότι χάνεται το 3,5% του ΑΕΠ από τη φοροδιαφυγή του ΦΠΑ, ενώ αντίστοιχα από τη φοροδιαφυγή των νομικών προσώπων υπολογίζεται ότι χάνεται το 0,15% του ΑΕΠ. Τέλος, στην ίδια έρευνα του διαΝΕΟσις, συνυπολογίζοντας τους περιορισμούς, εκτιμάται ότι η ποσοτικοποιημένη έκταση της φοροδιαφυγής κυμαίνεται περίπου από 6% έως 9% του ΑΕΠ.

3.3 Παράγοντες που εντείνουν τη φοροδιαφυγή

Στην προσπάθεια διερεύνησης του φαινομένου έχουν οριστεί διάφορες αιτίες φοροδιαφυγής. Από τις πιο σημαντικές σύμφωνα με τον OECD το 2013, αποτελεί η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος. Η ύπαρξη πολλών φορολογικών νομοθετημάτων και οι συνεχείς αναθεωρήσεις και τροποποιήσεις της φορολογικής νομοθεσίας, καθώς και η έκδοση εγκυκλίων και υπουργικών αποφάσεων για περαιτέρω ερμηνεία με στόχο την κάλυψη κενών, δημιουργούν ηθελημένες και μη παρερμηνείες του νόμου. Επίσης, άλλες σημαντικές αιτίες είναι η δαιδαλώδης γραφειοκρατία που διαπιστώνεται γενικότερα στη δημόσια διοίκηση αλλά και η διάρθρωση της ελληνικής οικονομίας με πολλές μικρές επιχειρήσεις και αυτοαπασχολούμενους. Οι Matsaganis και Flevotomou το 2010, αναφέρουν ότι παρατηρούνται καθημερινά διάφορες μορφές φοροδιαφυγής στην ελληνική οικονομία που παρουσιάζονται πιο συχνά σε επίπεδο φορολογίας φυσικών προσώπων, σε μεγάλο ποσοστό αυτοαπασχολούμενων και σε μικρότερο βαθμό μισθωτών, αλλά και σε επίπεδο επιχειρήσεων ειδικά στις μικρές επιχειρήσεις, και αφορούν απόκρυψη φορολογικών στοιχείων που γίνεται τόσο για σκοπούς φορολογίας εισοδήματος όσο και για σκοπούς ΦΠΑ. Σύμφωνα με τους Buehn και Schneider το 2016, η συμβολή της αυτοαπασχόλησης στην ανάπτυξη της φοροδιαφυγής και κατ' επέκταση της παραοικονομίας είναι μεγάλη καθώς επεξηγεί το 1/3 περίπου του συνόλου τους. Επιπλέον, σύμφωνα με μελέτη του Slemrod και Yitzhaki το 2002 και Andreoni το 1998, συμπεραίνεται ότι οι φορολογούμενοι συμμορφώνονται καλύτερα στα πρόστιμα, δηλαδή τα υψηλα πρόστιμα λειτουργούν ανασταλτικά στην διάθεση τους να φοροδιαφεύγουν.

Σύμφωνα με τις παραπάνω αναλύσεις, μπορεί να διαμορφωθεί η παρακάτω ερευνητική υπόθεση:

H₁: Η αύξηση της φοροδιαφυγής δεν σχετίζεται θετικά με τους παράγοντες που εντείνουν την φοροδιαφυγή

3.4 Παράγοντες που συμβάλλουν στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω η αναζήτηση τρόπων που θα βοηθήσουν στην καταπολέμηση του φαινομένου της φοροδιαφυγής αποτελεί άμεση προτεραιότητα κάθε κυβέρνησης. Έχουν γίνει πολλές μελέτες εξίσου και έχουν γραφτεί πολλά άρθρα σχετικά με τρόπους που θα βοηθήσουν στην πάταξή της. Η μελέτη του Schneider το 2015, σχετικά με τη φοροδιαφυγή, την παραοικονομία και τη διαφθορα στην Ελλάδα και σε άλλες χώρες του ΟΟΣΑ, επιβεβαιώνει την καθοριστική συμβολή του κράτους στην διαμόρφωση της φορολογικής συμμόρφωσης των πολιτών. Η ποιότητα των δημοσίων φορέων ως προς τη διαφθορά και τις παράνομες δραστηριότητες φαίνεται στα ποσοστά φοροδιαφυγής αλλά και στη συγκέντρωση των δημοσίων εσόδων που καταγράφονται στη χώρα. Επιπλέον, όπως φαίνεται και από τις δύο μελέτες του Schneider, το 2012 και 2015, σημαντικό ρόλο διαδραματίζει η ανταποδοτικότητα του κράτους στη διαμόρφωση της φορολογικής ηθικής των πολιτών. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της μελέτης τα ποσοστά φοροδιαφυγής αυξάνονται όσο αυξάνεται η επιβάρυνση των πολιτών με φόρους και ασφαλιστικές εισφορές ή όσο οι νόμοι γίνονται πιο αυστηροί. Επίσης, έχει διαπιστωθεί από στοιχεία αναλύσεων της Παγκόσμιας Τράπεζας καθώς και από τα αποτελέσματα της έρευνας που πραγματοποίησε το διαNEOσις το 2015, ότι πιο χαμηλά ποσοστά φοροδιαφυγής σημειώνονται σε χώρες που έχουν χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές. Τέλος, βασιζόμενοι και πάλι στη μελέτη του Slemrod και Yitzhaki το 2002 συμπεραίνεται ότι όσο πιο έντονη γίνεται η εφαρμογή κυρώσεων και εντατικοποιηθούν οι έλεγχοι, τόσο θα αυξηθεί το αίσθημα συμμόρφωσης των πολιτών και κατ'επέκταση μειωθεί η ένταση του φαινομένου.

Σύμφωνα με τις παραπάνω αναλύσεις, μπορεί να διαμορφωθεί η παρακάτω ερευνητική υπόθεση:

H₂: Η αύξηση της φοροδιαφυγής δεν σχετίζεται θετικά με τους παράγοντες που συμβάλλουν στη καταπολέμηση της φοροδιαφυγής

3.5 Αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελεγκτικού μηχανισμού

Στον αγώνα καταπολέμησης της φοροδιαφυγής τον σημαντικότερο ρόλο διαδραματίζει ο φορολογικός έλεγχος. Οι φορολογικοί ελεγκτές με όλα τα μέσα και τις διαδικασίες που έχουν στην διάθεσή τους προσπαθούν να επιβλέψουν την σωστή εφαρμογή της νομοθεσίας σχετικά με τη τήρηση και συμμόρφωση της φορολογικής νομοθεσίας από τον εκάστοτε οργανισμό σύμφωνα με το Ν.4174/2013, και να διασταυρώνουν την εκπλήρωση ή μη των φορολογικών υποχρεώσεων από νομικά και φυσικά πρόσωπα. Γίνονται διαχρονικά συνεχείς προσπάθειες βελτίωσης των υπαρχουσών διαδικασιών ελέγχου, αλλά και υιοθέτησης νέων τεχνικών ελέγχου που θα συμβάλλουν στην μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα του. Σύμφωνα με τους Wilson και Turner το 2010, σημαντικό εργαλείο αποτελούν οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου, που ενώ χρησιμοποιούνται εδώ και χρόνια σε πολλές χώρες πρόσφατα υιοθετήθηκαν και από τους έλληνες ελεγκτες, οι οποίες αν χρησιμοποιηθούν σωστά θα βοηθήσουν σημαντικά στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής. Το φορολογικό πιστοποιητικό επίσης αποτελεί ακόμα μια καινοτομία του φορολογικού ελέγχου τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα για τις μεγάλες οντότητες. Η χρήση του στο εξωτερικό και σ' αυτή την περίπτωση προουπήχε. Οι Manyogo και Moyo το 2019, κάνοντας μια μελέτη περίπτωσης σε μικρές επιχειρήσεις στη Ζιμπάμπουε διαπίστωσαν τόσο τη σημαντική συμβολή του στον έλεγχο, όσο και το ρόλο του σ' αυτή τη μορφή επιχειρήσεων. Επιπλέον, σύμφωνα με τους, Drogalas, et.al. με έρευνα που πραγματοποίησαν το 2015, εστιάζοντας στην αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου στις ελληνικές επιχειρήσεις. Πιο συγκεκριμένα, προσπάθησαν μέσα από την έρευνα τους αυτή να εξετάσουν τη σχέση ανάμεσα στην αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου και τη χρήση πληροφοριακών συστημάτων. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν, ότι η χρήση πληροφοριακών συστημάτων στην διαδικασία του ελέγχου συμβάλλει στην αύξηση της αποτελεσματικότητας του, αντίθετα η πολυπλοκότητα της νομοθεσίας κάνουν το έργο των ελεγκτών πιο δύσκολο. Τα τελευταία χρόνια, αρχίζουν να ψηφιοποιούνται αρκετές διαδικασίες ελέγχου και να εισάγονται πολλά πληροφοριακά συστήματα που βοηθούν στον πιο εύκολο και γρήγορο εντοπισμό των παραπτώματων φοροδιαφυγής. Αξίζει να εξεταστεί η συμβολή που θα έχει η χρήση του πληροφοριακού συστήματος ηλεκτρονικών βιβλίων (myData) στην προσπάθεια βελτίωσης των διαδικασιών ελέγχου και αύξησης της αποτελεσματικότητας του.

Σύμφωνα με τις παραπάνω αναλύσεις, μπορεί να διαμορφωθεί η παρακάτω ερευνητική υπόθεση:

H₃: Η αύξηση της φοροδιαφυγής δεν σχετίζεται θετικά με την αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελεγκτικού μηχανισμού

Κεφάλαιο 4: Μεθοδολογία έρευνας

4.1 Εισαγωγή

Από αυτό το κεφάλαιο αρχίζει η ανάλυση του εμπειρικού σκέλους της διπλωματικής εργασίας. Πιο συγκεκριμένα, παρουσιάζεται λεπτομερώς ο τρόπος κατά τον οποίο διεξήχθη η έρευνα, καθώς επίσης και ο πληθυσμός στον οποίο απευθύνεται. Στη συνέχεια, γίνεται αναφορά στη δομή που έχει το ερωτηματολόγιο της εμπειρικής έρευνας, και τέλος αναλύεται η μεθοδολογία στατιστικής ανάλυσης που ακολουθήθηκε για την επεξεργασία των δεδομένων που συλλέχθηκαν.

4.2 Τρόπος διεξαγωγής της έρευνας - Πληθυσμός

Για τη διεξαγωγή της έρευνας σχεδιάστηκε ένα ερωτηματολόγιο, το οποίο βασίζεται σε έρευνα εγχώριας και διεθνούς βιβλιογραφίας, και απαρτίζεται από ερωτήσεις που είναι προσεκτικά διατυπωμένες ώστε να είναι σαφής και κατανοητές προς τους ερωτηθέντες. Έπειτα για την υλοποίηση της έρευνας το ερωτηματολόγιο μετατράπηκε σε ηλεκτρονική μορφή με τη χρήση των φορμών της Google, ώστε να διαμοισταστεί πιο εύκολα. Το ερωτηματολόγιο απευθύνεται σε ένα πιο ευρύ πληθυσμό ατόμων, προσπαθώντας να εντοπίσει κυρίως τα άτομα, τα οποία έχουν μεγαλύτερη συνάφεια ή ασχολούνται με τα οικονομικά, λογιστικά και τον έλεγχο, όπου ενδεχομένως να έχουν μια πιο βαθιά γνώση και αντίληψη ως προς το συγκεκριμένο φαινόμενο της φοροδιαφυγής, τους μηχανισμούς και τις διαδικασίες ελέγχου. Δεν αποκλείονται όμως και τα άτομα τα οποία είναι μέρος της αγοράς εργασίας είτε εργάζονται στο δημόσιο, είτε στον ιδιωτικό τομέα σε συναφή ή μη τομέα με τα οικονομικά και τον έλεγχο, και ως φορολογούμενοι πολίτες μπορούν να δηλώσουν με αυτόν τον τρόπο τη γνώμη - εμπειρία σχετικά με την φοροδιαφυγή και τον έλεγχο.

4.3 Δομή ερωτηματολογίου

Αρχικά, το ερωτηματολόγιο απαρτίζεται από 25 συνολικά ερωτήσεις. Από αυτές οι πρώτες 7 αναφέρονται στα δημογραφικά στοιχεία του ατόμου και αποτελούν το πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου, ενώ οι υπόλοιπες 18 ερωτήσεις αποτελούν το κύριο μέρος του ερωτηματολογίου. Οι συμμετέχοντες στην έρευνα καλούνται στο πρώτο μέρος να

απαντήσουν σε ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής, ενώ στις υπόλοιπες ερωτήσεις του κύριου μέρους του ερωτηματολογίου χρησιμοποιείται η πενταβάθμια κλίμακα Likert. Σύμφωνα με την κλίμακα Likert ο ερωτώμενος απαντάει σχετικά με το πόσο διαφωνεί ή συμφωνεί με την εκάστοτε ερώτηση από το καθόλου έως το πάρα πολύ.

Πιο αναλυτικά, στο πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου που αναφέρεται στα δημογραφικά στοιχεία εξετάζεται το προφίλ του ατόμου το οποίο καλείται να συμπληρώσει το ερωτηματολόγιο. Η πρώτη ενότητα του ερωτηματολογίου αναφέρεται στα δημογραφικά στοιχεία του ερωτηματολογίου και αποτελείται από 7 ερωτήσεις που αφορούν τα γενικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα του ατόμου το οποίο καλείται να συμπληρώσει το ερωτηματολόγιο. Πιο συγκεκριμένα, στη πρώτη και δεύτερη ερώτηση καταγράφεται αντίστοιχα το φύλο και η ηλικία του συμμετέχοντα. Στην τρίτη ερώτηση διερευνάται το μορφωτικό επίπεδο και στη τέταρτη πιο συγκεκριμένα ο τομέας σπουδών. Στις επόμενες τρεις ερωτήσεις της πρώτης ενότητας εξετάζεται το επαγγελματικό προφίλ του συμμετέχοντα. Πιο αναλυτικά, καταγράφεται ο τομέας και το αντικείμενο απασχόλησης αντίστοιχα στην πέμπτη και έκτη ερώτηση αντίστοιχα, και τέλος ο χρόνος εμπειρίας με την ερώτηση επτά όπου και ολοκληρώνεται η πρώτη ενότητα του ερωτηματολογίου.

Στη συνέχεια ακολουθούν οι 18 ερωτήσεις της δεύτερης ενότητας που αποτελεί και το κύριο μέρος του ερωτηματολογίου. Επιπλέον η δεύτερη ενότητα χωρίζεται σε 4 ομάδες ερωτήσεων. Οι απαντήσεις των ερωτήσεων αυτής της ενότητας αναφέρονται στην βαθμιαία κλίμακα Likert, καθόλου-λίγο-αρκετά-πολύ-πάρα πολύ. Πιο αναλυτικά, η ερώτηση 8 διερευνά το βαθμό που υπάρχει υψηλό ποσοστό φοροδιαφυγής στην Ελλάδα. Αυτή η ερώτηση αποτελεί την πρώτη ομάδα ερωτήσεων και παράλληλα την εξαρτημένη μεταβλητή της έρευνας.

Οι ερωτήσεις 9 έως 11 αποτελούν τη δεύτερη ομάδα ερωτήσεων του κυρίου μέρους του ερωτηματολογίου και εξετάζουν τους παράγοντες που εντείνουν τη φοροδιαφυγή, όπου είναι και η πρώτη ανεξάρτητη μεταβλητή της έρευνας. Αναλυτικότερα η ερώτηση 9 διερευνά σε ποιο βαθμό η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος στην Ελλάδα εντείνει τη φοροδιαφυγή και η ερώτηση 10 το βαθμό που η διάρθρωση της ελληνικής οικονομίας με υψηλό αριθμό μικρών επιχειρήσεων και αυτοαπασχόλησης εντείνει τη φοροδιαφυγή. Τέλος,

η ερώτηση 11 αφορά το βαθμό που τα χαμηλά πρόστιμα του φορολογικού ελέγχου συμβάλλουν στην αύξηση της φοροδιαφυγής.

Η τρίτη ομάδα ερωτήσεων εξετάζει τους παράγοντες που συμβάλλουν στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και αποτελείται από τις ερωτήσεις 12 έως 16. Η ομάδα αυτή αποτελεί την δεύτερη ανεξάρτητη μεταβλητή της έρευνας. Στην ερώτηση 12 αξιολογείται ο βαθμός που η θέσπιση ενός ενιαίου φορολογικού συστήματος στην Ελλάδα βοηθάει στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής. Η ερώτηση 13 εξετάζει αν η ύπαρξη ενός δίκαιου φορολογικού συστήματος και κρατικής εξουσίας συμβάλλει στη φορολογική συμμόρφωση των πολιτών. Εν συνεχεία με την ερώτηση 14 διερευνάται αν η ανταποδοτικότητα του κράτους συμβάλει στη φορολογική συμμόρφωση των πολιτών. Η ερώτηση 15 αξιολογεί το βαθμό που οι χαμηλοί φορολογικοί συντελεστές συμβάλλουν στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής. Αυτή η ομάδα ερωτήσεων ολοκληρώνεται με την ερώτηση 16 που αφορά τον βαθμό που η συχνότητα των ελέγχων βοηθά στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής.

Η επόμενη ομάδα είναι η τέταρτη και τελευταία ομάδα ερωτήσεων του κυρίου μέρους του ερωτηματολογίου. Πιο συγκεκριμένα, περιλαμβάνει τις ερωτήσεις 17 έως 25 και εξετάζει την αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελεγκτικού μηχανισμού. Παράλληλα αποτελεί την τρίτη ανεξάρτητη μεταβλητή της έρευνας. Ξεκινώντας με την ερώτηση 17 διερευνάται ο βαθμός που ο εντοπισμός της φοροδιαφυγής των αυτοαπασχολούμενων είναι εύκολος από τον ελεγκτικό μηχανισμό. Στις ερωτήσεις 18 και 19 εξετάζεται ο βαθμός που ο ελεγκτικός μηχανισμός είναι αποτελεσματικός και σύγχρονος αντίστοιχα. Η ερώτηση 20 μας πληροφορεί για το βαθμό που οι ελεγκτές ως μέρος του ελεγκτικού μηχανισμού είναι αποτελεσματικοί. Στη συνέχεια, η ερώτηση 21 διερευνά τη συμβολή των έμμεσων τεχνικών ελέγχου στη διαδικασία του ελέγχου. Με τις ερωτήσεις 22 και 23 αντίστοιχα, αξιολογείται κατά πόσο η καθιέρωση του φορολογικού πιστοποιητικού θα βοηθήσει στον αποτελεσματικότερο έλεγχο των επιχειρήσεων και κατά πόσο θα ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα με την καθιέρωσή του σε όλες τις μορφές των επιχειρήσεων. Η ερώτηση 24 αφορά τον βαθμό που η χρήση πληροφοριακών συστημάτων θα συμβάλει στη διευκόλυνση των ελέγχων. Το ερωτηματολόγιο ολοκληρώνεται με την ερώτηση 25, η οποία διερευνά το βαθμό που το πληροφοριακό σύστημα βιβλίων (myData) θα βοηθήσει στην διευκόλυνση των ελέγχων.

4.4 Μεθοδολογία Στατιστικής Ανάλυσης

Μετά την συγκέντρωση των απαντήσεων του ερωτηματολογίου ακολουθείτε επεξεργασία και ανάλυση των δεδομένων που προέκυψαν. Πιο αναλυτικά, τα αποτελέσματα που συγκεντρώθηκαν από από το ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο που διαμοιράστηκε μέσω φόρμας της Google, μεταφέρθηκαν σε υπολογιστικά φύλλα (Excel). Μετά από σχετική μορφοποίηση τα δεδομένα μεταφέρθηκαν στο στατιστικό πακέτο λογισμικού SPSS.

Με τη βοήθεια του στατιστικού πακέτου λογισμικού SPSS 28 (Statistical Package for Social Sciences) αναλύθηκαν τα δεδομένα με τη χρησιμοποίηση τόσο της περιγραφικής στατιστικής όσο και της ανάλυσης παλινδρόμησης. Πιο συγκεκριμένα, με τη βοήθεια της περιγραφικής στατιστικής παρουσιάστηκαν τα δεδομένα με τη μορφή πινάκων και διαγραμμάτων, καθώς και αποτυπώθηκαν σε μεγέθη όπως ο μέσος όρος, η συχνότητα, η διακύμανση και τα αντίστοιχα ποσοστά τους. Έπειτα, με σκοπό τη απόδειξη της αξιοπιστίας του δείγματος έγινε ανάλυση αξιοπιστίας με τη μέθοδο Cronbach's alpha. Τέλος, η ανάλυση των αποτελεσμάτων ολοκληρώνεται με τη διενέργεια πολλαπλής ανάλυσης παλινδρόμησης, με στόχο την επαλήθευση των ερευνητικών υποθέσεων που τέθηκαν σε προηγούμενο κεφάλαιο.

Κεφάλαιο 5: Αποτελέσματα έρευνας

5.1 Εισαγωγή

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζονται και αναλύονται τα αποτελέσματα που προέκυψαν από τα ενενήντα (90) ερωτηματολόγια, που συγκεντρώθηκαν μέσω των Google Forms. Με την βοήθεια του προγράμματος SPSS διενεργήθηκε η περιγραφική στατιστική, η ανάλυση αξιοπιστίας και η ανάλυση παλινδρόμησης, με σκοπό αναδειχθούν τα αποτελέσματα της έρευνας και να παρουσιαστούν με γραφήματα και πίνακες.

5.2 Παρουσίαση αποτελεσμάτων περιγραφικής στατιστικής

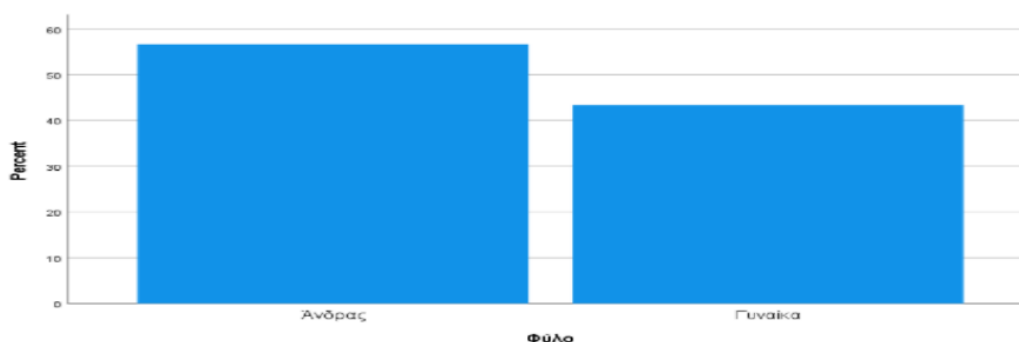
Στην πρώτη ερώτηση του ερωτηματολογίου και των δημογραφικών στοιχείων διερευνάται το φύλο των ερωτηθέντων.

		Φύλο			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ανδρας	51	56,7	56,7	56,7
	Γυναίκα	39	43,3	43,3	100,0
	Total	90	100,0	100,0	

Πίνακας 1: Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 1

Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι από τα 90 άτομα που έλαβαν μέρος στην έρευνα οι 51 είναι άνδρες (ποσοστό 56,7%) και οι 39 είναι γυναίκες (ποσοστό 43,3%).

Παρακάτω παρουσιάζονται διαγραμματικά τα παραπάνω αποτελέσματα:

Διάγραμμα 1: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 1

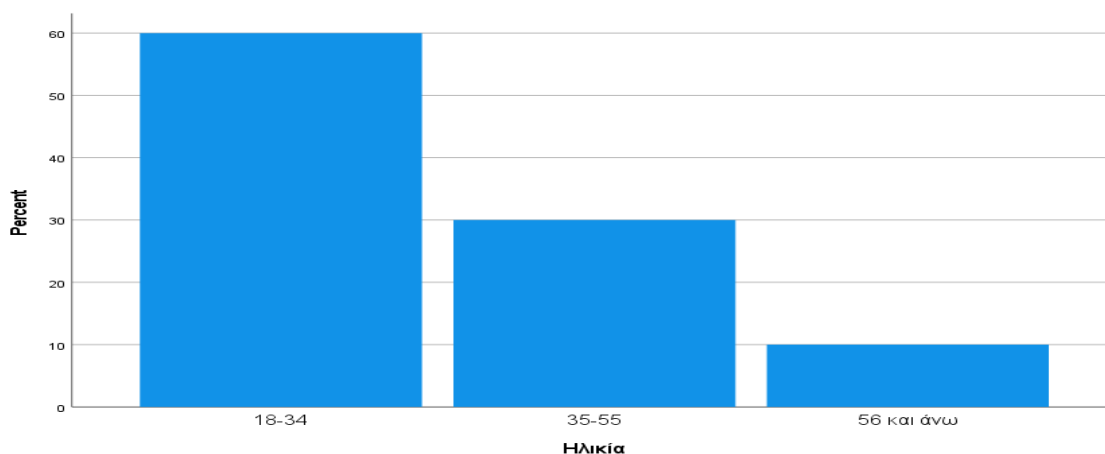
Στη δεύτερη ερώτηση διερευνάται η ηλικία των ερωτηθέντων.

		Ηλικία			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	18-34	54	60,0	60,0	60,0
	35-55	27	30,0	30,0	90,0
	56 και άνω	9	10,0	10,0	100,0
	Total	90	100,0	100,0	

Πίνακας 2: Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 2

Όπως φαίνεται στον παραπάνω πίνακα οι περισσότεροι ερωτηθέντες, πιο συγκεκριμένα 54 άτομα, ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα 18-34 χρόνων (ποσοστό 60%). 27 άτομα ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα 35-55 χρόνων (ποσοστό 30%), ενώ μόλις 9 άτομα είναι 56 ετών και άνω (ποσοστό 10%).

Παρακάτω παρουσιάζονται διαγραμματικά τα παραπάνω αποτελέσματα:

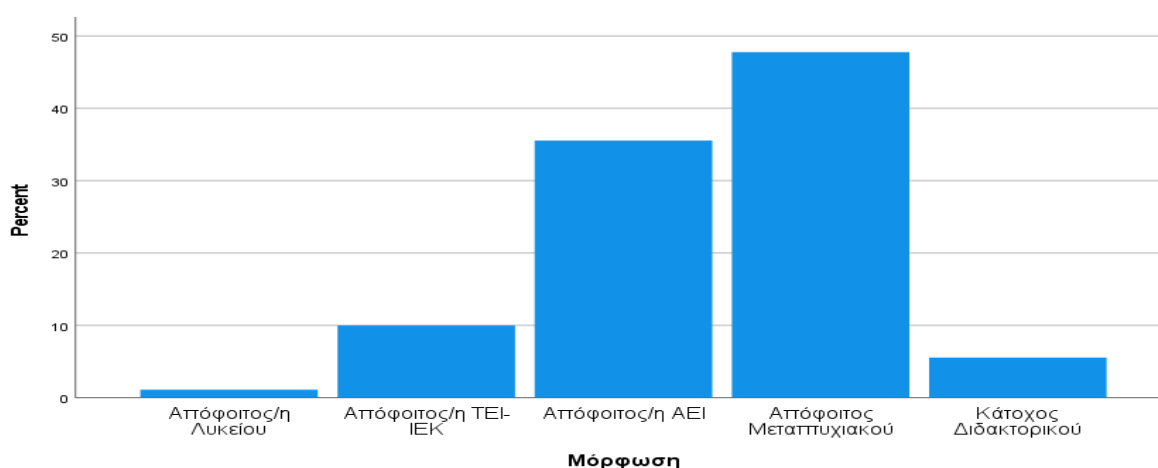
Διάγραμμα 2: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 2

Στην τρίτη ερώτηση διερευνάται το μορφωτικό επίπεδο των ερωτηθέντων.

		Μόρφωση			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Απόφοιτος/η Λυκείου	1	1,1	1,1	1,1
	Απόφοιτος/η ΤΕΙ-ΙΕΚ	9	10,0	10,0	11,1
	Απόφοιτος/η ΑΕΙ	32	35,6	35,6	46,7
	Απόφοιτος Μεταπτυχιακού	43	47,8	47,8	94,4
	Κάτοχος Διδακτορικού	5	5,6	5,6	100,0
	Total	90	100,0	100,0	

Πίνακας 3: Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 3

Όπως παρουσιάζονται στον παραπάνω πίνακα, το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων (47,8%) δήλωσε ότι είναι κάτοχοι τίτλου μεταπτυχιακών σπουδών, δηλαδή 43 άτομα, ενώ το 35,6% απάντησε ότι είναι απόφοιτοι ΑΕΙ (32 άτομα). 9 άτομα δήλωσαν ότι έχουν τελειώσει ΤΕΙ ή ΙΕΚ (ποσοστό 10% των ερωτηθέντων). Μικρό ποσοστό των ερωτηθέντων (ποσοστό 5,6%) δήλωσε ότι είναι κάτοχοι διδακτορικού τίτλου σπουδών, δηλαδή μόλις 5 άτομα. Τέλος, μόλις το 1,1% δήλωσαν ότι είναι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (1 άτομο). Παρακάτω παρουσιάζονται διαγραμματικά, με τη μορφή ραβδογράμματος, τα παραπάνω αποτελέσματα:

Διάγραμμα 3: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 3

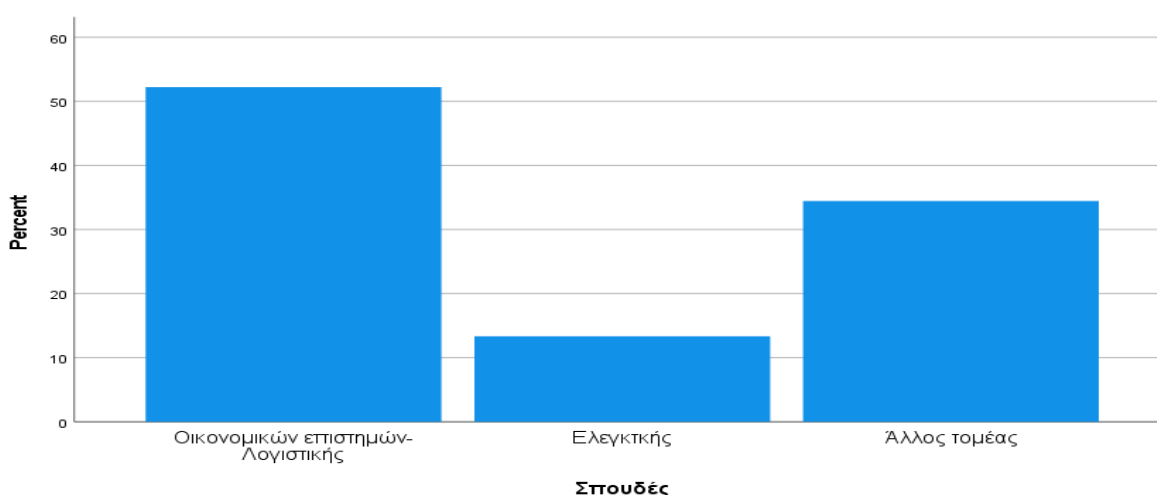
Η τέταρτη ερώτηση διερευνά τον τομέα σπουδών των ερωτηθέντων.

		Σπουδές			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Οικονομικών επιστημών-Λογιστικής	47	52,2	52,2	52,2
	Ελεγκτικής	12	13,3	13,3	65,6
	Άλλος τομέας	31	34,4	34,4	100,0
	Total	90	100,0	100,0	

Πίνακας 4: Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 4

Από το σύνολο των 90 ερωτώμενων, οι 47 δηλώνουν ότι ο τομέας σπουδών του σχετίζεται με τις οικονομικές επιστήμες και τα λογιστικά, δηλαδή το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων (52,2%) Στη συνέχεια, το 34,4% απάντησε ότι σπούδασε σε κάποιο άλλο τομέα που δε σχετίζεται με τα οικονομικά και τον έλεγχο (31 άτομα). Τέλος, το 13,3% των ατόμων δήλωσε ότι έκανε σπουδές πάνω στον τομέα της ελεγκτικής (12 άτομα).

Παρακάτω παρουσιάζονται διαγραμματικά, με τη μορφή ραβδόγραμματος, τα παραπάνω αποτελέσματα:

Διάγραμμα 4: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 4

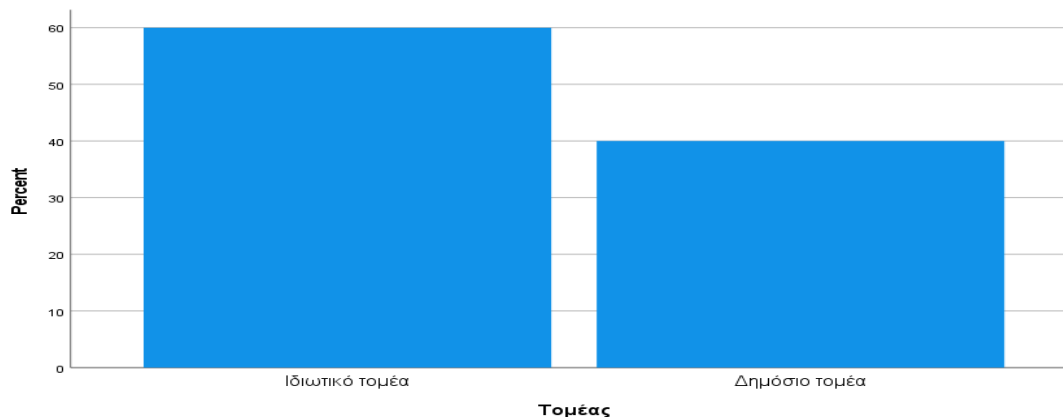
Στη πέμπτη ερώτηση εξετάζεται ο τομέας απασχόλησης των ερωτηθέντων.

		Τομέας			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ιδιωτικό τομέα	54	60,0	60,0	60,0
	Δημόσιο τομέα	36	40,0	40,0	100,0
Total		90	100,0	100,0	

Πίνακας 5: Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 5

Από τον πίνακα φαίνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (60%) των ερωτηθέντων ανήκει στον ιδιωτικό τομέα, δηλαδή 54 από τα 90 άτομα. Το υπόλοιπο 40% των ερωτηθέντων απασχολείται στον δημόσιο τομέα, ήτοι 36 άτομα.

Παρακάτω παρουσιάζονται διαγραμματικά, με τη μορφή ραβδογράμματος, τα παραπάνω αποτελέσματα:

Διάγραμμα 5: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 5

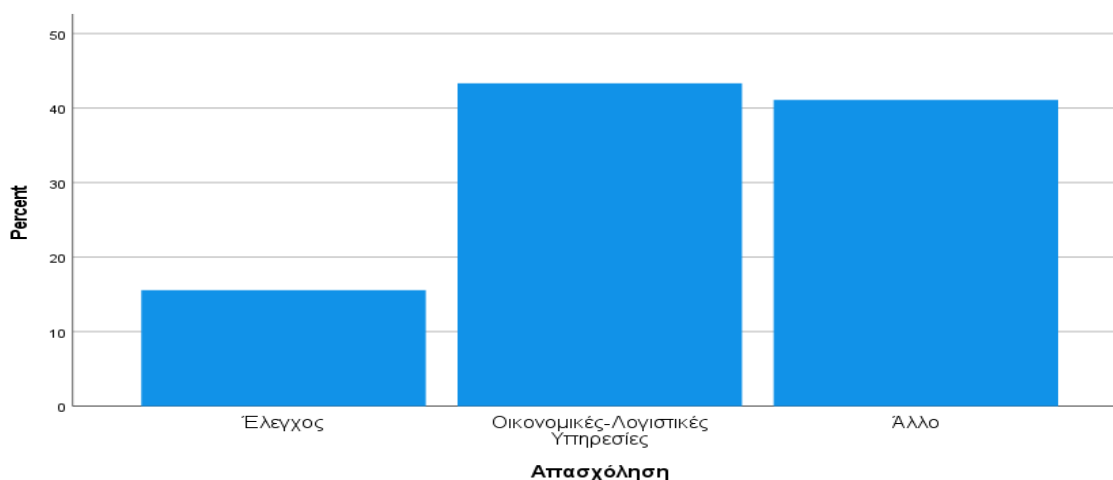
Η ερώτηση έξι εξετάζει το αντικείμενο απασχόλησης των ατόμων που συμμετείχαν στην έρευνα.

		Απασχόληση			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Έλεγχος	14	15,6	15,6	15,6
	Οικονομικές-Λογιστικές Υπηρεσίες	39	43,3	43,3	58,9
	Άλλο	37	41,1	41,1	100,0
	Total	90	100,0	100,0	

Πίνακας 6: Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 6

Όπως προκύπτει από τον πίνακα, οι περισσότεροι από τους ερωτώμενους (39 άτομα) απασχολούνται πάνω σε οικονομικές ή λογιστικές υπηρεσίες απαρτίζοντας το 43,3% του συνολικού πληθυσμού. Το 41,1% των ερωτώμενων απασχολούνται σε κάποιον άλλο τομέα, που δε σχετίζεται με τα οικονομικά, λογιστικά και τον έλεγχο, δηλαδή 37 άτομα. Το υπόλοιπο ποσοστό των ερωτηθέντων απάντησε ότι απασχολείται στον τομέα του ελέγχου, πιο συγκεκριμένα 14 άτομα (ποσοστό 15,6%).

Παρακάτω παρουσιάζονται διαγραμματικά, με τη μορφή ραβδόγραμματος, τα παραπάνω αποτελέσματα:

Διάγραμμα 6: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 6

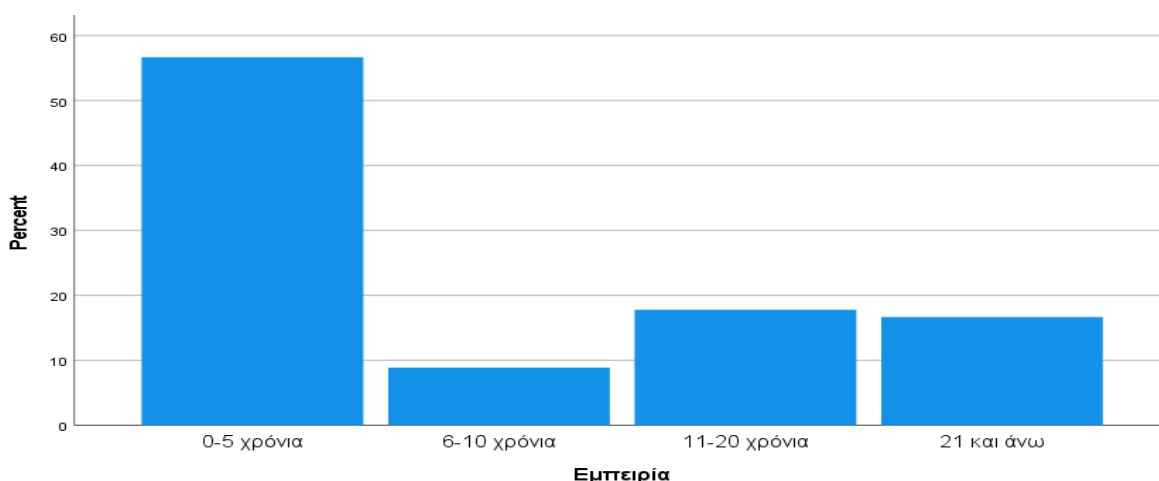
Στην έβδομη ερώτηση, την τελευταία ερώτηση από τα δημογραφικά στοιχεία, εξετάζεται ο χρόνος εμπειρίας των ατόμων που συμμετέχουν στην έρευνα.

Εμπειρία					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0-5 χρόνια	51	56,7	56,7	56,7
	6-10 χρόνια	8	8,9	8,9	65,6
	11-20 χρόνια	16	17,8	17,8	83,3
	21 και άνω	15	16,7	16,7	100,0
	Total	90	100,0	100,0	

Πίνακας 7: Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 7

Από το σύνολο των ενενήντα 90 ερωτώμενων, οι 51 αποκρίθηκαν ότι διαθέτουν εργασιακή εμπειρία από 0 έως 5 χρόνια, δηλαδή ποσοστό 56,7% των ερωτώμενων. Στη συνέχεια, το 17,8% απάντησε ότι η εργασιακή τους εμπειρία κυμαίνεται από 11 έως 20 έτη (16 άτομα), ενώ το 16,7% δήλωσε ότι διαθέτει πάνω από 21 έτη εργασιακής εμπειρίας. Τέλος, μόλις το 8,9% των ατόμων αποκρίθηκαν ότι τα χρόνια εργασιακής τους εμπειρίας κυμαίνονται από 6 έως 10.

Παρακάτω παρουσιάζονται διαγραμματικά, με τη μορφή ραβδογράμματος, τα παραπάνω αποτελέσματα:

Διάγραμμα 7: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 7

Με την ερώτηση 8 διερευνάται κατά πόσο οι ερωτηθέντες πιστεύουν ότι υπάρχει υψηλό ποσοστό φοροδιαφυγής στην Ελλάδα. Στον παρακάτω πίνακα παρατίθενται ο πίνακας ποσοστών και συχνοτήτων.

Πιστεύετε ότι υπάρχει υψηλό ποσοστό φοροδιαφυγής στην Ελλάδα;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Αρκετά	18	20,0	20,0	20,0
	Πολύ	50	55,6	55,6	75,6
	Πάρα πολύ	22	24,4	24,4	100,0
Total		90	100,0	100,0	

Πίνακας 8: Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 8

Σύμφωνα με τον πίνακα των αποτελεσμάτων κανείς δεν απάντησε ότι δεν υπάρχει υψηλό ποσοστό φοροδιαφυγής. Αντίθετα, το 55,6% των ερωτηθέντων πιστεύει ότι υπάρχει πολύ υψηλό ποσοστό φοροδιαφυγής στην Ελλάδα. Το 24,4% θεωρεί ότι υπάρχει πάρα πολύ υψηλό ποσοστό φοροδιαφυγής και το 20% ότι η φοροδιαφυγή είναι αρκετά υψηλή στην Ελλάδα.

Παρακάτω παρουσιάζονται διαγραμματικά, με τη μορφή ραβδόγραμματος, τα παραπάνω αποτελέσματα:

Διάγραμμα 8: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 8

Στη συνέχεια με την ερώτηση 9, αναλύεται ο βαθμός που η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος στην Ελλάδα εντείνει τη φοροδιαφυγή. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος στην Ελλάδα εντείνει τη φοροδιαφυγή;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λίγο	5	5,6	5,6	5,6
	Αρκετά	26	28,9	28,9	34,4
	Πολύ	38	42,2	42,2	76,7
	Πάρα πολύ	21	23,3	23,3	100,0
	Total	90	100,0	100,0	

Πίνακας 9: Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 9

Τα αποτελέσματα έδειξαν, ότι το 42,2% των συμμετεχόντων, θεωρεί ότι η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος εντείνει πολύ τη φοροδιαφυγή στην Ελλάδα. Στη συνέχεια, το 28,9% του δείγματος δήλωσε ότι συμφωνεί, αρκετά με την παρούσα πρόταση. Έπειτα, 21 άτομα (23,3%) απάντησαν ότι συμφωνούν πάρα πολύ με την υπάρχουσα θέση. Τέλος, το 5,6% του δείγματος (μόλις 5 άτομα) εξέφρασε, ότι συμφωνεί λίγο με την παρούσα θέση, ενώ κανείς από τους ερωτηθέντες δε πιστεύει ότι η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος δεν εντείνει καθόλου την φοροδιαφυγή.

Παρακάτω παρουσιάζονται διαγραμματικά, με τη μορφή ραβδόγραμματος, τα παραπάνω αποτελέσματα:

Διάγραμμα 9: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 9

Η επόμενη ερώτηση έχει να κάνει με το βαθμό που ο ερωτώμενος θεωρεί ότι η διάρθρωση της ελληνικής οικονομίας με υψηλό αριθμό μικρών επιχειρήσεων και αυτοαπασχόλησης εντείνει την φοροδιαφυγή. Τα αποτελέσματα παρατίθενται παρακάτω.

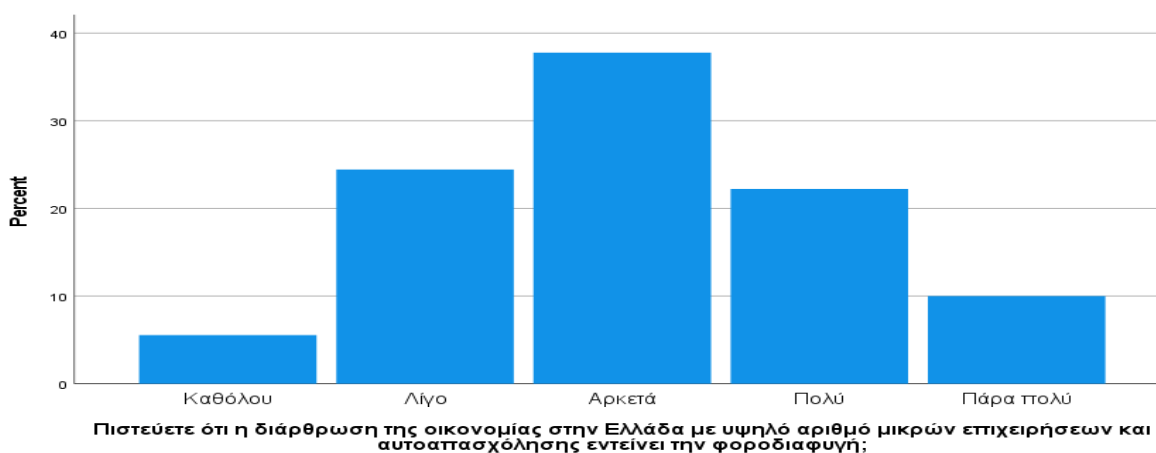
Πιστεύετε ότι η διάρθρωση της οικονομίας στην Ελλάδα με υψηλό αριθμό μικρών επιχειρήσεων και αυτοαπασχόλησης εντείνει την φοροδιαφυγή;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	5	5,6	5,6	5,6
	Λίγο	22	24,4	24,4	30,0
	Αρκετά	34	37,8	37,8	67,8
	Πολύ	20	22,2	22,2	90,0
	Πάρα πολύ	9	10,0	10,0	100,0
	Total	90	100,0	100,0	

Πίνακας 10: Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 10

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ότι οι 34 στους 90 (37,8%) πιστεύουν ότι ο υψηλός αριθμός μικρών επιχειρήσεων και αυτοαπασχόλησης εντείνουν αρκετά την φοροδιαφυγή. Τα 22 άτομα (24,4%) πιστεύουν ότι αυξάνουν λίγο, ενώ άλλα 20 άτομα (22,2%) ότι την αυξάνουν πολύ. Αντίθετα, μόλις οι 5 πιστεύουν ότι δεν συμβάλουν καθόλου στην αύξηση της φοροδιαφυγής.

Παρακάτω παρουσιάζονται διαγραμματικά, με τη μορφή ραβδογράμματος, τα παραπάνω αποτελέσματα:

Διάγραμμα 10: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 10

Στην επόμενη ερώτηση διερευνάται κατά πόσο τα χαμηλά πρόστιμα του φορολογικού ελέγχου συμβάλλουν στην αύξηση της φοροδιαφυγής. Στον παρακάτω πίνακα φαίνονται αναλυτικά τα αποτελέσματα της έρευνας:

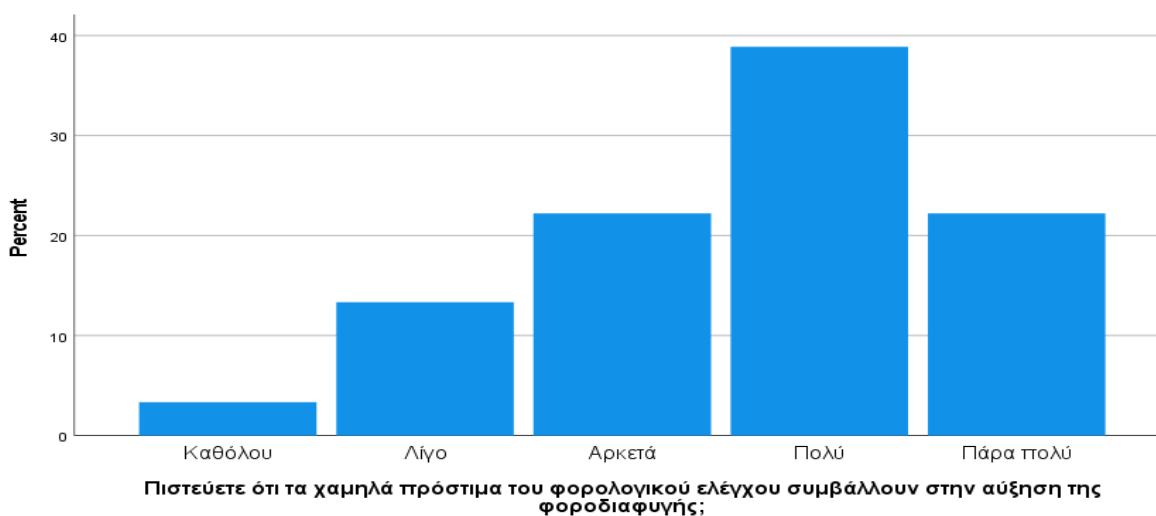
Πιστεύετε ότι τα χαμηλά πρόστιμα του φορολογικού ελέγχου συμβάλλουν στην αύξηση της φοροδιαφυγής;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	3	3,3	3,3	3,3
	Λίγο	12	13,3	13,3	16,7
	Αρκετά	20	22,2	22,2	38,9
	Πολύ	35	38,9	38,9	77,8
	Πάρα πολύ	20	22,2	22,2	100,0
	Total	90	100,0	100,0	

Πίνακας 11: Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 11

Όπως προκύπτει από τον πίνακα το μεγαλύτερο ποσοστό (38,9%) πιστεύει ότι τα χαμηλά πρόστιμα από τον φορολογικό έλεγχο συμβάλλουν πολύ στην αύξηση της φοροδιαφυγής, το 22,2% θεωρεί ότι συμβάλλει πάρα πολύ, ενώ το ίδιο ποσοστό πιστεύει ότι συμβάλλουν αρκετά. Αντίθετα, το 13,3% θεωρεί ότι συμβάλλει λίγο και το 3,3% ότι δεν συμβάλλει καθόλου στην αύξηση της φοροδιαφυγής.

Παρακάτω παρουσιάζονται διαγραμματικά, με τη μορφή ραβδογράμματος, τα παραπάνω αποτελέσματα:

Διάγραμμα 11: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 11

Η δωδέκατη ερώτηση διερευνά κατά πόσο η θέσπιση ενός νέου ενιαίου φορολογικού συστήματος θα συμβάλλει στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, τα αποτελέσματα φαίνονται στον παρακάτω πίνακα:

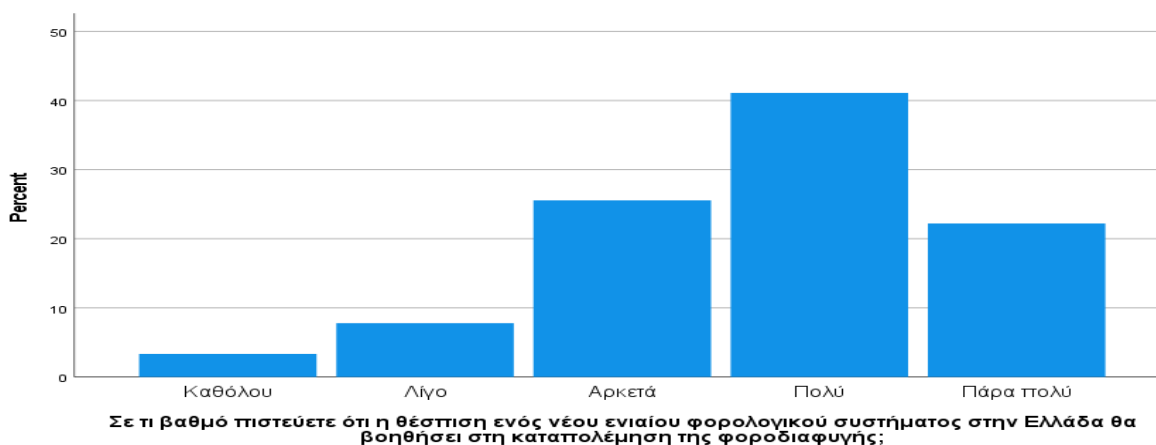
Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι η θέσπιση ενός νέου ενιαίου φορολογικού συστήματος στην Ελλάδα θα βοηθήσει στη καταπολέμηση της φοροδιαφυγής;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	3	3,3	3,3	3,3
	Λίγο	7	7,8	7,8	11,1
	Αρκετά	23	25,6	25,6	36,7
	Πολύ	37	41,1	41,1	77,8
	Πάρα πολύ	20	22,2	22,2	100,0
Total		90	100,0	100,0	

Πίνακας 12: Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 12

Από το δείγμα των 90 ατόμων, το μικρότερο ποσοστό, με μόλις 3,3%, απάντησε ότι δεν πιστεύει καθόλου πως με την θέσπιση ενός νέου ενιαίου φορολογικού συστήματος μπορεί να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της φοροδιαφυγής. Το 7,8% (7 άτομα), πιστεύουν ότι με την παρούσα πρόταση το πρόβλημα της φοροδιαφυγής μπορεί να μειωθεί λίγο, ενώ οι περισσότερες απαντήσεις με ποσοστό 41,1% (37 άτομα), δήλωσαν πως πιστεύουν ότι με την θέσπιση ενός ενιαίου φορολογικού συστήματος το πρόβλημα της φοροδιαφυγής μπορεί να καταπολεμηστεί πολύ. Το 25,6%, θεωρεί αρκετά ότι μπορεί να συμβάλει η θέσπιση ενός ενιαίου συστήματος στη καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, ενώ το 22,2% πιστεύει ότι θα συμβάλει πάρα πολύ.

Παρακάτω παρουσιάζονται διαγραμματικά, με τη μορφή ραβδογράμματος, τα παραπάνω αποτελέσματα:

Διάγραμμα 12: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 12

Η δέκατη τρίτη ερώτηση εξετάζει αν οι ερωτηθέντες πιστεύουν πως η ύπαρξη ενός δίκαιου φορολογικού συστήματος και κρατικής εξουσίας θα συμβάλει στη φορολογική συμμόρφωση των πολιτών. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον πίνακα συχνοτήτων:

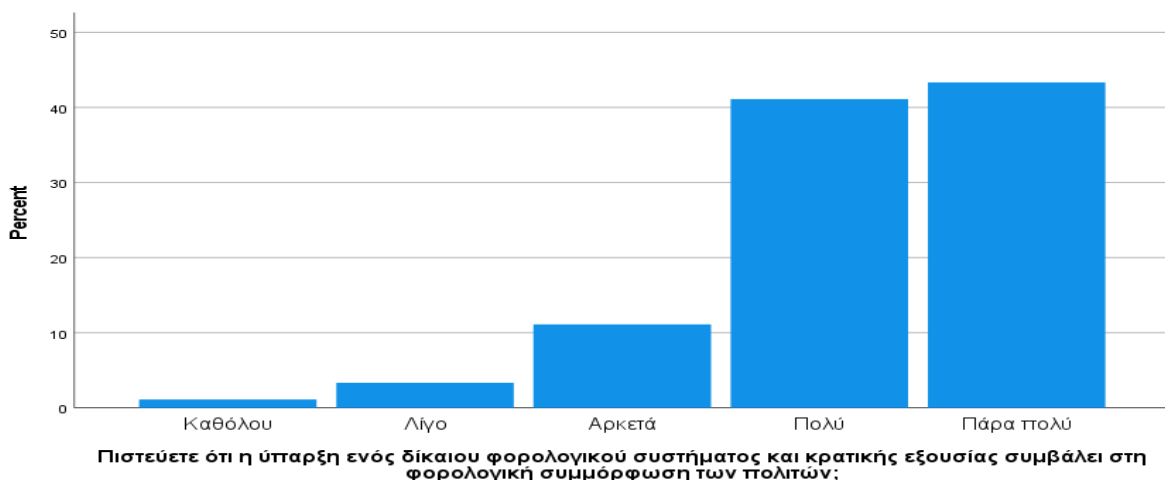
Πιστεύετε ότι η ύπαρξη ενός δίκαιου φορολογικού συστήματος και κρατικής εξουσίας συμβάλει στη φορολογική συμμόρφωση των πολιτών;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	1	1,1	1,1	1,1
	Λίγο	3	3,3	3,3	4,4
	Αρκετά	10	11,1	11,1	15,6
	Πολύ	37	41,1	41,1	56,7
	Πάρα πολύ	39	43,3	43,3	100,0
	Total	90	100,0	100,0	

Πίνακας 13: Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 13

Από τους 90 ερωτηθέντες μόλις ένας (1,1%) δεν πιστεύει καθόλου και μόλις 3 άτομα (3,3%) πιστεύουν λίγο ότι η ύπαρξη ενός δίκαιου φορολογικού συστήματος και κρατικής εξουσίας θα συμβάλει στη φορολογική συμμόρφωση των πολιτών. Αντίθετα, το 41,1% των ερωτηθέντων (37 άτομα) δήλωσαν ότι συμβάλλει πολύ, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό, το 43,3%, δήλωσε ότι συμβάλλει πάρα πολύ. Το 11,1% του δείγματος απάντησαν ότι συμβάλλει αρκετά.

Παρακάτω παρουσιάζονται διαγραμματικά, με τη μορφή ραβδογράμματος, τα παραπάνω αποτελέσματα:

Διάγραμμα 13: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 13

Στην δέκατη τέταρτη ερώτηση, διερευνάται ο βαθμός σύμφωνα με τον οποίο, η ανταποδοτικότητα του κράτους βοηθά στη φορολογική συμμόρφωση των πολιτών. Παρακάτω φαίνονται αναλυτικά τα αποτελέσματα:

Πιστεύετε ότι η ανταποδοτικότητα του κράτους συμβάλει στη φορολογική συμμόρφωση των πολιτών;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	2	2,2	2,2	2,2
	Λίγο	11	12,2	12,2	14,4
	Αρκετά	21	23,3	23,3	37,8
	Πολύ	33	36,7	36,7	74,4
	Πάρα πολύ	23	25,6	25,6	100,0
	Total	90	100,0	100,0	

Πίνακας 14: Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 14

Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το 36,7% των συμμετεχόντων, θεωρεί ότι η ανταποδοτικότητα του κράτους συμβάλει πολύ στη φορολογική συμμόρφωση των πολιτών, Επίσης, 23 συμμετέχοντες (25,6%) δήλωσαν ότι συμφωνούν πάρα πολύ με την παραπάνω πρόταση. Αντίθετα, το 12,2% και το 2,2% θεωρεί αντίστοιχα ότι η ανταποδοτικότητα του κράτους επηρεάζει λίγο έως καθόλου τη φορολογική συμμόρφωση των πολιτών. Επίσης, 21 από τους συμμετέχοντες θεωρούν αρκετά σημαντική την ανταποδοτικότητα του κράτους.

Παρακάτω παρουσιάζονται διαγραμματικά, με τη μορφή ραβδόγραμματος, τα παραπάνω αποτελέσματα:

Διάγραμμα 14: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 14

Στην δέκατη πέμπτη ερώτηση διερευνάται αν οι χαμηλοί φορολογικοί συντελεστές βοηθούν στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον παρακάτω πίνακα:

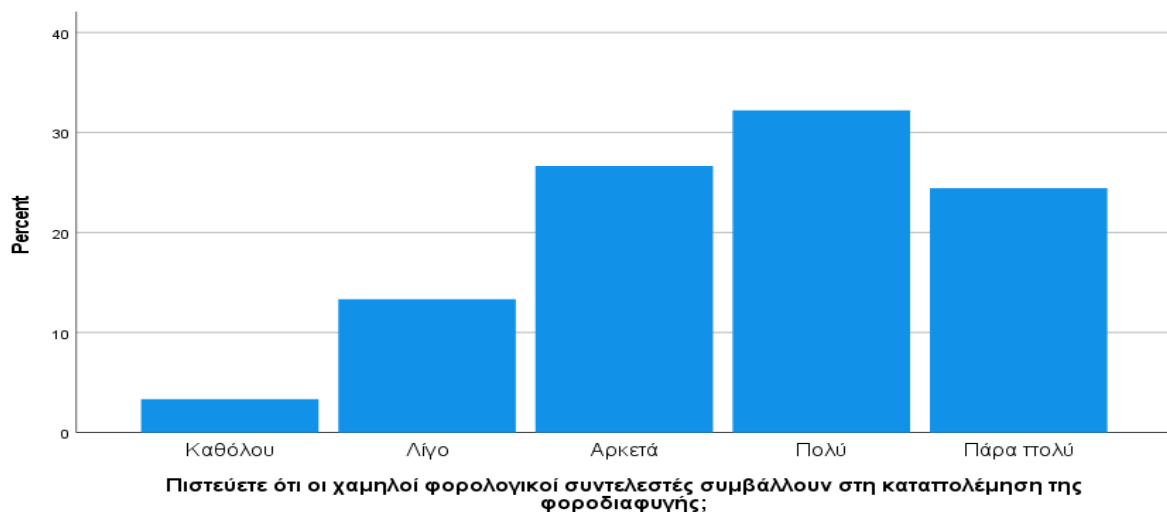
Πιστεύετε ότι οι χαμηλοί φορολογικοί συντελεστές συμβάλλουν στη καταπολέμηση της φοροδιαφυγής:

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	3	3,3	3,3	3,3
	Λίγο	12	13,3	13,3	16,7
	Αρκετά	24	26,7	26,7	43,3
	Πολύ	29	32,2	32,2	75,6
	Πάρα πολύ	22	24,4	24,4	100,0
	Total	90	100,0	100,0	

Πίνακας 15: Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 15

Από το δείγμα των 90 ερωτηθέντων, το 13,3% πιστεύει ότι οι χαμηλοί φορολογικοί συντελεστές βοηθούν λίγο στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων, το 32,2%, πιστεύει ότι συμβάλλουν πολύ. Το 26,7% θεωρεί ότι βοηθούν αρκετά ενώ το 24,4% πιστεύει ότι συμβάλλουν πάρα πολύ στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής. Οι λιγότεροι ερωτηθέντες, με ποσοστό 3,3% (μόλις 3 άτομα), θεωρούν ότι δεν βοηθούν καθόλου.

Παρακάτω παρουσιάζονται διαγραμματικά, με τη μορφή ραβδόγραμματος, τα παραπάνω αποτελέσματα:

Διάγραμμα 15: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 15

Με την ερώτηση δέκα έξι αξιολογείται ο βαθμός που οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι συμβάλλει η συχνότητα των ελέγχων στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής. Τα αποτελέσματα παρατίθενται στον παρακάτω πίνακα.

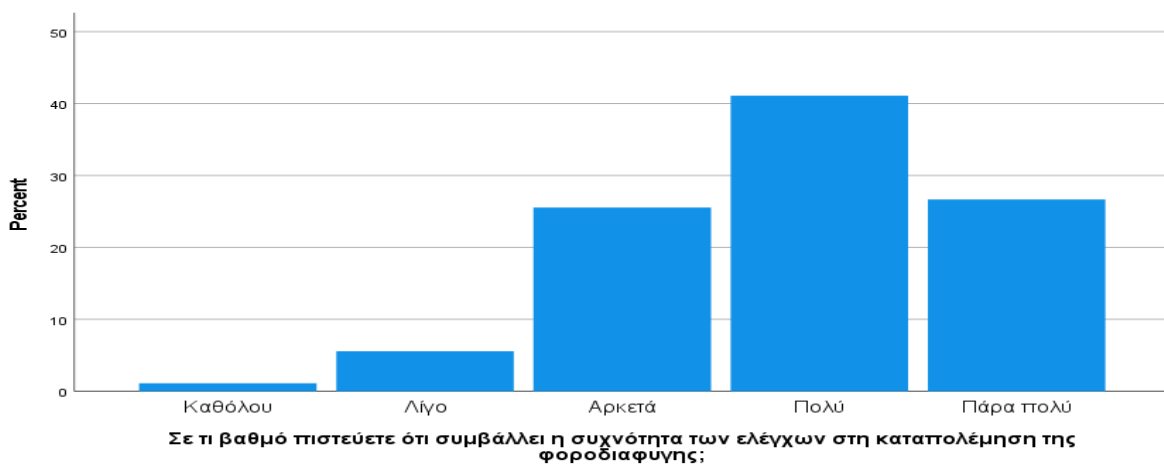
Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι συμβάλλει η συχνότητα των ελέγχων στη καταπολέμηση της φοροδιαφυγής;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	1	1,1	1,1	1,1
	Λίγο	5	5,6	5,6	6,7
	Αρκετά	23	25,6	25,6	32,2
	Πολύ	37	41,1	41,1	73,3
	Πάρα πολύ	24	26,7	26,7	100,0
	Total	90	100,0	100,0	

Πίνακας 16: Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 16

Από το πίνακα διαπιστώνεται ότι μόνο το 1,1% θεωρεί ότι η συχνότητα των ελέγχων δεν συμβάλλει καθόλου στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, ενώ το 5,6% θεωρεί ότι μπορεί να συμβάλλει λίγο. Το μεγαλύτερο ποσοστό 41,1% (37 άτομα), πιστεύει ότι η συχνότητα των ελέγχων μπορεί πολύ μεγάλο βαθμό να βοηθήσει στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής. Παράλληλα, 24 άτομα (26,7%) θεωρούν ότι η συχνότητα των ελέγχων θα συμβάλλει σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό και 25,6% των ερωτηθέντων ότι θα βοηθήσει σε αρκετά μεγάλο βαθμό στη καταπολέμηση της φοροδιαφυγής.

Παρακάτω παρουσιάζονται διαγραμματικά, με τη μορφή ραβδόγραμματος, τα παραπάνω αποτελέσματα:

Διάγραμμα 16: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 16

Στην επόμενη ερώτηση αξιολογούν σε τι βαθμό είναι εύκολο να εντοπιστεί η φοροδιαφυγή των αυτοαπασχολούμενων από τον ελεγκτικό μηχανισμό. Στον παρακάτω πίνακα παρατίθενται τα αποτελέσματα:

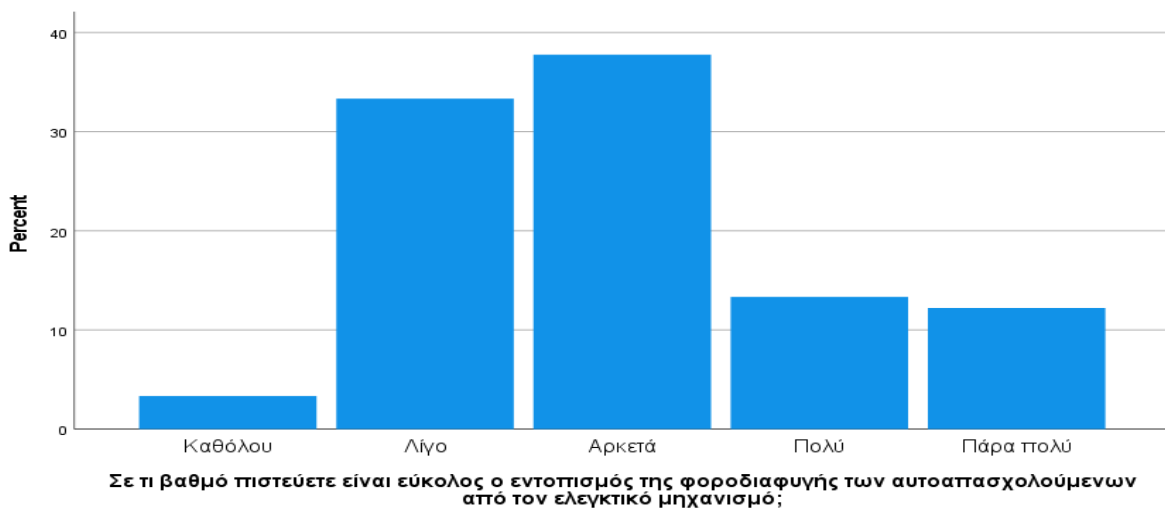
Σε τι βαθμό πιστεύετε είναι εύκολος ο εντοπισμός της φοροδιαφυγής των αυτοαπασχολούμενων από τον ελεγκτικό μηχανισμό;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	3	3,3	3,3	3,3
	Λίγο	30	33,3	33,3	36,7
	Αρκετά	34	37,8	37,8	74,4
	Πολύ	12	13,3	13,3	87,8
	Πάρα πολύ	11	12,2	12,2	100,0
	Total	90	100,0	100,0	

Πίνακας 17: Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 17

Από τους 90 ερωτηθέντες, οι περισσότεροι, δηλαδή το 41,6%, απάντησαν ότι η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος δεν βοηθάει καθόλου στη διαδικασία του φορολογικού ελέγχου και το 37,6% πιστεύει ότι βοηθάει λίγο. Το 17,6% θεωρεί ότι βοηθάει αρκετά, ενώ το μικρότερο ποσοστό το 3,2% πιστεύει ότι βοηθάει πολύ.

Παρακάτω παρουσιάζονται διαγραμματικά, με τη μορφή ραβδογράμματος, τα παραπάνω αποτελέσματα:

Διάγραμμα 17: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 17

Στην ερώτηση δέκα οκτώ διερευνάται σε τι βαθμό ο φορολογικός ελεγκτικός μηχανισμός είναι αποτελεσματικός. Τα αποτελέσματα παρατίθενται στον παρακάτω πίνακα.

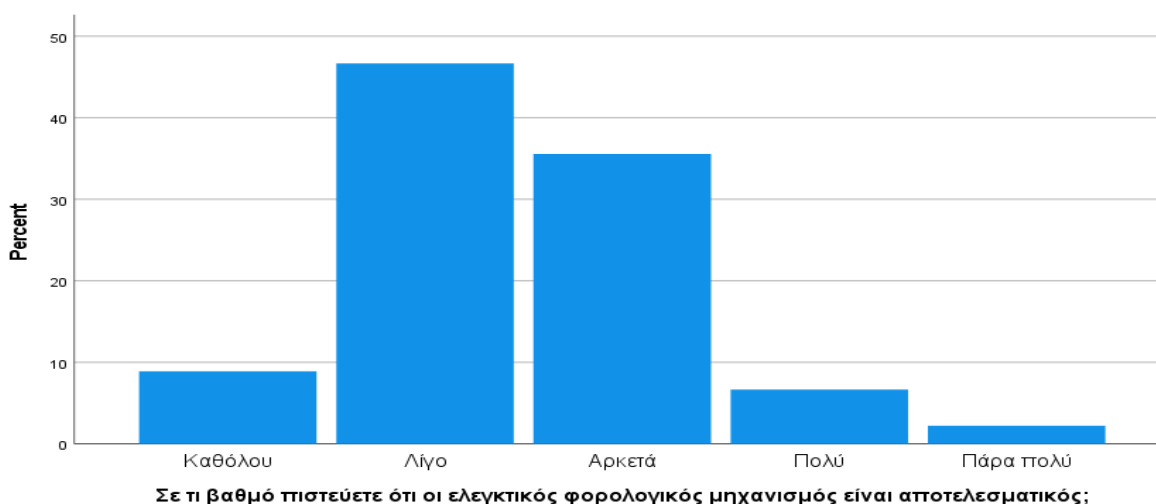
Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι οι ελεγκτικός φορολογικός μηχανισμός είναι αποτελεσματικός;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	8	8,9	8,9	8,9
	Λίγο	42	46,7	46,7	55,6
	Αρκετά	32	35,6	35,6	91,1
	Πολύ	6	6,7	6,7	97,8
	Πάρα πολύ	2	2,2	2,2	100,0
	Total	90	100,0	100,0	

Πίνακας 18: Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 18

Απ' ό τι φαίνεται, οι περισσότεροι, δηλαδή το 46,7 % θεωρούν ότι ο φορολογικός ελεγκτικός μηχανισμός δεν είναι αποτελεσματικός, ενώ το 35,6 % θεωρεί ότι είναι αρκετά. Ένα μικρό ποσοστό θεωρεί ότι είναι πολύ και πάρα πολύ αντιστοιχα (6,7% και 2,2%) αποτελεσματικός, ενώ μόλις το 8,9% θεωρεί ότι δεν είναι καθόλου αποτελεσματικός.

Παρακάτω παρουσιάζονται διαγραμματικά, με τη μορφή ραβδογράμματος, τα παραπάνω αποτελέσματα:

Διάγραμμα 18: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 18

Στην ερώτηση δεκαεννιά διερευνάται κατά πόσο ο ελληνικός φορολογικός μηχανισμός είναι αναγκαίο να εκσυγχρονιστεί. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα:

Πιστεύετε ότι ο ελεγκτικός φορολογικός μηχανισμός είναι σύγχρονος;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Αρκετα	8	8,9	8,9	8,9
	Πολυ	33	36,7	36,7	45,6
	Παρα πολυ	49	54,4	54,4	100,0
	Total	90	100,0	100,0	

Πίνακας 19: Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 19

Από τον πίνακα είναι φανερό ότι ο μισός πληθυσμός του δείγματος απάντησε ότι ο ελληνικός φορολογικός μηχανισμός πρέπει να εκσυγχρονιστεί πάρα πολύ. Το 36,7% θεωρεί ότι πρέπει να εκσυγχρονιστεί πολύ. Κανένας δεν έδωσε τις απαντήσεις «καθόλου» και «λίγο», ενώ μόλις το 8,9% πιστεύει ότι πρέπει αρκετά να εκσυγχρονιστεί.

Παρακάτω παρουσιάζονται διαγραμματικά, με τη μορφή ραβδόγραμματος, τα παραπάνω αποτελέσματα:

Διάγραμμα 19: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 19

Η ερώτηση 20 μελετά το βαθμό που ο φορολογικοί ελεγκτές ως μέρος του ελεγκτικού μηχανισμού μπορεί να είναι αποτελεσματικοί. Τα αποτελέσματα παρατίθενται παρακάτω.

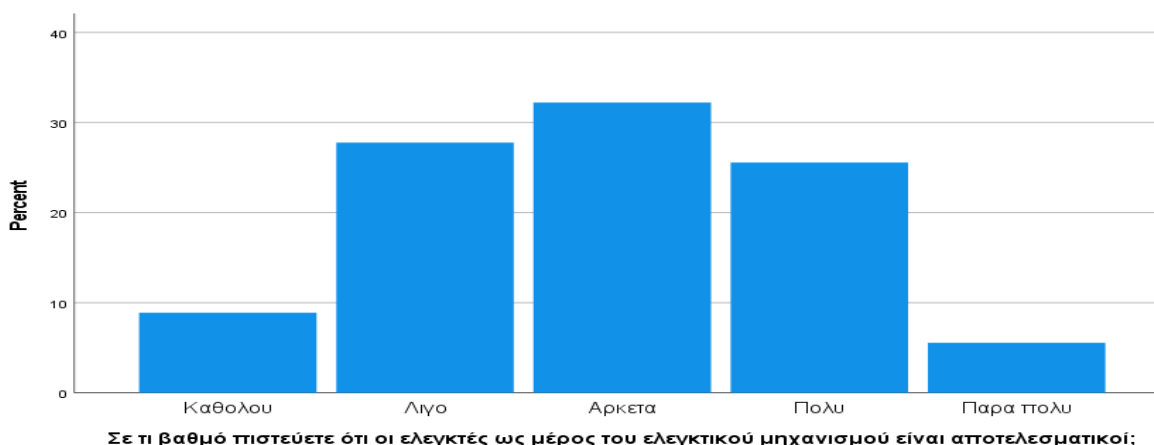
Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι οι ελεγκτές ως μέρος του ελεγκτικού μηχανισμού είναι αποτελεσματικοί;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθολου	8	8,9	8,9	8,9
	Λίγο	25	27,8	27,8	36,7
	Αρκετα	29	32,2	32,2	68,9
	Πολυ	23	25,6	25,6	94,4
	Παρα πολυ	5	5,6	5,6	100,0
	Total	90	100,0	100,0	

Πίνακας 20: Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 20

Από τους 90 ερωτηθέντες, μόλις το 8,9% πιστεύει ότι ο φορολογικοί ελεγκτές δεν μπορεί να είναι καθόλου αποτελεσματικοί, ενώ το 27,8% θεωρεί ότι είναι λίγο. Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων, δηλαδή το 32,2%, απάντησε ότι είναι μπορεί να είναι αρκετά αποτελεσματικοί, το 25,6% ότι μπορεί να είναι πολύ, ενώ το μικρότερο ποσοστό, το 5,6%, δηλαδή μόλις 5 άτομα απάντησε ότι μπορεί να είναι πάρα πολύ.

Παρακάτω παρουσιάζονται διαγραμματικά, με τη μορφή ραβδόγραμματος, τα παραπάνω αποτελέσματα:

Διάγραμμα 20: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 20

Στην επόμενη ερώτηση εξετάζεται ο βαθμός κατά τον οποίο είναι σημαντική η συμβολή των έμμεσων τεχνικών ελέγχου στη διαδικασία του ελέγχου. Παρακάτω παρουσιάζονται στον πίνακα αναλυτικά τα αποτελέσματα της έρευνας:

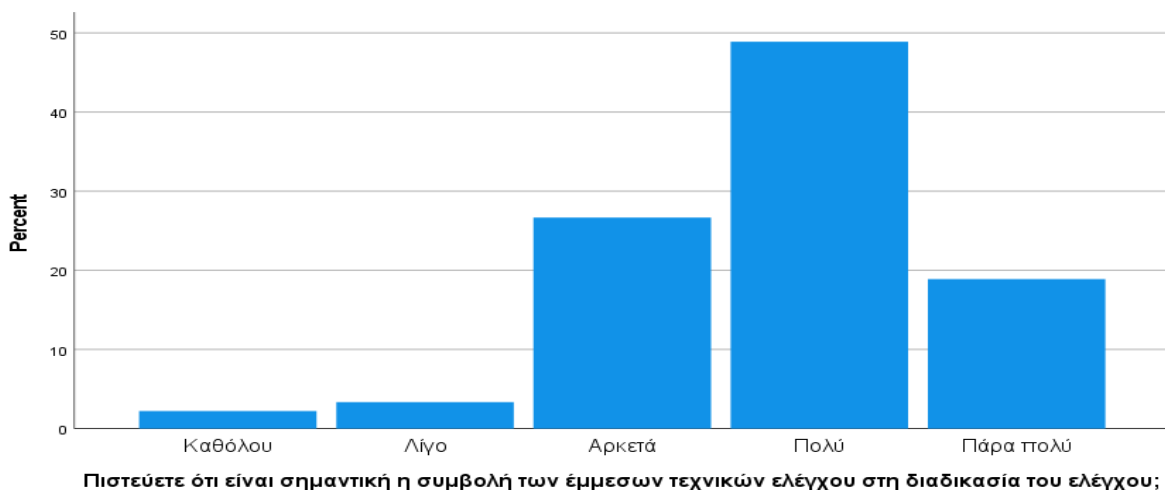
Πιστεύετε ότι είναι σημαντική η συμβολή των έμμεσων τεχνικών ελέγχου στη διαδικασία του ελέγχου;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	2	2,2	2,2	2,2
	Λίγο	3	3,3	3,3	5,6
	Αρκετά	24	26,7	26,7	32,2
	Πολύ	44	48,9	48,9	81,1
	Πάρα πολύ	17	18,9	18,9	100,0
	Total	90	100,0	100,0	

Πίνακας 21: Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 21

Από το δείγμα των 90 ερωτηθέντων, το μικρότερο ποσοστό, το 2,2%, θεωρεί ότι οι έμμεσες τεχνικές ελέγχων δεν συμβάλλουν καθόλου στη διαδικασία του ελέγχου, ενώ παρόμοια το 3,3% απάντησε λίγο. Το μεγαλύτερο ποσοστό, το 48,9%, θεωρεί ότι θα συμβάλλουν πολύ στη διαδικασία του ελέγχου και το 18,9% με πάρα πολύ. Τέλος, το 26,7% (24 άτομα δηλαδή) θεωρεί ότι οι έμμεσες τεχνικές θα συμβάλλουν αρκετα στην διαδικασία του ελέγχου.

Παρακάτω παρουσιάζονται διαγραμματικά, με τη μορφή ραβδόγραμματος, τα παραπάνω αποτελέσματα:

Διάγραμμα 21: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 21

Η επόμενη ερώτηση διερευνά κατά πόσο πιστεύουν οι συμμετέχοντες στην έρευνα ότι το φορολογικό πιστοποιητικό συμβάλει σε ένα αποτελεσματικότερο έλεγχο από τις ελεγκτικές αρχές. Τα αποτελέσματα παρατίθενται στον παρακάτω πίνακα:

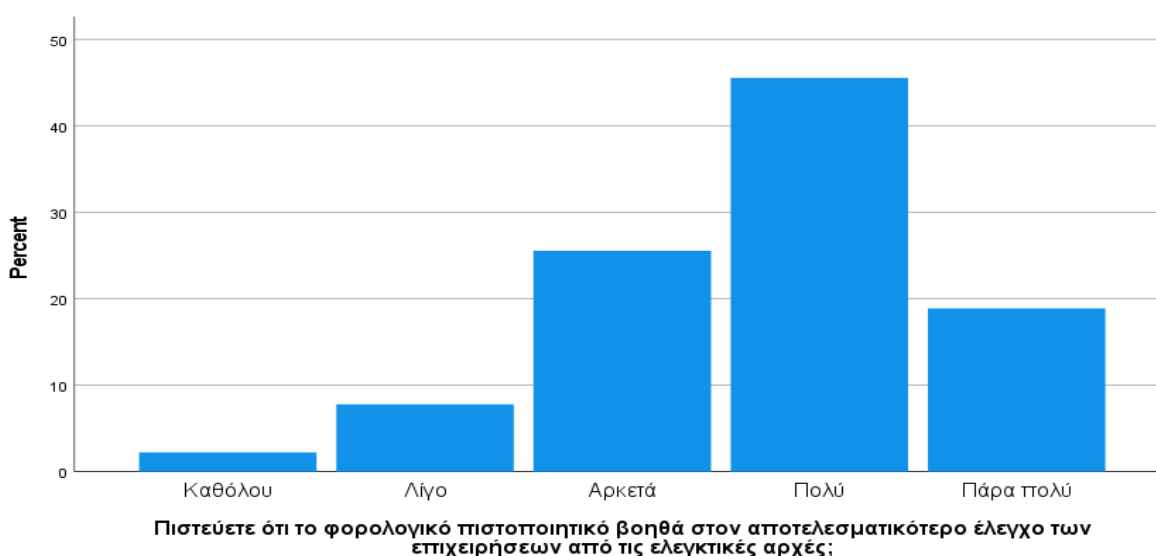
Πιστεύετε ότι το φορολογικό πιστοποιητικό βοηθά στον αποτελεσματικότερο έλεγχο των επιχειρήσεων από τις ελεγκτικές αρχές;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	2	2,2	2,2	2,2
	Λίγο	7	7,8	7,8	10,0
	Αρκετά	23	25,6	25,6	35,6
	Πολύ	41	45,6	45,6	81,1
	Πάρα πολύ	17	18,9	18,9	100,0
	Total	90	100,0	100,0	

Πίνακας 22: Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 22

Από τους 90 ερωτηθέντες, το μεγαλύτερο ποσοστό, το 45,6%, απάντησε ότι το φορολογικό πιστοποιητικό βοηθά πολύ τον έλεγχο, ενώ το 7,8% απάντησε λίγο. Το 18,9% απάντησε ότι το φορολογικό πιστοποιητικό είναι πάρα πολύ σημαντικό στη διενέργεια των ελέγχων, ενώ 23 άτομα (25,6%) θεωρούν ότι είναι αρκετά σημαντικό. Τέλος, σημειώθηκαν μόνο 2 απαντήσεις καθόλου.

Παρακάτω παρουσιάζονται διαγραμματικά, με τη μορφή ραβδόγραμματος, τα παραπάνω αποτελέσματα:

Διάγραμμα 22: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 22

Με την παρακάτω ερώτηση αξιολογείται ο βαθμός που η καθιέρωση του φορολογικού πιστοποιητικού σε όλες τις μορφές των επιχειρήσεων θα συμβάλλει στη δημιουργία αποτελεσματικότερων ελέγχων. Τα αποτελέσματα παρατίθενται στον παρακάτω πίνακα.

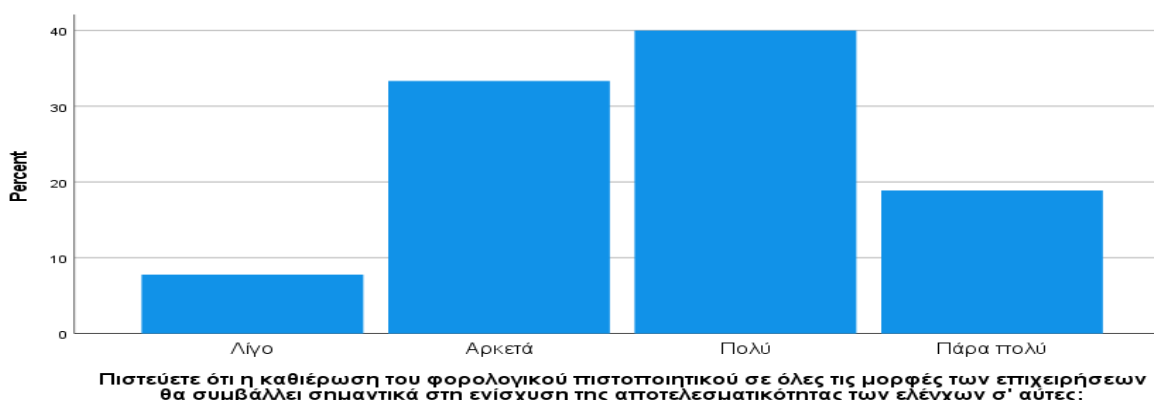
Πιστεύετε ότι η καθιέρωση του φορολογικού πιστοποιητικού σε όλες τις μορφές των επιχειρήσεων θα συμβάλλει σημαντικά στη ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των ελέγχων σ' αυτές;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λίγο	7	7,8	7,8	7,8
	Αρκετά	30	33,3	33,3	41,1
	Πολύ	36	40,0	40,0	81,1
	Πάρα πολύ	17	18,9	18,9	100,0
	Total	90	100,0	100,0	

Πίνακας 23: Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 23

Από τον παραπάνω πίνακα παρατηρείται ότι οι περισσότεροι (40%) θεωρούν ότι η καθιέρωση του φορολογικού πιστοποιητικού σε όλες τις μορφές των επιχειρήσεων θα συμβάλλει πολύ στην αποτελεσματικότητα των ελέγχων. Το 33,3% πιστεύει ότι το πιστοποιητικό θα συμβάλλει αρκετά στην αποτελεσματικότητα των ελέγχων σε όλες τις επιχειρήσεις, το 18,9% πιστεύει ότι θα συμβάλλει πάρα πολύ, ενώ μόλις το 7,8% πιστεύει ότι συμβάλλει λίγο.

Παρακάτω παρουσιάζονται διαγραμματικά, με τη μορφή ραβδόγραμματος, τα παραπάνω αποτελέσματα:

Διάγραμμα 23: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 23

Η επόμενη ερώτηση έχει να κάνει με το βαθμό που ο ερωτώμενος πιστεύει ότι η χρήση πληροφοριακών συστημάτων συμβάλει στη διευκόλυνση των ελέγχων. Τα αποτελέσματα παρατίθενται παρακάτω.

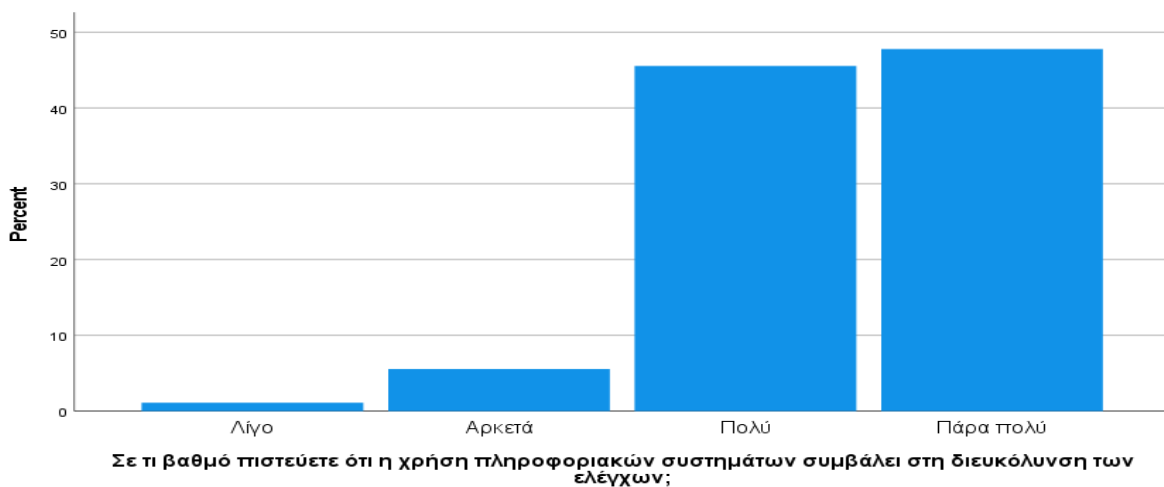
Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι η χρήση πληροφοριακών συστημάτων συμβάλει στη διευκόλυνση των ελέγχων;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λίγο	1	1,1	1,1	1,1
	Αρκετά	5	5,6	5,6	6,7
	Πολύ	41	45,6	45,6	52,2
	Πάρα πολύ	43	47,8	47,8	100,0
	Total	90	100,0	100,0	

Πίνακας 24: Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 24

Από το παραπάνω πίνακα φαίνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό 47,8%, πιστεύει ότι η χρήση πληροφοριακών συστημάτων βοηθά πάρα πολύ τους ελέγχους, ενώ και 45,6% συμφωνεί θεωρώντας ότι η χρήση των πληροφοριακών συστημάτων θα συμβάλει πολύ. Αντίθετα, το υπόλοιπο ποσοστο (μόλις το 6,7%) θεωρεί ότι τα πληροφοριακά συστήματα θα βοηθήσουν αρκετά και λίγο στη διενέργεια των ελέγχων (5,6% και 1,1% αντίστοιχα). Να τονιστεί ότι κανένας δεν επέλεξε το καθόλου.

Παρακάτω παρουσιάζονται διαγραμματικά, με τη μορφή ραβδόγραμματος, τα παραπάνω αποτελέσματα:

Διάγραμμα 24: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 24

Στην ερώτηση είκοσι πέντε, που είναι και η τελευταία του ερωτηματολογίου, διερευνάται αν το πληροφοριακό σύστημα myData θα συμβάλλει στην ενίσχυση της φορολογικής συμμόρφωσης. Τα αποτελέσματα από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων φαίνονται αναλυτικά στον παρακάτω πίνακα.

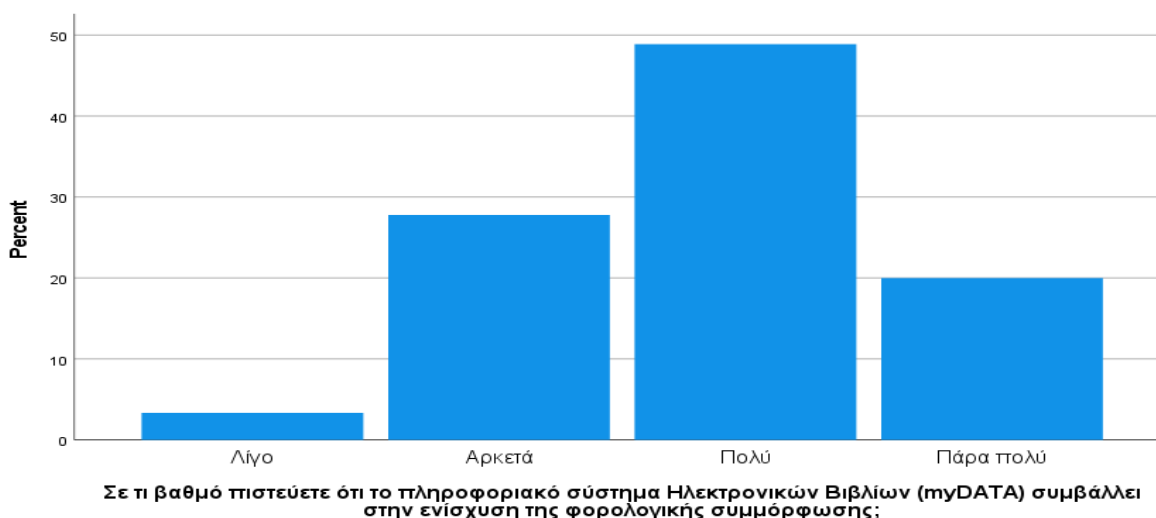
Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι το πληροφοριακό σύστημα Ηλεκτρονικών Βιβλίων (myDATA) συμβάλλει στην ενίσχυση της φορολογικής συμμόρφωσης;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λίγο	3	3,3	3,3	3,3
	Αρκετά	25	27,8	27,8	31,1
	Πολύ	44	48,9	48,9	80,0
	Πάρα πολύ	18	20,0	20,0	100,0
	Total	90	100,0	100,0	

Πίνακας 25: Περιγραφικά στατιστικά για την ερώτηση 25

Από τους 90 ερωτηθέντες, οι περισσότεροι, δηλαδή το 48,9%, απάντησαν ότι το πληροφοριακό σύστημα myData θα βοηθήσει πολύ στην ενίσχυση της φορολογικής συμμόρφωσης και το 27,8% πιστεύει ότι βοηθάει αρκετά. Το 20% θεωρεί ότι βοηθήσει πάρα πολύ, ενώ το μικρότερο ποσοστό το 3,3% πιστεύει ότι θα βοηθήσει λίγο. Κανένας δεν απάντησε ότι δε θα βοηθήσει καθόλου.

Παρακάτω παρουσιάζονται διαγραμματικά, με τη μορφή ραβδόγραμματος, τα παραπάνω αποτελέσματα:

Διάγραμμα 25: Ραβδόγραμμα για την ερώτηση 25

5.2 Ανάλυση αξιοπιστίας Cronbach's alpha

Για να εξετάσουμε την αξιοπιστία του δείγματος χρησιμοποιούμε τον διαδομένο δείκτη α Cronbach's alpha. Η εκτίμηση της αξιοπιστίας αυτής της μορφής γίνεται συνήθως μέσω ενός δείκτη ή συντελεστή αξιοπιστίας, με πιο διαδομένο το δείκτη α του Cronbach. Τιμές του δείκτη είναι επιθυμητό να είναι μεγαλύτερες του 0,7 όπου και θεωρούνται ικανοποιητικές. Κατά το υπολογισμό του δείκτη αξιοπιστίας γίνεται παράλληλα και υπολογισμός του βαθμού συσχέτισης κάθε ερώτησης-μεταβλητής με το συνολικό άθροισμα (item-total correlation) όλων των ερωτήσεων-μεταβλητών. Στην συγκεκριμένη έρευνα, ο συντελεστής α ισούται με 0,731. Επομένως, γίνεται κατανοητό ότι το δείγμα είναι αξιόπιστο.

Reliability Statistics		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.731	.743	18

Πίνακας 26. Ανάλυση αξιοπιστίας Cronbach's α

5.3 Ανάλυση πολλαπλής παλινδρόμησης

Η ολοκλήρωση της παρουσίασης των αποτελεσμάτων της έρευνας γίνεται με την παρουσίαση της ανάλυσης πολλαπλής παλινδρόμησης. Πρώτα όμως είναι αναγκαίο να γίνει διαχωρισμός των ερωτήσεων του ερωτηματολογίου, σε επιμέρους μεταβλητές. Πιο συγκεκριμένα, οι ερωτήσεις από 9 έως 11, ομαδοποιούνται σε μία μεταβλητή, η οποία τιτλοφορείται ως «Παράγοντες που εντείνουν τη φοροδιαφυγή». Στη συνέχεια, οι ερωτήσεις 12 έως 16, ομαδοποιούνται σε μία μεταβλητή, με τίτλο: «Παράγοντες που συμβάλλουν στη καταπολέμηση της φοροδιαφυγής». Έπειτα, οι ερωτήσεις από 17 έως 20, ομαδοποιούνται σε μία μεταβλητή, με όνομα: «Αποτελεσματικότητα φορολογικού ελεγκτικού μηχανισμού». Τέλος, οι ερωτήσεις 21 έως 25, ομαδοποιούνται σε μία μεταβλητή, που τιτλοφορείται ως «Συμβολή των νέων τεχνικών ελέγχου». Στους δύο παρακάτω πίνακες παρουσιάζονται οι μέσοι όροι, οι τυπικές αποκλίσεις των νέων ομαδοποιημένων δεδομένων, αλλά και ο χαρακτηρισμός των νέων διαμορφωμένων μεταβλητών.

Statistics				
	N		Mean	Std. Deviation
	Valid	Missing		
Πιστεύετε ότι υπάρχει υψηλό ποσοστό φοροδιαφυγής στην Ελλάδα;	90	0	4,04	,669
Παράγοντες που εντείνουν τη φοροδιαφυγή	90	0	3,5111	,67818
Παράγοντες που συμβάλλουν στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής	90	0	3,8244	,55674
Αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελεγκτικού μηχανισμού	90	0	3,5852	,44219

Πίνακας 27. Παρουσίαση μέσων όρων, τυπικών αποκλίσεων των μετασχηματιζόμενων μεταβλητών

Η μεταβλητή « πιστεύετε ότι υπάρχει υψηλό ποσοστό φοροδιαφυγής » συγκεντρώνει μέσο όρο ίσο με 4,04 και τυπική απόκλιση ίση με 0,67 . Στην συνέχεια, η μεταβλητή «Παράγοντες που εντείνουν τη φοροδιαφυγή» συγκεντρώνει μέσο όρο ίσο με 3,51 και τυπική απόκλιση ίση με 0,68. Επιπλέον, η μεταβλητή « Παράγοντες που συμβάλλουν στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής» συγκεντρώνει μέσο σκορ ίσο με 3,82 και τυπική απόκλιση ίση με 0,56. Τέλος, η μεταβλητή «Αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελεγκτικού μηχανισμού» συγκεντρώνει μέσο όρο 3,58 και τυπική απόκλιση ίση με 0,44.

Στον επόμενο πίνακα, διενεργείται ο χαρακτηρισμός των μεταβλητών , σε ανεξάρτητες και εξαρτημένες, ώστε να μπορέσουμε να διενεργήσουμε την ανάλυση πολλαπλής παλινδρόμησης.

Μεταβλητή	Χαρακτηρισμός μεταβλητής
Πιστεύετε ότι υπάρχει υψηλό ποσοστό φοροδιαφυγής (V1)	Εξαρτημένη
Παράγοντες που εντείνουν τη φοροδιαφυγή (V2)	Ανεξάρτητη

Παράγοντες που συμβάλλουν στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής (V3)	Ανεξάρτητη
Αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελεγκτικού μηχανισμού (V4)	Ανεξάρτητη

Πίνακας 28. Χαρακτηρισμός μεταβλητών

Σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα έχουμε $R\text{-square}=0,157$, κάτι το οποίο σημαίνει ότι το 15,7% της διακύμανσης της ανεξάρτητης μεταβλητής ερμηνεύεται από τις τέσσερις ανεξάρτητες μεταβλητές.

Model Summary				
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,396 ^a	,157	,128	,625

a. Predictors: (Constant), Αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελεγκτικού μηχανισμού, Παράγοντες που εντείνουν τη φοροδιαφυγη, Παράγοντες που συμβαλλουν στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγης

Πίνακας 29. R-SQUARE analysis

Παρακάτω ακολουθεί ο πίνακας ANOVA, ο οποίος ελέγχει αν το μοντέλο πολλαπλής παλινδρόμησης είναι στατιστικά σημαντικό, δηλαδή ελέγχεται αν η εξαρτημένη μεταβλητή παρουσιάζει γραμμική σχέση με μία τουλάχιστον από τις ανεξάρτητες. Πιο συγκεκριμένα, μας ενδιαφέρει η τιμή sig.

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	6,252	3	2,084	5,339	,002 ^b
	Residual	33,570	86	,390		
	Total	39,822	89			

a. Dependent Variable: Πιστεύετε ότι υπάρχει υψηλό ποσοστό φοροδιαφυγής στην Ελλάδα;

b. Predictors: (Constant), Αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελεγκτικού μηχανισμού, Παράγοντες που εντείνουν τη φοροδιαφυγη, Παράγοντες που συμβαλλουν στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγης

Πίνακας 30. ANOVA analysis

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ότι, το μοντέλο είναι στατικά σημαντικό, αφού $Sig = 0.002 < 0.05$ και άρα η εξαρτημένη μεταβλητή παρουσιάζει γραμμική σχέση με τουλάχιστον μία από τις ανεξάρτητες μεταβλητές.

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	2,023	,614		3,297	,001
	Παράγοντες που εντείνουν τη φοροδιαφυγη	,257	,104	,260	2,477	,015
	Παράγοντες που συμβαλλουν στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγης	,286	,133	,238	2,145	,035
	Αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελεγκτικού μηχανισμού	,007	,171	,005	,043	,966

a. Dependent Variable: Πιστεύετε ότι υπάρχει υψηλό ποσοστό φοροδιαφυγής στην Ελλάδα;

Πίνακας 31. Coefficients

Από τον παραπάνω πίνακα μας ενδιαφέρει αρχικά να μελετήσουμε τον συντελεστή B, ο οποίος εκφράζει τη σχέση μεταξύ της εξαρτημένης και των ανεξάρτητων μεταβλητών. Όταν ο συντελεστής B έχει θετικό πρόσημο, τότε υπάρχει θετική σχέση ανάμεσα στον εξεταζόμενο παράγοντα και στην ανεξάρτητη μεταβλητή, στην αντίθετη όμως περίπτωση που το πρόσημο

είναι αρνητικό, υπάρχει αρνητική σχέση μεταξύ τους. Με βάση τον παραπάνω πίνακα, μπορούμε να δούμε ότι όλοι οι συντελεστές και των 3 ανεξάρτητων μεταβλητών είναι θετικές, επομένως υπάρχει θετική σχέση ανάμεσα στον εξεταζόμενο παράγοντα (ανεξάρτητη μεταβλητή) με τις 3 εξαρτημένες μεταβλητές.

Εν συνεχεία με τη βοήθεια των συντελεστών B, μπορούμε να σχηματίσουμε την εξίσωση παλινδρόμησης, με μορφή $Y = a + b_2 \cdot x_2 + b_3 \cdot x_3 + b_4 \cdot x_4$. Επομένως, στη δική μας περίπτωση η εξίσωση που σχηματίζεται είναι η εξής: $y = 2,023 + 0,257 \cdot V_2 + 0,286 \cdot V_3 + 0,007 \cdot V_4$.

Με τη βοήθεια της τιμής του sig ή αλλιώς ονομαζόμενου, p-value, θα εξετάσουμε την ορθότητα των ερευνητικών υποθέσεων, που διατυπώθηκαν στο τρίτο κεφάλαιο. Οι συντελεστές p-value, για την εκάστοτε ανεξάρτητη μεταβλητή, θα συγκριθούν με το συντελεστή του Pearson, του οποίου η τιμή ισούται με 0,05. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με τη μεθοδολογία του συντελεστή του Pearson: Αν $p\text{-value} < 0,05$, τότε θα πρέπει να απορριφθεί η ερευνητική μας υπόθεση, ενώ αν $p\text{-value} > 0,05$ η ερευνητική μας υπόθεση θα είναι αποδεκτή.

Για τη μεταβλητή (V2) «Παράγοντες που εντείνουν τη φοροδιαφυγή», ισχύει ότι $t = 2,477$ και $\text{sig} = p\text{-value} = 0,015 < 0,05$. Επομένως, η ερευνητική υπόθεση H_1 : Η αύξηση της φοροδιαφυγής δεν σχετίζεται θετικά με τους παράγοντες που εντείνουν την φοροδιαφυγή, απορρίπτεται.

Εν συνεχεία, για την μεταβλητή (V3) «Παράγοντες που συμβάλλουν στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής», ισχύει ότι $t = 2,145$ και $\text{sig} = p\text{-value} = 0,065 > 0,05$. Επομένως, η ερευνητική υπόθεση H_2 : Η αύξηση της φοροδιαφυγής δεν σχετίζεται θετικά με τους παράγοντες που συμβάλλουν στη καταπολέμηση της, γίνεται αποδεκτή.

Αναφορικά με την μεταβλητή (V4) «Αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελεγκτικού μηχανισμού», ισχύει ότι $t = 0,43$ και $p\text{-value} = \text{sig} = 0,996 > 0,05$. Επομένως, η ερευνητική υπόθεση H_3 : Η αύξηση της φοροδιαφυγής δεν σχετίζεται θετικά με την αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελεγκτικού μηχανισμού, γίνεται αποδεκτή.

Κεφάλαιο 6: Συμπεράσματα, Περιορισμοί και Προτάσεις για μελλοντική έρευνα

6.1 Συμπεράσματα

Ξεκινώντας της παρούσα εργασία τονίστηκε η μεγάλη έκταση του φαινομένου της φοροδιαφυγής και κατά πόσο είναι αναγκαίος ο έλεγχος στην προσπάθεια πάταξής της. Γι αυτό σε μια εποχή οικονομικής ύφεσης που τα οικονομικά σκάνδαλα, και ειδικά αυτά της φοροδιαφυγής, κυριαρχούν, στερώντας από το κράτος σημαντικά έσοδα, είναι επιτακτική η ανάγκη ενός πιο αποτελεσματικού φορολογικού ελέγχου για την βελτίωση των υπαρχουσών συνθηκών. Γι' αυτό το λόγο, τα τελευταία χρόνια παρατηρούνται σημαντικές προσπάθειες βελτίωσης των διαδικασιών, της συχνότητας, των τεχνικών ελέγχου και των αρμόδιων οργάνων. Επιπλέον, στην σημερινή εποχή που χαρακτηρίζεται από τη ραγδαία τεχνολογική εξέλιξη είναι σημαντικός ο εκσυγχρονισμός των διαδικασιών ελέγχου με ενσωμάτωση πληροφοριακών συστημάτων που διευκολύνουν τις συνθήκες του φορολογικού ελέγχου και για τους ασκούντες και για τους φορολογούμενους. Από την άλλη πλευρά, η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος και οι συνεχείς αλλαγές στη νομοθεσία δυσχεραίνουν τη διεξαγωγή των φορολογικών ελέγχων και δίνουν τη δυνατότητα τόσο στους φορολογούμενους, όσο και στα νομικά πρόσωπα να βρίσκουν διεξόδους εξαπάτησης. Τέλος, διερευνάται κατά πόσο τα πρόστιμα ως αποτέλεσμα του ελέγχου επιδρούν θετικά στη φορολογική συμμόρφωση των φορολογούμενων και γενικότερα στην αποτελεσματικότητα των ελέγχων.

Στόχος της εργασίας ήταν να ελεγχθεί αν η αποτελεσματικότητα του ελέγχου συμβάλλει στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής. Στα πλαίσια της έρευνας που πραγματοποιήθηκε για την παρούσα διπλωματική εργασία διερευνήθηκε η συσχέτιση μεταξύ της «αύξησης της φοροδιαφυγής», των «παραγόντων που την εντείνουν», των «παραγόντων που την καταπολεμούν», και της «αποτελεσματικότητας του φορολογικού ελέγχου». Όπως φάνηκε από τα αποτελέσματα της ανάλυσης πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης, διαπιστώθηκε ότι η εξαρτημένη μεταβλητή «αύξηση της φοροδιαφυγής» σχετίζεται θετικά με τους «παραγόντες που εντείνουν τη φοροδιαφυγή», δηλαδή την πρώτη ανεξάρτητη μεταβλητή. Επίσης, δε σχετίζεται θετικά με «τους παράγοντες που συμβάλλουν στην καταπολέμηση της», την δεύτερη ανεξάρτητη μεταβλητή. Η τρίτη ανεξάρτητη μεταβλητή δε σχετίζεται θετικά με την εξαρτημένη μεταβλητή, δηλαδή η «αύξηση της φοροδιαφυγής» δε σχετίζεται θετικά με «την αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελεγκτικού μηχανισμού», αρα

συμπεραίνουμε ότι οι παράγοντες που εξετάζονται στη συγκεκριμένη κατηγορία και συντελούν στην αύξηση της αποτελεσματικότητας του φορολογικού ελέγχου δεν συμβάλλουν στην αύξηση της φοροδιαφυγής. Πιο αναλυτικά, διαπιστώνεται ότι είναι σημαντική η συμβολή των νέων τεχνικών ελέγχου, όπως οι έμμεσες τεχνικές, η καθιέρωση του φορολογικού πιστοποιητικού και η πιο δυναμική εισαγωγή των πληροφοριακών συστημάτων στη διαδικασία του ελέγχου, ώστε να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα του ελεγκτικού μηχανισμού που κατ' επέκταση συμβάλλει στη μη αύξηση του φαινομένου της φοροδιαφυγής. Επιπλέον, από τα αποτελέσματα της περιγραφικής στατιστικής αξίζει να σημειωθεί ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού και πάνω από το πενήντα τοις εκατό έχουν τομέα σπουδών τα οικονομικά και τον έλεγχο, όπως επίσης και αντικείμενο απασχόλησης. Αξίζει να σημειωθεί επίσης, ότι πάνω από το εβδομήντα τοις εκατό των συμμετεχόντων θεωρούν ότι υπάρχει πολύ και πάρα πολύ υψηλό ποσοστό φοροδιαφυγής με καμία αντίθετη απάντηση. Σημαντικό ποσοστό πιστεύει ότι μεταξύ των παραγόντων σημαντικότερο ρόλο στην ένταση του φαινομένου οφείλεται στην πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος και στα χαμηλά πρόστιμα του φορολογικού ελέγχου. Αντίθετα, τα στατιστικά δεδομένα δείχνουν, ότι οι ερωτηθέντες πιστεύουν σε πολύ μεγάλο βαθμό, ότι οι νέες τεχνικές ελέγχου, δηλαδή οι έμμεσες τεχνικές, το φορολογικό πιστοποιητικό και ειδικά η εισαγωγή των πληροφοριακών συστημάτων, συμβάλλουν στην αύξηση της αποτελεσματικότητας του ελέγχου.

6.2 Περιορισμοί έρευνας

Είναι σημαντικό στο σημείο αυτό να ληφθούν υπόψη οι περιορισμοί που μπορεί να έχει η ερευνητική εργασία. Καθώς η έρευνα διεξήχθη μέσω ερωτηματολογίου εμπεριέχεται ο κίνδυνος της υποκειμενικότητας των αποτελεσμάτων, όσο και αν έγινε προσπάθεια για προσέγγιση συμμετεχόντων που έχουν συνάφεια με τα οικονομικά και τον έλεγχο, οπότε και έχουν μια πιο εμπεριστατωμένη άποψη για το αντικείμενο της συγκεκριμένης έρευνας.

6.3 Προτάσεις για μελλοντική έρευνα

Αναφορικά, με τις προτάσεις για μελλοντικές έρευνες θα ήταν χρήσιμο να διεξαχθούν παρόμοιες έρευνες μέσω της μελέτης περίπτωσης στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό, όπου να διαρκούσαν μεγαλύτερο χρονικό διάστημα και να απευθύνονταν σε μεγαλύτερο δείγμα. Τέλος, μπορούν μελλοντικά, να διεξαχθούν εμπειρικές έρευνες που να ειδικεύονται στη

μελέτη της αποτελεσματικότητας των νέων τεχνικών ελέγχου που αναφέρθηκαν και στη παρούσα έρευνα, αλλά ακόμα δεν έχουν εφαρμοστεί στην ελληνική πραγματικότητα, όπως το πληροφοριακό σύστημα ηλεκτρονικών βιβλίων (myData), και αυτών που ήδη εφαρμόζονται αλλά δε μετρούν πολλά χρόνια εφαρμογής.

Βιβλιογραφία

Ξενογλώσση Βιβλιογραφία

- Artavanis, N., Morse, A. και Tsourtsoura, M. (2015), Tax Evasion Across Industries: Soft Evidence from Greece, National Bureau of Economic Research, Working Paper No. 21552
- Andreoni, J., Erard, B. και Feinstein, J. (1998), Tax compliance, Journal of Economic literature, Vol.36, No.2, pp.818-860
- Buehn, A. και Schneider, F. (2016), Size and Development of Tax Evasion in 38 OECD Countries: What do we (not) know?, Journal of Economics and Political Economy, Vol. 3
- Drogalas, G., Sorros, I., Karagiorgou, D. και Diavastis, I. (2015), Tax audit effectiveness in Greek firms: Tax auditors perceptions. Journal of Accounting and Taxation, pp.123-130
- IMF (2013), Greece, Selected Issues, IMF Country Report No. 13/155
- Messier, W. F., Glover, S. M., και Prawitt, D. F. (2008), Auditing & assurance services: A systematic approach. Boston, MA: McGraw-Hill Irwin
- Munyoro, G. και Moyo, B. (2019), The Significance of Agricultural Insurance in the Development of the Agricultural Sector in Zimbabwe: A case study of Mashonaland Central Province, International Journal of Research in Business, Economics and Management, Vol.3, No.1
- Matsaganis, M. και Flevotomou, M. (2010), Distributional implications of tax evasion in Greece, Hellenic Observatory Papers on Greece and Southeast Europe, GreeSE Paper No. 31.
- OECD (2006), Report on identity fraud: tax evasion and money laundering vulnerabilities
- OECD (2011), OECD Economic Surveys: Greece 2011, OECD Publishing
- OECD (2011), Public Governance Reviews, Greece, Review of the Central Administration, OECD Publishing.

- OECD (2016), OECD Economic Surveys: Greece 2016, OECD Publishing
- Oguttu, A. W. (2015), OECD's action plan on tax base erosion and profit shifting: part 1, Bulletin for International Taxation, Vol. 69, No. 11, pp.130-163
- Schneider, F. (2015), Tax evasion, shadow economy and corruption in Greece and other OECD countries: some empirical facts, University of Linz, Austria
- Slemrod, J. και Yitzhaki, S. (2002), Tax avoidance, evasion, and administration, in A.J. Auerbach and M. Feldstein (eds) Handbook of public economics, Elsevier, Vol. 3, pp.1423-1470
- Slemrod, J. (2007), Cheating ourselves: The economics of tax evasion, Journal of Economic Perspectives, Vol. 21, pp.25-48
- Tagkalakis Athanasios, (2014), The direct and indirect effects of audits on the tax revenue in Greece, Economics Bulletin, Vol.34, No.2, pp.984-1001

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Βασαρδάνη, Μ. (2011), Φοροδιαφυγή στην Ελλάδα : Μια γενική επισκόπηση, οικονομικό δελτίο Τράπεζας της Ελλάδος, Τεύχος 35
- διαΝΕΟσις (2016), Τι πιστεύουν οι Έλληνες, Πανελλαδική Έρευνα - Έκθεση Αποτελεσμάτων, Απρίλιος 2015,(Οικονομία, Κράτος, Ιδιωτική Πρωτοβουλία)
- Νεγκάκης, Χρ. και Ταχυνάκης, Παν. (2013), Σύγχρονα θέματα ελεγκτικής και εσωτερικού ελέγχου, Εκδόσεις Διπλογραφία, Αθήνα
- Καζαντζής, Χ. (2006), Ελεγκτική και εσωτερικός έλεγχος, Εκδόσεις Business Plus, Πειραιάς
- Καραμάνης, Κ. (2008), Σύγχρονη Ελεγκτική: Θεωρία και Πρακτική Σύμφωνα με τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα, Εκδόσεις Ο.Π.Α., Αθήνα
- Λουμιώτης, Β. (2013), Πρακτικά θέματα εφαρμοσμένης ελεγκτικής των επιχειρήσεων, Εκδόσεις Σταμούλη, Αθήνα
- Παπαστάθης, Π. (2004), Ο σύγχρονος εσωτερικός έλεγχος και η πρακτική εφαρμογή του, Εκδόσεις Ιδιωτική, Αθήνα

Νομοθετικό πλαίσιο

- Ν. 4174/2013 (Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας)
- Ν.3016/2002 (Για την εταιρική διακυβέρνηση, θέματα μισθολογίου και άλλες διατάξεις)
- Ν.3492/2006 (Οργάνωση συστήματος ελέγχου για τη διασφάλιση της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης του Κρατικού Προϋπολογισμού και των εκτός του Κρατικού Προϋπολογισμού φορέων και άλλες διατάξεις)
- Ν.4795/2021 (Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου του Δημόσιου Τομέα, Σύμβουλος Ακεραιότητας στη δημόσια διοίκηση και άλλες διατάξεις για τη δημόσια διοίκηση και την τοπική αυτοδιοίκηση)
- ΔΠΕ 200 (ΕΛΤΕ 2010), (Γενικοί στόχοι του ανεξάρτητου ελεγκτή και η διενέργεια ελέγχου σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου)
- Ν.2190/1920 (Περί Ανωνύμων Εταιριών)
- ΠΟΛ.1124/18.6.2015 (Καθορισμός της διαδικασίας εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 65Α του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (Ν. 4174/2013, Φ.Ε.Κ. 170Α'), σχετικά με το Ετήσιο Πιστοποιητικό που εκδίδεται από Νόμιμους Ελεγκτές και ελεγκτικά γραφεία εγγεγραμμένα στο δημόσιο Μητρώο του Ν. 3693/2008 (Φ.Ε.Κ. 174Α'))
- ΠΟΛ.1050/17.2.2014 (Καθορισμός του περιεχομένου και του τρόπου εφαρμογής των τεχνικών ελέγχου των περιπτώσεων β', γ' και ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 27 ν 4174/2013 (Φ.Ε.Κ. Α' 170) για τον διορθωτικό προσδιορισμό της φορολογητέας ύλης φορολογουμένων φυσικών προσώπων με μεθόδους εμμέσου προσδιορισμού)
- ΠΟΛ.1166/10.8.2018 (Τεχνικές προδιαγραφές πρωτοκόλλου επικοινωνίας και κρυπτογράφησης για την διαβίβαση δεδομένων στο πληροφοριακό σύστημα των ΦΗΜ)
- Α.1138/2020 (Καθορισμός της έκτασης εφαρμογής, του χρόνου και της διαδικασίας ηλεκτρονικής διαβίβασης δεδομένων στην Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων, καθώς και κάθε άλλου αναγκαίου θέματος για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 15Α του ν. 4174/2013 (Κ.Φ.Δ.))
- ΥΠΕΕ Αρ. Πρ. 1506/30.01.07 (Οδηγός ελέγχου πλαστών, εικονικών και νοθευμένων φορολογικών στοιχείων)

Ηλεκτρονική Βιβλιογραφία

- Μπρούμας, Α. (2017), Η φοροδιαφυγή στην ελληνική νομοθεσία, Δίκαιο ηλεκτρονικού εμπορίου
Διαθέσιμο: <https://lawandtech.eu/2017/08/11/tax-evasion-greece/>
- Δαλιάνης , Γ. και Αρτσίτα Γ., (2019), Φορολογικός έλεγχος μέσω νέων τεχνικών
Διαθέσιμο: <https://www.taxheaven.gr/circulars/30205/arora-forologikos-elegchos-mesw-newn-technikwn>
- Δημητρέλη, Σπ. (2020), Νέες έμμεσες τεχνικές ελέγχου των επιχειρήσεων
Διαθέσιμο: <https://www.capital.gr/tax/3409756/nees-emmeses-technikes-elegchou-ton-epixeiriseon>
- Πληροφοριακά συστήματα ΦΗΜ και ηλεκτρονικών βιβλίων, ΑΑΔΕ, σελ.51-53
Διαθέσιμο: <https://www.aade.gr/sites/default/files/2020-11/MIS-PRODIAGRAFES.pdf>

Παράρτημα

Ερωτηματολόγιο έρευνας με θέμα:

‘ Η αποτελεσματικότητα του ελέγχου στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής’

Πρώτη ενότητα:

Δημογραφικά Στοιχεία

1. Φύλο:

- Γυναίκα
- Άντρας

2. Ηλικία:

- 18-34
- 35-55
- 56 και Άνω

3. Μορφωτικό επίπεδο:

- Απόφοιτος/η Λυκείου
- Απόφοιτος/η ΤΕΙ-ΙΕΚ
- Απόφοιτος/η ΑΕΙ
- Απόφοιτος/η Μεταπτυχιακού
- Κάτοχος Διδακτορικού

4. Τομέας σπουδών:

- Οικονομικών επιστημών-Λογιστικής
- Ελεγκτικής
- Άλλος τομέας

5.Απασχόληση σε:

Ιδιωτικό τομέα

Δημόσιο τομέα

6.Αντικείμενο απασχόλησης:

Έλεγχος

Οικονομικές - Λογιστικές υπηρεσίες

Άλλο

7.Χρόνος εμπειρίας:

0-5 χρόνια

6-10 χρόνια

11-20 χρόνια

21 και άνω

Δεύτερη ενότητα:

Κύριο μέρος ερωτηματολογίου

Ερωτήσεις	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
8.Πιστεύετε ότι υπάρχει υψηλό ποσοστό φοροδιαφυγής στην Ελλάδα;					
9.Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος στην Ελλάδα εντείνει τη φοροδιαφυγή;					
10.Πιστεύετε ότι η διάρθρωση της οικονομίας στην Ελλάδα με υψηλό αριθμό μικρών επιχειρήσεων και αυτοαπασχόλησης εντείνει την φοροδιαφυγή;					

11.Πιστεύετε ότι τα χαμηλά πρόστιμα του φορολογικού ελέγχου συμβάλλουν στην αύξηση της φοροδιαφυγής;					
12.Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι η θέσπιση ενός νέου ενιαίου φορολογικού συστήματος στην Ελλάδα θα βοηθήσει στη καταπολέμηση της φοροδιαφυγής;					
13.Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι η ύπαρξη ενός δίκαιου φορολογικού συστήματος και κρατικής εξουσίας συμβάλει στη φορολογική συμμόρφωση των πολιτών;					
14.Πιστεύετε ότι η ανταποδοτικότητα του κράτους συμβάλει στη φορολογική συμμόρφωση των πολιτών;					
15.Πιστεύετε ότι οι χαμηλοί φορολογικοί συντελεστές συμβάλλουν στη καταπολέμηση της φοροδιαφυγής;					
16.Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι συμβάλει η συχνότητα των ελέγχων στη καταπολέμηση της φοροδιαφυγής;					
17. Σε τι βαθμό πιστεύετε είναι εύκολος ο εντοπισμός της φοροδιαφυγής των αυτοαπασχολούμενων από τον ελεγκτικό μηχανισμό;					
18.Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι ο ελεγκτικός μηχανισμός είναι αποτελεσματικός;					
19.Πιστεύετε ότι ο ελληνικός ελεγκτικός φορολογικός μηχανισμός είναι σύγχρονος;					

20. Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι οι ελεγκτές ως μέρος του ελεγκτικού μηχανισμού είναι αποτελεσματικοί;					
21. Πιστεύετε ότι είναι σημαντική η συμβολή των έμμεσων τεχνικών ελέγχου στη διαδικασία του ελέγχου;					
22. Πιστεύετε ότι το φορολογικό πιστοποιητικό βοηθά στον αποτελεσματικότερο έλεγχο των επιχειρήσεων από τις ελεγκτικές αρχές;					
23. Πιστεύετε ότι η καθιέρωση του φορολογικού πιστοποιητικού σε όλες τις μορφές των επιχειρήσεων θα συμβάλλει σημαντικά στη ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των ελέγχων σε αυτές;					
24. Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι η χρήση πληροφοριακών συστημάτων συμβάλλει στη διευκόλυνση των ελέγχων;					
25. Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι το πληροφοριακό σύστημα Ηλεκτρονικών Βιβλίων (myDATA) συμβάλλει στην ενίσχυση της φορολογικής συμμόρφωσης;					